

ความกลัวของเด็กไทย

รายงานการวิจัยฉบับที่ ๖

ของ

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

ด6/2509

สบ.

ร.1

ความกลัวของเด็กไทย

รายงานการวิจัยฉบับที่ ๖

ของ

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

๒๔๖๗

คำนำ

ในปลาย พ.ศ. ๒๕๐๓ สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าวิจัยเด็กได้กำหนดโครงการวิจัยชนโครงการหนึ่ง เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กไทย โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการระยะยาวและมีขอบข่ายกว้างขวางมาก กำหนดที่จะกระทำในหมู่บ้านชนบท ๔ แห่ง โดยคำนึงถึงลักษณะเชิงภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมเป็นเกณฑ์ ในปัจจุบันสถาบันได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เสร็จสิ้นแล้ว ๓ แห่ง คือ หมู่บ้านในภาคกลาง ได้แก่ หมู่บ้านในตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี หมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ หมู่บ้านพรานหมอน ตำบลบ้านขาว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และหมู่บ้านในภาคเหนือ ได้แก่ หมู่บ้านอู๋มิ่ง ตำบลลยหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ รายงานการวิจัยเรื่องความกลัวของเด็กไทยฉบับนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการค้นคว้าวิจัยที่โครงการทำในหมู่บ้านทั้งสามแห่งดังกล่าวแล้ว

ผลของการวิจัยเรื่องความกลัว จะแสดงให้เห็นว่าเด็กไทยในวัยเริ่มเข้าโรงเรียนในหมู่บ้านชนบทของเรานั้น มีความกลัวในสิ่งใดบ้างในเวลาและสถานที่ต่าง ๆ กัน เพราะเหตุไรจึงกลัวสิ่งเหล่านั้น และเมื่อของเกิดความกลัวจนแล้ว มีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างไรบ้าง ในการเสนอผลข้อมูลได้แสดงเปรียบเทียบลักษณะความกลัวของเด็กไทยในหมู่บ้านชนบทเหล่านั้น และของเด็กในโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ซึ่งเป็นเด็กในจังหวัดพระนครไว้ด้วย ผลของการวิจัยเรื่องนี้จะช่วยให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ความเชื่อถือและการปฏิบัติของผู้ใหญ่ ตลอดจนวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยทั่วไป มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความกลัวและการแสดงออกของเด็กอย่างไรบ้าง สถาบันหวังว่าความรู้อันนี้ จะเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้นคงจะเป็นประโยชน์แก่นักการศึกษา ครูอาจารย์ ตลอดจนบิดามารดาและผู้ปกครองของเด็กตามสมควร

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้ด้วยความมานะอุตสาหะของอาจารย์ อำไพ อินฟ้าแสง ซึ่งเป็นผู้ดำเนินงานมาตั้งแต่ต้นโดยเป็นผู้รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และเขียนรายงานฉบับร่างจนเสร็จ แต่ในระหว่างแก้ไขปรับปรุง น.ส. อำไพ อินฟ้าแสง ได้ริบทุนไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ สถาบันจึงให้ ดร. สมพร บัวทอง เป็นผู้แก้ไขปรับปรุงรายงานจนเสร็จเรียบร้อย

สถาบันใดขอขอบคุณคณะครูในโรงเรียนในหมู่บ้านทั้งสามแห่งที่กล่าวข้างต้น ตลอดจน
บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งแก่สถาบัน เป็น
ผลให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จไปได้

ศาสตราจารย์ ดร. ละม้ายมาศ ศรีทนต์

ผู้อำนวยการ

สารบัญ

	หน้า
ที่มาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
ที่มาของการวิจัย	1
ความสำคัญของการวิจัย	2
ขอบข่ายของการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
วิธีดำเนินงาน	4
ก. กลุ่มตัวอย่าง	4
ข. การรวบรวมข้อมูล	5
ค. การวิเคราะห์ข้อมูล	6
ผลของการวิจัย	6
สิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันในเวลาและสถานที่ต่าง ๆ กัน	6
สิ่งที่แตกต่างกันขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน	7
สิ่งที่แตกต่างกันขณะอยู่ที่โรงเรียน	14
สิ่งที่แตกต่างกันในเวลากลางวันขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียน	20
สิ่งที่แตกต่างกันในเวลากลางคืน	26
สิ่งที่แตกต่างกันมากที่สุดในโลก	31
แหล่งกำเนิดของความกลัว	33
การตอบสนองของความกลัว	39
วัตถุประสงค์ของความกลัว	39
แหล่งที่เด็กเรียนรู้วัตถุประสงค์ของความกลัว	45
สรุปผลและอภิปราย	50
ภาคผนวก	61

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1. สิ่งที่เกิดในหมู่บ้านนาขี้ พรานเหมือน และอูเม็ง ทอขวากลัว่มากที่สุด ขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน คำตอบคิดเป็นอัตราส่วนร้อย	9
2. จำนวนคำตอบของเด็กเกิดในหมู่บ้านนาขี้ พรานเหมือน และอูเม็ง เกี่ยวกับ สิ่งต่าง ๆ ที่กล่วขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน คิดเป็นอัตราส่วนร้อย	12
3. สิ่งที่เกิดในหมู่บ้านนาขี้ พรานเหมือน และอูเม็ง ทอขวากลัว่มากที่สุด ขณะอยู่ที่โรงเรียน คำตอบคิดเป็นอัตราส่วนร้อย	15
4. จำนวนคำตอบของเด็กเกิดในหมู่บ้านนาขี้ พรานเหมือน และอูเม็ง เกี่ยวกับ สิ่งต่าง ๆ ที่กล่วขณะอยู่ที่โรงเรียน นอกเหนือจากสิ่งทกลัวมากที่สุด คิด เป็นอัตราส่วนร้อย	18
5. สิ่งที่เกิดในหมู่บ้านนาขี้ พรานเหมือน และอูเม็ง ทอขวากลัว่มากที่สุด ขณะอยู่ที่อื่นซึ่งไม่ใช่ที่บ้านและโรงเรียน คำตอบคิดเป็นอัตราส่วนร้อย	21
6. จำนวนคำตอบของเด็กเกิดในหมู่บ้านนาขี้ พรานเหมือน และอูเม็ง เกี่ยวกับ สิ่งทกลั่วขณะอยู่นอกบ้าน นอกโรงเรียนในเวลากลางวัน นอกเหนือจาก สิ่งทกลัวมากที่สุด คิดเป็นอัตราส่วนร้อย	24
7. สิ่งที่เกิดในหมู่บ้านนาขี้ พรานเหมือน และอูเม็ง ทอขวากลัว่มากที่สุด ในเวลากลางวัน คำตอบคิดเป็นอัตราส่วนร้อย	27
8. จำนวนคำตอบของเด็กเกิดในหมู่บ้านนาขี้ พรานเหมือน และอูเม็ง เกี่ยวกับ สิ่งต่าง ๆ ที่กล่วในเวลากลางวัน นอกเหนือจากสิ่งทกลัวมากที่สุด คิดเป็น อัตราส่วนร้อย	29
9. สิ่งที่เกิดในหมู่บ้านนาขี้ พรานเหมือน และอูเม็ง ทอขวากลัว่มากที่สุด ในโลก คำตอบคิดเป็นอัตราส่วนร้อย	31
10. คำตอบของเด็กเกิดในหมู่บ้านนาขี้ พรานเหมือน และอูเม็ง เกี่ยวกับแหล่ง กำเนิดของความกลัว แสดงเป็นความถี่ และอัตราส่วนร้อย	32

11.	คำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาข่า พรานหมื่น และอู๋เม็ง เกี่ยวกับวิธีตอบสนองความกลัว คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ	99
12.	คำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาข่า พรานหมื่น และอู๋เม็ง เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้อัตนัยตอบสนองความกลัว คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ	45
13.	สิ่งที่เด็กในหมู่บ้านนาข่า พรานหมื่น และอู๋เม็ง ตอบว่ากลัวมากที่สุด ขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน	63
14.	จำนวนคำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาข่า พรานหมื่น และอู๋เม็ง เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่กลัว ขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน	65
15.	สิ่งที่เด็กในหมู่บ้านนาข่า พรานหมื่น และอู๋เม็ง ตอบว่ากลัวมากที่สุด ขณะอยู่ที่โรงเรียน	68
16.	จำนวนคำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาข่า พรานหมื่น และอู๋เม็ง เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่กลัวขณะอยู่ที่โรงเรียน	70
17.	สิ่งที่เด็กในหมู่บ้านนาข่า พรานหมื่น และอู๋เม็ง ตอบว่ากลัวมากที่สุด ขณะอยู่ที่นอกซึ่งไม่ใช่ที่บ้านและโรงเรียน	78
18.	จำนวนคำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาข่า พรานหมื่น และอู๋เม็ง เกี่ยวกับสิ่งที่กลัวขณะอยู่นอกบ้าน นอกโรงเรียนในเวลากลางวัน นอกเหนือจากสิ่งที่กลัวมากที่สุด	75
19.	สิ่งที่เด็กในหมู่บ้านนาข่า พรานหมื่น และอู๋เม็ง ตอบว่ากลัวมากที่สุด ในเวลากลางคืน	78
20.	จำนวนคำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาข่า พรานหมื่น และอู๋เม็ง เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่กลัวในเวลากลางคืน นอกเหนือจากสิ่งที่กลัวมากที่สุด	79
21.	สิ่งที่เด็กในหมู่บ้านนาข่า พรานหมื่น และอู๋เม็ง ตอบว่ากลัวมากที่สุด ในโลก	82
22.	คำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาข่า เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของความกลัว	84
23.	คำตอบของเด็กในหมู่บ้านพรานหมื่น เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของความกลัว	87

ตำรา	หน้า
24. คำตอบของเต็กในหมู่บ้านอเม็ง เกี่ยวกษแห่งกำเนิดของความกลัว	90
25. คำตอบของเต็กในหมู่บ้านน่ายา เกี่ยวกษวิธิตอบสนองความกลัว	98
26. คำตอบของเต็กในหมู่บ้านพรานหมอน เกี่ยวกษวิธิตอบสนองความกลัว	96
27. คำตอบของเต็กในหมู่บ้านอเม็ง เกี่ยวกษวิธิตอบสนองความกลัว	99
28. คำตอบของเต็กในหมู่บ้านน่ายา พรานหมอน แลระอเม็ง เกี่ยวกษแห่ง เรือนวิธิตอบสนองความกลัว	102

ที่มาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ที่มาของการวิจัย

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าวิจัยเด็กมีหน้าที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง คือ การวิจัยด้านจิตวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พัฒนาการของเด็กไทย ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือผู้บริหาร การศึกษา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับเด็ก มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง พัฒนาการของเด็กไทยยิ่งขึ้น และจะช่วยให้การวัดการศึกษาและการอบรมสั่งสอนได้เป็นไป อย่างเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กและสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาด้วย ในการ ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญดังกล่าวนี้ สถาบันพยายามวางโครงการวิจัยให้สอดคล้อง กับความต้องการของครูอาจารย์โดยทั่วไป กล่าวคือ ใน พ.ศ. 2508 สถาบันได้สำรวจ ความคิดเห็นของครูอาจารย์ในสถานศึกษาชั้นต่าง ๆ ประมาณ 1,200 คน ว่าต้องการทราบ อะไรเกี่ยวกับเด็กบ้าง ซึ่งจะช่วยให้การอบรมสั่งสอนในโรงเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น อาศัยผลของการ สสำรวจครั้งนี้ รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญการค้นคว้าวิจัยเด็กจากนานาประเทศที่มา ร่วมประชุมที่สถาบันในขณะเดียวกันนั้น สถาบันได้วางโครงการที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพล ของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กไทยขึ้น โดยกำหนดให้เป็นโครงการระยะยาว มีเป้าหมายจะ พิจารณาศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งในตัวเด็กและในสังคมที่จะช่วยส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรค ต่อการปรับตัวของเด็กให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน และเนื่องจากประเทศไทย มีสภาพเป็นสังคมชนบทเล็ก ๆ รวมกัน การดำเนินการวิจัยตามโครงการดังกล่าวนี้ จึงกำหนด กระทำในหมู่บ้านชนบท 4 แห่ง โดยคำนึงถึงลักษณะเชิงภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นเกณฑ์ คือหมู่บ้านในภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปัจจุบันนี้สถาบัน ได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วทั้งสิ้นแล้วจากหมู่บ้าน 8 แห่ง คือหมู่บ้านในภาคกลางได้แก่ หมู่บ้าน ในตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี หมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่หมู่บ้าน พรานเหมือน ตำบลบ้านขาว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และหมู่บ้านในภาคเหนือ ได้แก่ หมู่บ้านอเม็ง ตำบลยี่หว้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ขณะกำลังวิเคราะห์ข้อมูล ต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้ และเขียนรายงานการวิจัยออกเผยแพร่เป็นระยะ ๆ ไป

การวิจัยตามโครงการดังกล่าวนี้มีขอบข่ายกว้างขวางมาก แหล่งสำคัญที่กำหนดสำหรับวิจัยได้แก่ตัวเด็กเอง ครอบครัวของเด็ก โรงเรียนและหมู่บ้าน ซึ่งล้วนแต่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็กทั้งสิ้น สำหรับในด้านตัวเด็กนั้น สถาบันได้พยายามที่จะศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องของหลายอย่าง อาทิเช่น ขบวนการหน้าที่ของเด็กในครอบครัว ในโรงเรียน และในชุมชน เกี่ยวกับความเชื่องช้า ความมึนงง ความสามารถและพฤติกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของเด็ก เป็นต้น ในบรรดาองค์ประกอบต่างๆ ในด้านตัวเด็กนั้น มีเรื่องความกลัวของเด็กที่รวมอยู่ด้วยเรื่องหนึ่ง ทั้งนี้ผลการวิจัยเรื่องความกลัวของเด็กไทยที่รายงานต่อไปนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยระยะยาวเกี่ยวกับอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กดังกล่าวแล้ว

ความสำคัญของการวิจัย

การที่สถาบันกำหนดเรื่องความกลัวไว้ในขอบข่ายของการวิจัยด้วยนั้น ก็เพราะความกลัวเป็นอารมณ์ (emotion) อย่างหนึ่งซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวของเด็กเป็นอันมาก เป็นที่ทราบกันดีว่าอารมณ์ต่างๆ เป็นภาวะทางจิตใจอย่างหนึ่งซึ่งอาจช่วยเพิ่มพูนความสุขความเพลิดเพลินและความพึงพอใจให้แก่ชีวิตหรืออาจเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการดำเนินชีวิตของคนเราได้ อารมณ์ที่ช่วยเพิ่มพูนความสุขและเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของคนเราเป็นส่วนใหญ่ อาจเรียกได้ว่า "อารมณ์สุข" (pleasant emotions) อันได้แก่ ความสุข ความเบิกบานใจ ความเพลิดเพลิน ความรัก ความอยากหรืออยากเห็น เป็นต้น อารมณ์เหล่านี้เป็นอารมณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก สมควรที่จะได้รับการสนับสนุนเสริมสร้างให้บังเกิดขึ้น ส่วนอารมณ์อกประเภทหนึ่งมักเป็นผลร้ายต่อพัฒนาการของเด็กมากกว่าเป็นผลดี อารมณ์ชนิดนี้อาจเรียกได้ว่า "อารมณ์ทุกข์" (unpleasant emotions) ซึ่งได้แก่ความกลัว ความโกรธ ความอิจฉาริษยา เป็นต้น ในบรรดาอารมณ์ทุกข์หรืออารมณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจเหล่านี้ ความกลัวออกจะมีบทบาทต่อพัฒนาการและการปรับตัวของเด็กอย่างเห็นได้ชัดมากกว่าอย่างอื่น เด็กที่มีความรู้สึกกลัวในสิ่งต่างๆ มากมาย ย่อมจะมีประสบการณ์อยู่ในวงแคบ ไม่กล้าที่จะเผชิญหรือกระทำสิ่งใดที่อาจเป็นประโยชน์ต่อตนเอง อันเป็นผลร้ายต่อพัฒนาการในด้านต่างๆ อย่างเห็นได้ชัด โดยทั่วไปแล้ว เด็กที่กลัวมากๆ มักเป็นเด็กที่เงียบเหงา ไม่มีเพื่อนฝูง หลบอยู่เงียบๆ คนเดียวหรือเกาะเร่อยู่กับบุคคลเพียงบางคนที่ลอบเวลา เด็กเหล่านี้มักไม่กล้าทำอะไรแม้จะเป็นสิ่งที่ดี

อยากหรืออยากเห็นก็ตาม จะเห็นได้ว่า พฤติการณ์ดังกล่าวนี้เป็นอุปสรรคขัดขวาง ความเจริญ
 ทางสังคมและสติปัญญาเป็นอย่างยิ่งอยู่แล้ว ยิ่งกว่านั้น อารมณ์กลัวทรนแรงและฝังแน่นอยู่
 ในจิตใจของเด็กตลอดเวลา ย่อมจะบั่นทอนสุขภาพจิตของเด็กเป็นอันมากอันมีผลสืบเนื่องมาถึ
 สุขภาพทางกายของเด็กด้วย ถ้าเด็กไม่ใคร่ได้รับความช่วยเหลือที่ถูกต้องทางทันทั่วทั้ง ความรู้สึก
 ดังกล่าวจะติดตัวเรื่อยไป และเป็นผลร้ายต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพโดยส่วนรวม และเมื่อ
 เทียบโตขึ้นอาจกลายเป็นสมาชิกที่น่าหนักใจของสังคมก็เป็นได้

อย่างไรก็ดี ความกลัวมิใช่เป็นความรู้สึกที่ปราศจากคุณค่าอย่างที่ยังคนอาจจะเข้าใจ
 อันที่จริงอารมณ์กลัวมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในชีวิตของคนเรา บุคคลที่ไม่กลัวอะไรเลยนั้น
 ไม่มีอยู่ในโลกนี้ และถ้ายังเฉื่อยมัวอย่าง ก็คงจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่นานนัก เพราะขาดภาวะ
 ความรู้สึกแหวระวังภัยอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ความรู้สึกกลัวนั้น นอกจากจะเป็น
 สัญญาณเตือนให้คนเรารู้จักระมัดระวังอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นแล้ว ยังช่วยกระตุ้น
 พลังงานในร่างกายให้เตรียมพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ได้ทันที่อีกด้วย จากความรู้ใน
 ด้านสรีรวิทยาเราทราบว่า เมื่อบุคคลอยู่ในภาวะความกดดันทางอารมณ์ สารจากต่อมข้างชนิด
 จะถูกขับออกมาชนกับโลหิต ทำให้หัวใจเต้นเร็วขึ้น ความดันของโลหิตสูงขึ้นและการสูญ
 ฉีดโลหิตไปยังส่วนต่าง ๆ ของร่างกายก็เร็วและแรงขึ้น อันเป็นผลให้ร่างกายมีสมรรถภาพใน
 การทำงานสูงขึ้นด้วย ดังนั้นประโยชน์ของอารมณ์กลัวจึงไม่เพียงแต่จะเป็นสัญญาณให้คนเรา
 สำนึกถึงภัยอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังกระตุ้นให้ร่างกายยังเกิดมีพลังงาน อยู่
 ในสภาพพร้อมที่จะตอบสนองโต้ทันทั่วทั้งและมีสมรรถภาพอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ถ้าคนเรามีอารมณ์
 กลัวรุนแรง และมีความรู้สึกกลัวในสิ่งต่าง ๆ มากเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกลัวในสิ่ง
 ที่ไม่มีเหตุผล ความกลัวก็ย่อมเป็นโทษมากกว่าเป็นประโยชน์ ดังนั้นความกลัวจึงเป็นเรื่อง
 สำคัญ สมควรที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็ก ตลอดจนครูบาอาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
 จะได้ศึกษาหาความรู้เอาไว้มิฉะนั้นจะใช้เป็นแนวทางในการฝึกฝนอบรมบุตรหลาน หรือนักเรียน
 ของตน ให้เป็นบุคคลกลัวในสิ่งไม่ควรกลัว มีเหตุผลในสิ่งทกลัว รักษามความรู้สึกมิให้
 กลายเป็นอารมณ์ทรนแรง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้อารมณ์กลัว
 เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ แทนที่จะกลายเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อพัฒนาการและการดำเนิน
 ชีวิตทั้งโตกล่าวมาแล้ว

ขอบข่ายของการวิจัย

ได้กล่าวมาแล้วว่า การวิจัยเรื่องความกลัวของเด็ก เป็นเพียงส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็ก ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาวิจัยองค์ประกอบต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวของเด็กให้เข้ากับสถานการณ์ในโรงเรียน การวิจัยเรื่องนี้จึงมีขอบข่ายจำกัดเฉพาะความกลัวของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนในหมู่บ้านทั้งสามแห่งดังกล่าวแล้วข้างต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการวิจัยเรื่องความกลัวของเด็ก ก็เพื่อช่วยให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองครูบาอาจารย์ ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้มีความรู้ความเข้าใจพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กในวัยเริ่มเข้าโรงเรียน โดยเฉพาะเกี่ยวกับความกลัว ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอนและส่งเสริมให้เด็กมีความเจริญงอกงามด้วยความเหมาะสมอันแท้จริงขอเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องความกลัวของเด็กน้อยมากในปัจจุบัน แต่เป็นข้อเท็จจริงที่ประเทศอื่นวิจัยกันมาแล้ว จึงไม่อาจนำมาใช้ได้โดยเหมาะสมกับเด็กไทย ฉะนั้นการวิจัยเรื่องนี้จึงน่าจะมีประโยชน์มาก เพราะได้กระทำกับเด็กไทย และกำหนดจุดมุ่งหมายย่อยของการค้นคว้าไว้กว้างพอสมควร ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะต่างๆ ที่เด็กในวัยเริ่มเข้าเรียนกลัวในเวลาและสถานที่ต่างๆ กัน
2. เพื่อศึกษาวิจัยแหล่งกำเนิดของความกลัวสิ่งเหล่านั้น
3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของการตอบสนองของความกลัวรวมทั้งแหล่งที่เด็กเรียนรู

วิธีดำเนินงาน

ก. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเรื่องความกลัว เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนในหมู่บ้านสามแห่ง ที่สถาบันเลือกไว้ เพื่อใช้ดำเนินงานตามโครงการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็ก ดังปรากฏเป็นจำนวนนักเรียนชายและหญิงในหมู่บ้านแต่ละแห่งข้างล่างนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองค้ำ (ไพโรจน์ประชาสรรค์) ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 27 คน เป็นชาย 13 คน หญิง 14 คน

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษา 1 โรงเรียนบ้านพรานเหมือน ตำบลบ้านขาว อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี จำนวน 45 คน ชาย 21 คน หญิง 24 คน

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษา 1 โรงเรียนวัดคูเม็ง (คำวรรณราชภู่วิทยาทาน) ตำบลยุ้ว
อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 68 คน ชาย 31 คน หญิง 32 คน

รวมเป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 135 คน เป็นชาย 65 คน หญิง 70 คน นักเรียน
เหล่านี้ มีอายุอยู่ระหว่าง 7-8 ปี

ข. การรวบรวมข้อมูล วิจัยรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเรื่องความกลัว ใ้ชีวิตสมภาษณ์โดย
ตลอด ในชั้นแรกผู้สัมภาษณ์พยายามทำความคุ้นเคยกับเด็กเสียก่อน แล้วจึงลงมือสอบถามตาม
หัวข้อคำถามที่กำหนดไว้ในการกบ้นทกคำตอบของนักเรียน ผู้สัมภาษณ์พยายามจกทุกถ้อยคำ
ที่นักเรียนพูด เมื่อใดที่เด็กแสดงอาการไม่สนใจ ผู้สัมภาษณ์จะหยุดสัมภาษณ์ทันที แล้วสร้าง
ความสนใจด้วยวิธีการต่าง ๆ หรืออาจปล่อยให้เด็กพักเสียก่อน แล้วจึงลงมือสัมภาษณ์ต่อไป
จนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเชื่อมั่นได้มากที่สุด

หัวข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์รวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความกลัวของเด็ก เป็น
หัวข้อคำถามที่ ม.ร. หญิงประภาพณี ภาณพนั* นิตยของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการ
ค้นคว้าเรื่องเด็ก วันที่ 2 เป็นผลจัดทำเพื่อใช้ในการค้นคว้าเรื่องความกลัวของเด็กในชั้นประถม
ปีที่ 2 ในโรงเรียนประถมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ในการทำปริญญาโท
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ
การใช้หัวข้อคำถามชนิดนี้เองมาจากเหตุผล 2 ประการ ประการแรกจากผลการค้นคว้าของ
ม.ร. หญิงประภาพณี ภาณพนั ปรากฏว่าเป็นหัวข้อคำถามที่ให้อะไรที่กว้างขวางและควรแก่
การเชื่อถือได้ ประการที่สองอันเป็นประการสำคัญก็คือ เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบ
ความกลัวของเด็กในหมู่บ้านชนบทและในพระนครว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร การใช้คำถาม
ชนิดเดียวกันจะทำให้การวิเคราะห์เปรียบเทียบสะดวกและง่ายยิ่งขึ้น

หัวข้อคำถามดังกล่าวแบ่งออกเป็นสองตอน ตอนแรกเป็นคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เด็ก
กลัวในเวลาและสถานที่ต่าง ๆ กัน ตอนที่สองเป็นเรื่องของการศึกษาแหล่งกำเนิดของความกลัว
กลัววิธีการตอบสนองของความกลัว และการเรียนรู้กลัวนั้น ๆ รายละเอียดหัวข้อคำถามนี้ได้แสดง
ไว้ในภาคผนวก

*Praphapan Phanuphan, Feeling of Fear in Children in a Certain Primary School,
M.Ed. Thesis, College of Education in Collaboration with the International Institute for
Child Study, 1959, 109 pp.

ค. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ ได้แสดงเปรียบเทียบจำนวนคำตอบและอัตราส่วนร้อยของจำนวนคำตอบของเด็กชายและเด็กหญิงในหมู่บ้านทั้งสามแห่ง เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สิ่งต่าง ๆ ที่เด็กกลัวในเวลากลางวัน
  - ค. ขณะอยู่ที่บ้าน
  - ข. ขณะอยู่ที่โรงเรียน
  - ค. ขณะอยู่ที่อื่น ๆ นอกบ้านนอกโรงเรียน
2. สิ่งต่าง ๆ ที่เด็กกลัวในเวลากลางคืน
3. สิ่งที่เกิดกลัวมากที่สุดในโลก
4. แหล่งกำเนิดของความกลัว
5. พฤติกรรมการตอบสนองของความกลัวและแหล่งที่เกิดเรียนรู้อันกลัวเหล่านั้น

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้ นอกจากจะได้นำเสนอเป็นเชิงเปรียบเทียบความกลัวของเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้แล้ว ยังได้พิจารณาเปรียบเทียบคำตอบของเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งนี้ กับคำตอบของเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ซึ่ง ม.จ. หอวัง ประภาพันธุ์ ภานพันธุ์ ได้ค้นคว้าวิจัยไว้ อีกด้วย ทั้งนี้เพื่อพิจารณาว่าเด็กในชนบทและในพระนครมีความแตกต่างกันหรือไม่เพียงใดในเรื่องพัฒนาการทางอารมณ์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความกลัว แม้ว่าเด็กสองพวกนี้จะเรียนอยู่ในชั้นต่างกัน กล่าวคือเด็กในหมู่บ้านชนบททั้งสามแห่งเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษา 1 แต่เด็กในโรงเรียนประถมศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษา 2 ผลของการเปรียบเทียบก็ยังคงควรแก่การพิจารณาคึกษา ทั้งนี้เพราะเด็กเหล่านั้นทั้งหมดมีอายุไล่เลี่ยกันคืออยู่ในระหว่าง 7-8 ปี

ผลของการวิจัย

สิ่งต่าง ๆ ที่เด็กกลัวในเวลาและสถานที่ต่าง ๆ กัน*

สิ่งต่าง ๆ ที่เด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งตอบว่ากลัวในเวลาและสถานที่ต่าง ๆ กันนั้น มีมากมายหลายอย่าง ซึ่งอาจจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 4 ประเภทด้วยกัน คือ

*กรพิจารณาสิ่งที่เกิดกลัวซึ่งแสดงไว้ในตาราง 1-9 นั้น ควรดูรายละเอียดในภาคผนวกประกอบด้วย

1. สัตว์ สัตว์ที่ตกเหยยงมมากมายหลายชนิด มีตั้งแต่สัตว์เล็ก ค่อมคไปจนถึง สัตว์ใหญ่ อาทิ เช่น เสือ ช้าง เป็นต้น

2. สถานการณ์น่ากลัว สถานการณ์น่ากลัวในที่นี้ หมายถึงการที่เด็กโตมประสบ- การณเภยวกลยสงของ เหตุการณ์ การกระทำของบุคคล หรือสิ่งอื่น ๆ ซึ่งทำให้เด็กขงเกึก มีความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยในเสถียรภาพของตนเองทั้งในทางกายและทางใจ . ฉะนั้นคำว่า สถานการณ์น่ากลัวจึงมีความหมายกว้างขวางมาก ตัวอย่างของสิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นสถานการณ์น่ากลัวได้แก่ การพยปะคนแปลกหน้า อุบัติเหตุ การลงโทษ ของบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ การลงโทษของครูอาจารย์ เป็นต้น

3. สงทเป็นธรรมชาติ ในที่นี้หมายถึงปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น พารอง พายุ ความหนาว ความร้อน เป็นต้น

4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ ความกลัวในเรื่องนี้ หมายถึงความกลัวในสิ่งที่ไม่มีตัว คน เป็นเรื่องของจินตนาการเป็นส่วนใหญ่ สิ่งนอกเหนือธรรมชาติที่ตกเหยยงมกันมากและบ่อย ครั้งที่สุด คือ ผี

รายละเอียดที่ระเสนอกต่อไปนี้เป็นผลของการวิเคราะห์เปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ที่ตกใน หมู่บ้านชุมชนบทงสามแห่งตอบว่ากลัวในเวลาและสถานที่ต่าง ๆ กัน ในการอภิปรายผลของการ วิเคราะห์โคณาเอาขอเท็จจริงที่ ม.จ. หลียงประภาพันธิ ภานพันธิ พยในกลุ่มเด็กโรงเรียน ประถมสาริต จิตยาลวิทยาการศึกษาประสานมิตร มาอภิปรายเปรียบเทียบไว้ด้วยทุกหัวข้อ

1. สงทเด็กกลัวขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน

ก. สิ่งทีกลัวมากที่สุด ผลของการวิเคราะห์ดังแสดงไว้ในตาราง 1. ปรากฏว่า โดยทั่วไปแล้วเด็กในหมู่บ้านน้าย่า และพรานเหมือนส่วนมาก กลัว สัตว์มากที่สุดขณะ อยู่ที่บ้านในเวลากลางวัน สัตว์ที่ตกน่าข่ากลัวจนมากที่สุดในที่นี้ ได้แก่สุนัขบ้า ส่วนเด็กพราน เหมือนนนั้นส่วนมากกลัวเสือ การที่ตกน่าข่ากลัว สุนัขขงกันมากนั้นอาจแสดงว่าในหมู่บ้านนั้น มีสุนัขข่าอยู่บ่อย ๆ และผู้ใหญ่เองก็คงจะกลัวถูกสุนัขข่ากัดอยู่ไม่น้อย คงจะไค

แสดงความกลัวให้เด็กเห็นและพร้อมกันก็อาจจะเล่าถึงอันตรายอันอาจเกิดจากถูกสุนัขกัดให้
 เด็กฟังตามความเข้าใจของตน ด้วยเหตุนี้เด็กจึงกลัวกันมาก ส่วนการที่เด็กพรานเหมือนกลัว
 เสือกันมากที่สุด เข้าใจว่าเนื่องจากมาจากถูกบีบคั้นหรือญาติผู้ใหญ่ขู่อยู่เสมอ การที่ขู่ตามมารดา
 หรือญาติผู้ใหญ่ มักจะคิดลงเสียก่อนถึงอนเมือต้องการจะขู่บุตรหลานของตนให้กลัวเกรง
 เข้าใจว่าคงมีความเกี่ยวพันกับประวัติของหมู่บ้านนี้อย่าง แท้ที่ใดลองสอบถามชาวบ้านเกี่ยวกับ
 ความเป็นมาของหมู่บ้านนี้ ทราบว่า ก่อนที่จะกลายเป็นหมู่บ้าน มีพรานคนหนึ่งชื่อเหมือน
 เทยวเรื้อนล่าสัตว์เป็นอาชีพ จนมาพบแหล่ง ที่คงจะอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ ธัญญาหาร และมี
 สัตว์ป่าอาศัยอยู่มากเหมาะแก่การล่าสัตว์เป็นอย่างยิ่ง พรานเหมือนจึงตกลงใจตั้งรกรากอยู่ ณ ที่
 นั้น จนต่อมามีคนมากจนกลายเป็นหมู่บ้าน จึงเรียกกันว่าหมู่บ้านพรานเหมือนเรื่อยมาจนทราบ
 แท้ที่จริงนี้ ประวัติของหมู่บ้านดังกล่าวนี้ คงจะใกล้เคียงกับเรื่อง ๆ มา ผู้ที่เขียนใ้ฟัง
 ก็คงมีความนึกคิดกลัวอยู่บ้างเหมือนกันว่าอาจจะมีส่วนกลัวหลงเหลืออยู่ ประกอบกับภูมิประเทศ
 ในแถบนี้บางแห่งก็เป็นป่าเขาลำดวนอยู่ด้วย ดังนั้นผู้คนในหมู่บ้านนี้คงจะคิดกลัวสัตว์ป่ากันอยู่บ้าง
 สัตว์ร้ายที่นักกลัวทุกคนรวมกันจะคิดลงก่อน ก็คือเสือ ดังนั้น เสือจึงเป็นสัตว์ที่ชาวบ้านกลัวลง
 อยู่เสมอ

ส่วนเด็กในหมู่บ้านอเม็ง นกกลัวสัตว์อยู่บ้างเหมือนกัน แต่ไม่มากเท่าที่กลัวสถานที่อันตราย
 นกกลัว สัตว์ที่เด็กในหมู่บ้านนี้กลัวกันมากขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน ได้แก่สุนัขป่า เช่นเดียวกับ
 กบที่เด็กนากลัว การที่เขินเช่นนั้นก็เขินเพราะเด็กได้พบเห็นอยู่บ่อย ๆ เช่นเดียวกับเด็กในหมู่
 บ้านนาบ้านนี้เอง

สถานการณ์นกลัวซึ่งเขินสงทเด็กในหมู่บ้านอเม็งส่วนใหญ่กลัวกันมากที่สุดนี้ เด็ก 26
 คนใน 30 คน ได้บังไว้ชัดเจนว่า เป็นเรื่องความกลัวบีบคั้นหรือญาติผู้ใหญ่ลงโทษมาก
 ที่สุด ความกลัวของเด็กในหมู่บ้านนี้คล้ายคลึงกับความกลัวของเด็กในโรงเรียนประถมสาธิต
 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ซึ่ง ม.จ. หญิงประภาพันธ์ ภานุพันธ์ พบว่า
 ส่วนมากกลัวบีบคั้นและญาติผู้ใหญ่ลงโทษมากที่สุดเช่นเดียวกัน การที่เด็กกลัวบีบคั้น
 และญาติผู้ใหญ่เป็นส่วนมากนี้ ม.จ. หญิง ประภาพันธ์ ภานุพันธ์ ให้ข้อคิดไว้ว่า คงเนื่อง
 มาจากกรอบธรรมเนียมของบีบคั้นมาเป็นสำคัญ เพราะในวัฒนธรรมของไทยเรานั้น เด็กจะ

ได้รับการอบรมใหม่มีความเคารพยำเกรง อยู่ในโอวาทของผู้ใหญ่อยู่เสมอ และการลงโทษเพิ่มขึ้น
 ดึงขงเขนวฉกรอชมทใช้กนอย่างแพ้วหลย ด้วยเหตุนี้จึงมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่เป็นอันมาก
 ความคิดเห็นชอบมเหตุผลน่าเชื่อถือได้ และการที่เด็กในหมู่บ้านอุเม็งส่วนมากกลัวบิดามารดา
 และญาติผู้ใหญ่มากที่สุดขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน กังเนอองมาจากเหตุผลเดียวกัน

ส่วนการที่เด็กในหมู่บ้านนาข่าและพรานเหมือนไม่เอียงความกลัวบิดามารดาและผู้
 ใหญ่ลงโทษมากเท่ากบเด็กในหมู่บ้านอุเม็งนั้น คงมิใช่เป็นเพราะบิดามารดาของเด็กในหมู่บ้าน
 นาข่าและพรานเหมือนไม่นิยมการเขนคยตร แต่คงเนอองมาจากว่าสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน
 นาข่าและพรานเหมือนมีลักษณะทำให้เด็กกลัวสัตว์มาก ประกอบกับบิดามารดาและผู้ใหญ่ก็มัก
 จะออกจากบ้านไปประกอบอาชีพ ทั้งบุตรหลานให้อยู่บ้านตามลำพัง เด็กจึงกลัวสัตว์กันมากกว่า
 กลัวการลงโทษของบิดามารดาขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน

การลง. 1. สิ่งที่เกิดในหมู่บ้านนาข่า พรานเหมือน และอุเม็ง ตอบว่ากลัวมากที่สุดขณะอยู่
 บ้านในเวลากลางวัน คำตอบคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ*

สิ่งทีกลัวมากที่สุด	หมู่บ้านนาข่า จังหวัดชลบุร		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	58.8 (7)	71.4 (10)	68.0 (17)
สถานการณ์น่ากลัวต่าง ๆ	15.4 (2)	—	7.4 (2)
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	7.7 (1)	21.4 (8)	14.8 (4)
ไม่กลัว ไม่ตอบ	28.1 (8)	7.2 (1)	14.8 (4)

ตาราง 1. (ต่อ)

สิ่งทกคลุมมากที่สุด	หมู่บ้านพรานหมอน จังหวัดอุดรธานี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	61.9 (18)	62.5 (15)	62.2 (28)
สถานการณ่ต่างๆ	28.8 (5)	12.5 (8)	17.8 (8)
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	14.8 (8)	16.7 (4)	15.6 (7)
ไม่กลัว ไม่ตอบ	—	8.8 (2)	4.4 (2)
	หมู่บ้านอเม็ง จังหวัดเชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	98.7 (12)	21.9 (7)	30.2 (19)
สถานการณ่ต่างๆ	51.6 (16)	48.8 (14)	47.6 (30)
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	9.7 (8)	31.2 (10)	20.6 (18)
ไม่กลัว ไม่ตอบ	—	3.1 (1)	1.6 (1)

* ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนเด็กที่ตอบ

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะคำทอขโดยทั่วไปของเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งอันเป็นหมู่บ้านชนบทเปรียบกับคำทอขของเด็กในโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษ ประสานมิตร ซึ่งเป็นเด็กในจังหวัดพระนครแล้ว ปรากฏมีข้อแตกต่างที่สำคัญคือ สิ่งที่เกิดในชนบทหลายคน

กลัวกันมากที่สคอกอย่างหนึ่งคือผล ส่วนเด็กในพระนคร ไม่ปรากฏว่ามีใครเอียงเลย ความแตกต่างในเรื่องนี้ ก็คงเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางบ้านของเด็กสองพวกนี้แตกต่างกันมากนั่นเอง เด็กในชนบทนั้นส่วนมากมีบ้านเรือนตั้งอยู่ใกล้วัด การเก็บศพและการเผาศพตามวัดในชนบทมักจะกระทำกันอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีที่เท่าเทียมในพระนคร เด็กในชนบทมีประสบการณ์ได้พบได้เห็นศพบ่อย ๆ จึงนำมาคิดยังเกิดเป็นจินตนาการไปต่าง ๆ และทำให้รู้สึกกลัวแม้จะอยู่บ้านในเวลากลางวัน

อนึ่ง เกี่ยวกับเรื่องความกลัวของเด็กในหมู่บ้านชนบทนั้น พบข้อที่น่าสนใจเกิดอย่างหนึ่งคือพวกที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี มีความโน้มเอียงที่จะกลัวน้อยกว่าพวกที่มีผลการเรียนต่ำกว่า ข้อเท็จจริงนี้แสดงให้เห็นว่า สติปัญญาความรู้อยู่เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักเรียนกลัวอย่างมีเหตุมีผลหรือไม่

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความกลัวของเด็กชายและเด็กหญิงในหมู่บ้านทั้งสามแห่งนั้นแล้ว จะเห็นได้ว่า คำตอบของเด็กทั้งสองเพศในหมู่บ้านนาข้าวและพรานเหมื่อนไม่แตกต่างกันมากนักเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่กลัวขณะอยู่บ้านตอนกลางวัน แต่สำหรับเด็กในหมู่บ้านเมืองนั้น มีความโน้มเอียงที่จะมองเห็นได้ว่า เด็กผู้ชายออกจะกลัวสัตว์มากกว่าเด็กหญิง แต่ในเรื่องความกลัว เด็กหญิงกลัวมากกว่าเด็กชาย จากนั้นน่าจะกล่าวได้ว่าเด็กชายมีความกลัวที่สมเหตุสมผลมากกว่าเด็กหญิง

ข. สังเกตเห็นว่า เด็กกลัวขณะอยู่ที่บ้านในเวลากลางวัน เมื่อถามเด็กต่อไปเกี่ยวกับสิ่งอื่น ๆ ที่กลัวนอกเหนือจากที่กลัวมากที่สุด ปรากฏเป็นคำตอบดังในตาราง 2. โดยทั่วไปแล้ว จะเห็นได้ว่าเด็กส่วนมากในทั้งสามหมู่บ้านกล่าวถึงความกลัวสัตว์มากกว่าสิ่งอื่น ๆ ทั้งนี้ผลก็เกิดในโรงเรียนประถมศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ซึ่งเอียงถึงความกลัวสัตว์เป็นอันดับสองรองจากสถานการณ์น่ากลัว อันได้แก่การลงโทษของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ความแตกต่างในเรื่องความกลัวโดยทั่วไปของเด็กในหมู่บ้านชนบท และเด็กในพระนครที่พบนั้น น่าจะเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางบ้านอีกเช่นกัน เด็กในพระนครนั้น ขณะอยู่ที่ย่านคงไม่ค่อยมีโอกาสได้พบเห็นสัตว์ชนิดต่าง ๆ มากเท่ากับเด็กในชนบท ทั้งนี้เห็นได้จากชนิดของสัตว์ที่เด็กสองพวกนี้กล่าวถึง เด็กในโรงเรียนประถมศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา

ตาราง 2 จำนวนคำตอของเต็กในหมู่บ้านน่าน้ำพรานเหมือน และอเม็ง เกือบยสิ่งต่าง ๆ
ทุกตัว ขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน คิดเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งต่าง ๆ	หมู่บ้านน่าน้ำพรานเหมือน จังหวัดชลบุรี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	68.0 (17)	69.8 (80)	67.2 (47)
สถานการณ่น้ำกลว	25.9 (7)	16.8 (7)	20.0 (14)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ความร้อน พายุ)	—	2.8 (1)	1.4 (1)
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี ยักษ์)	8.7 (1)	9.8 (4)	7.1 (5)
ไม่กลว ไม่ตอ	7.4 (2)	2.8 (1)	4.8 (8)
	หมู่บ้านพรานเหมือน จังหวัดอุดรธานี		
สัตว์	60.2 (56)	61.9 (65)	61.1 (121)
สถานการณ่น้ำกลว	25.8 (24)	28.6 (80)	27.8 (54)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ความร้อน พายุ)	1.1 (1)	—	0.5 (1)
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี ยักษ์)	12.9 (12)	9.5 (10)	11.1 (22)
ไม่กลว ไม่ตอ	—	—	—

ตาราง 2 (ต่อ)

สิ่งทกถ้ว	หมู่บ้านอู่เม็ง จังหวัดเชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	58.6 (65)	41.2 (88)	51.9 (98)
สถานการณนำถ้ว	30.6 (34)	43.8 (85)	36.1 (69)
สิ่งทเป็นธรรมชาติ (ควมร้อน พ้ำผ่า)	1.8 (2)	2.5 (2)	2.1 (4)
สิ่งทนอกเหนือธรรมชาติ (ผี ยักษ์)	8.1 (9)	12.5 (10)	10.0 (19)
ไม้ถ้ว ไม้ตอย	0.9 (1)	—	0.5 (1)

* ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนค่าตอย

ศึกษาประสานมิตร เอ่ยถึงสัตว์เพียง 8 ชนิดเท่านั้น คือ สุนัขข้ำ งู สุนัข จิ้งก แมลงบึ้ง
 ทราย และลิง ส่วนเท็กในหมู่บ้านชนบทแต่ละแห่งถ้วถึงสัตว์มากมายหลายชนิด รวมทั้งสัตว์
 ใหญ่ อาทิเช่น เสือ ช้าง ควย เมื่อพิจารณาคุสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่เท็กในชนบทถ้วว่าถ้วถ้วนั้น
 รู้สึกว่า ความถ้วของเท็กเหล่านี้เป็นจำนวนไม่น้อยไม่ล้สมเหตุสมผล (Unrealistic) เท็กขง
 คนถ้ว ไก่ หมู วัว กระท่าย และขงคนถ้วแม้กระทั่งนกเขา สัตว์เหล่านี้ไม่ใช่เป็นสัตว์
 อันตราย ไม่น่าจะเป็นที่น่าถ้วของเท็กในวัยนี้ ความไม่ล้สมเหตุสมผลในเรื่องความถ้วของ
 เท็กในชนบทที่พบนี้ อาจล้ถ้วถึงข้อเท็จจริงที่น่าสนใจขงประการ ถ้วคือ ยิกามารกา

หรือผู้ปกครองคงจะมีใตค่านึงถึงความสำคัญของการอบรมฝึกฝนให้เด็กเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่างๆ และรู้จักกลัวในสิ่งที่จะกลัว แต่คงจะถือโอกาสใช้ทุกสิ่งทีเด็กกลัวนั่นเอง เช่น เครื่องมือของเด็กให้กระทำในสิ่งทีตนเองต้องการ อีกด้วย วิธีการเช่นนี้ยังเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการในด้านความคิดอ่านของเด็กเป็นอันมาก

2. สิ่งที่เด็กกลัวขณะอยู่ที่โรงเรียน

ก. สิ่งทีกลัวมากที่สุด สิ่งทีเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งกลัวกันมากที่สุดขณะอยู่ที่โรงเรียน คือ ครู ความกลัวครูในเทน หมายถึงกลัวถูกครูทักหรือทำโทษด้วยวิธีต่างๆ ส่วนมากทอบว่ากลัวครูตี นอกจากครูแล้วสิ่งทีเด็กเป็นจำนวนไม่น้อยทอบว่ากลัวมากอีกอย่างหนึ่ง คือ กลัวถูกเพื่อนรังแก ความกลัวเหล่านี้ จักไว้เป็นประเภทความกลัวสถานการณ์น่ากลัว ความกลัวสิ่งอื่นที่อยู่ในประเภทนี้ไม่น้อยมาก กล่าวคือ มีเด็กในหมู่บ้านนาป่าเพียง 2 คนเท่านั้นทอบว่า กลัวขโมยและคนป่า สร้อยแล้วกล่าวได้ว่า ขณะอยู่ที่โรงเรียนครูเป็นบุคคลทีเด็กแทบทุกคนกลัวมากที่สุด ผลทพบเช่นนี้ตรงกับผลการค้นคว้าของ ม.จ. หลุยส์ประภาพรรณิ ภานุพนัซึ่งพบว่าเด็กในโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร กลัวถูกครูลงโทษมากที่สุดเช่นเดียวกับนี้ การทีเด็กพากันกลัวครูเป็นอันมากเช่นนี้ เข้าใจว่า คงจะเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในโรงเรียนต่างๆ ในประเทศไทยของเรา เป็นความสัมพันธ์เป็นระเบียบแบบแผน (formal relationship) มาก ครูเป็นบุคคลทีมีอำนาจเห็นเด็กทุกประการ โดยเฉพาะโรงเรียนในชนบทส่วนมาก ครูเป็นบุคคลทีสามารถดาของเด็กรอดพ้นอยู่แล้วเมื่อพาเด็กมาเข้าโรงเรียนก็ฝากฝังและให้อำนาจสิทธิขาดแก่ครู ในการทีจะฝึกฝนอบรมสั่งสอนโดยสันเชิง เมื่อเป็นเช่นนั้น ครูจึงเป็นบุคคลทีทรงอำนาจและน่ากลัวมากในสายตาของเด็กๆ ข้อเท็จจริงเกยวขยเรองนี้ เป็นสิ่งที่น่าสนใจ และควรสังเกต เพราะถ้าเด็กกลัวครูมากเกินไปและกลายเป็นความกลัวทีไม่มีเหตุผล เด็กก็ย่อมระมัดระวังไม่ปลอดถอย ซึ่งจะเป็ผลร้ายต่อพัฒนาการในด้านต่างๆ ของเด็กเป็นอันมาก

ตาราง 8. สิ่งที่เกิดในหมู่บ้านนาข้าว พรวนเหมือน และอเม็ง คอยวากลวามากที่สุดขณะอยู่ที่โรงเรียน คำตอบคิดเป็นอัตราส่วนร้อย*

สิ่งทกลวมากที่สุกขณะอยู่ที่โรงเรียน	หมู่บ้านนาข้าว จังหวัดชลบุรี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	7.7 (1)	42.9 (6)	25.9 (7)
สถานการณ่อกลว	61.5 (8)	35.8 (5)	48.2 (13)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ฟ้าผ่า)	—	7.1 (1)	3.7 (1)
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	7.7 (1)	7.1 (1)	7.4 (2)
ไม่กลว ไม่ตอบ	23.1 (3)	7.1 (1)	14.8 (4)
	หมู่บ้านพรวนเหมือน จังหวัดอุดรธานี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	4.8 (1)	25.0 (6)	15.6 (7)
สถานการณ่อกลว	66.7 (14)	25.0 (6)	44.4 (20)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ฟ้าผ่า)	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	28.5 (6)	45.8 (11)	37.8 (17)
ไม่กลว ไม่ตอบ	—	4.2 (1)	2.2 (1)

ตาราง 8. (ต่อ)

สิ่งตกถล่มมากที่สุดขณะอยู่ที่โรงเรียน	หมู่บ้านอเม็ง จังหวัดเชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	—	9.4 (8)	4.8 (8)
สถานการณ์น้ำท่วม	96.8 (80)	68.8 (22)	82.5 (52)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ฟ้าผ่า)	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	—	18.7 (6)	9.5 (6)
ไม้ถล่ม ไม้ทอย	8.2 (1)	8.1 (1)	8.2 (2)

* ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนเด็กที่ตอบ

นอกจากจะกลัวครุฑทำโทษและกลัวเพื่อนรังแกแล้ว สิ่งตกถล่มขณะอยู่ที่โรงเรียนยังมี สัตว์บางชนิด ผี และปรากฏการณ์ธรรมชาติ คือ ฟ้าผ่า ภัย อย่างไรก็ตามจากข้อมูลในตาราง 8. จะเห็นได้ว่าเด็กตกลงถล่มสิ่งเหล่านี้มีจำนวนน้อยมาก ยกเว้นในหมู่บ้านพรานเหมื่อนซึ่งมี เด็กตกลงถล่มเป็นจำนวนมากพอควรแก่การสังเกต เมื่อเปรียบเทียบกับความกลัวขณะอยู่ที่บ้านแล้ว ปรากฏว่าเด็กในหมู่บ้านพรานเหมื่อนกลัวสิ่งตกถล่มที่โรงเรียนมากกว่ากลัวที่ที่บ้าน การที่เป็น เช่นนี้เข้าใจว่าคงเนื่องมาจากเหตุหลายประการ ประการแรกอาจจะมิใช่ผู้ใหญ่บางคนเชื่อว่าผี อยู่ในบริเวณวัดบางแห่งซึ่งใกล้กับศาลาอันเป็นที่เรียนของเด็กเหล่านี้ จึงถ่ายทอดความเชื่อของตนมาสู่เด็ก อีกประการหนึ่งสันนิษฐานว่าเด็กอาจถูกครุฑและพระในวัดขู่ไม่ให้เข้าไปเล่นในสถาน ที่บางแห่ง อาทิ เช่น โบสถ์ เป็นต้น โดยอ้างถึงอิทธิฤทธิ์หรือความร้ายของผีสิ่งต่าง ๆ เพื่อเป็นการขู่ข่มมิให้สิ่งก่อสร้างภายในวัดยังเกิดความเสียหายนั่นเอง ข้อสันนิษฐาน ประการหลังนี้น่าจะใกล้เคียงความจริงมาก เพราะในตอนต่อไปจะได้พบว่าเด็กกลัวสิ่งก่อสร้างแทบ

ทุกอย่างภายในวัด และเมื่อถามว่าเพราะเหตุไรถึงได้กลัวสิ่งเหล่านั้น เด็กก็ให้คำตอบที่
 คล้องกันว่า เพราะเชื่อว่าผีตกคอกอยู่ นอกจากนั้นยังมีอีกอย่างหนึ่งที่น่าจะเป็นสาเหตุสำคัญ
 ทำให้เด็กในหมู่บ้านพรานเหมือนกลัวผกนมากขณะอยู่ที่โรงเรียน นั่นคือพิธีการเผาศพกระทำ
 กันอย่างเปิดเผยในป่าช้าซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลจากโรงเรียนมากนัก เด็ก ๆ มักชอบไปดูในขณะ
 มีการเผาศพ เมื่อคุณแล้วก็จะจามาคิดเป็นจินตนาการต่าง ๆ และโดยที่โรงเรียนอยู่ใกล้กับป่าช้า
 มาก จึงทำให้เด็กหวาดทวนอยู่เสมอ ยิ่งกว่านั้น จากประสบการณ์ของผู้เขียนเองก็ได้เคยพบ
 เห็นวัตถุสิ่งของบางอย่างที่เห็นอุปกรณในพิธีการเกี่ยวกับผีสัง ทักทงอยู่ใกล้ ๆ ศาลาอันเป็นที่
 เรือนของเด็ก สิ่งเหล่านั้นเช่นเสมือนสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เด็กมีจินตนาการเกี่ยวกับผีสังอยู่เสมอ

เมื่อพิจารณาคำตอบของเด็กโดยจำแนกเป็นเพศแล้ว จะเห็นลักษณะความแตกต่างที่น่า
 สนใจ คือ เด็กชายมีความโน้มเอียงที่จะกลัวครุฑ โทษหรือลูกเพอนรังแกมากกว่าเด็กหญิง
 ส่วนในเรื่องความกลัวสัตว์ และผี ปรากฏว่าเป็นเด็กหญิงมากกว่าเด็กผู้ชาย ข้อเท็จจริงนี้ตรง
 กับความคาดหมาย เพราะโดยทั่วไปแล้ว เด็กผู้ชายมักมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเด็กผู้หญิง
 โอกาสที่จะถูกครุฑหรือเกิดการทะเลาะวิวาทในระหว่างเพื่อนฝูงย่อมมีมากกว่าเด็กผู้หญิงเป็น
 ธรรมดา

ข. สิ่งอื่น ๆ ที่กลัวขณะอยู่ที่โรงเรียน นอกจากสิ่งทีกลัวมากที่สุดแล้ว เด็กยัง
 กลัวดวงสิงนากลวงอื่น ๆ อีกมาก ตัวอย่างในตาราง 4. แสดงว่า สิ่งน่ากลัวต่าง ๆ ที่เด็กในหมู่บ้าน
 นานาขากลัวถึงมากที่สุดได้แก่สัตว์ต่าง ๆ ชนิดกัน ส่วนเด็กในหมู่บ้านพรานเหมือนและอเม็ง
 กลัวสิ่งที่เป็นสถานการณ่มากกว่าอย่างอื่นในขณะที่อยู่ที่โรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับความ
 กลัวโดยทั่ว ๆ ไปขณะที่เด็กเหล่านั้นอยู่ที่บ้านแล้ว (ตาราง 2. หน้า 12) จะเห็นได้ว่าความกลัว
 ของเด็กในหมู่บ้านนาข่าเป็นความกลัวเกี่ยวกับสัตว์มากที่สุด ไม่ว่าจะอยู่ที่บ้านหรือที่โรงเรียน
 ส่วนเด็กในหมู่บ้านพรานเหมือนและอเม็งนั้น โดยทั่วไปเอยถึงความกลัวสัตว์มากกว่าสถาน-
 การณ่มากเมื่อตอนอยู่ที่บ้าน แต่เมื่ออยู่โรงเรียนกลับเขย่ง ความกลัวสิ่งที่เป็นสถานการณ
 น่ากลัวมากกว่า

ตาราง 4. จำนวนคำตอขของเด็กในหมู่บ้านน้า พรานหมอน และอเม็ง เกยวขสิ่งต่าง ๆ
 ทกลว ขณะอขที่โรงเรียน นอกเหนือจากสิ่งทกลวมทกลล คคเป็นอตราส่วนอข*

สิ่งทกลว	หมู่บ้านน้า จังหวัดชลขร		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	40.0 (8)	51.5 (18)	47.3 (26)
สถานการณนากลว	50.0 (10)	31.4 (11)	38.2 (21)
สิ่งนอกเหนืออธรรมชาติ	5.0 (1)	11.4 (4)	9.1 (5)
ไม่กลว ไม่ทอข	5.0 (1)	5.7 (2)	5.4 (3)
	หมู่บ้านพรานหมอน จังหวัดอครธานี		
สัตว์	11.4 (18)	20.0 (25)	15.9 (38)
สถานการณนากลว	77.2 (88)	71.2 (89)	74.1 (177)
สิ่งนอกเหนืออธรรมชาติ	10.5 (12)	7.2 (9)	8.8 (21)
ไม่กลว ไม่ทอข	0.9 (1)	1.6 (2)	1.2 (3)

ตาราง 4 (ต่อ)

สิ่งทกถว	หมู่บ้านอเม็ง จังหวัดเชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	56.0 (28)	31.0 (22)	41.9 (50)
สถานการณนำกลว	30.0 (15)	50.7 (36)	42.2 (51)
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	10.0 (5)	15.5 (11)	13.2 (16)
ไม่กลว ไม่คอบ	4.0 (2)	2.8 (2)	3.3 (4)

*ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนค่าคอบ

สัตว์ต่าง ๆ ที่เกิดในหมู่บ้านทั้งสามแห่งนี้กล่าวถึงมีมากมายหลายชนิด แต่ไม่มีชนิดใดที่ค่าคอบของเต็กจะแสดงว่า เป็นสัตว์ที่น่ากลัวมากจนน่าสังเกต นอกจากนั้นชนิดของสัตว์ที่เต็กในแต่ละหมู่บ้านกล่าวถึงก็ไม่แตกต่างกันมากนัก และเมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่เต็กกล่าวถึงนี้ จะเห็นได้ว่าความกลัวของเต็กบางคน ไม่สู้จะสมเหตุสมผลนัก (กฤดาภรณ์)

ในเรื่องสถานการณนำกลวนั้น เต็กในแต่ละหมู่บ้านให้ค่าคอบที่น่าสนใจ เต็กในหมู่บ้านพรานเหมือนกลวสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณวัดเกือบทั้งหมด อาทิเช่น โยสัด คาลวร้าง และเวคย การที่เต็กกลัวสิ่งเหล่านี้ ก็คงเป็นเพราะเข้าใจว่าผีหรือสิ่งนอกเหนือธรรมชาติอื่น ๆ สิ่งลึกลับอื่น เช่น ความเข้าใจที่เนื่องมาจากคำขู่ของผู้ใหญ่ถึงกลัวไว้ในตอนที่กลวนตนเอง ส่วนเต็กในหมู่บ้านนาข่า และอเม็งนั้นมีความกลัวไม่เหมือนเต็กพรานเหมือน กล่าวคือเต็กในหมู่บ้านทั้งสองนี้กล่าวถึงการลงโทษของครู การทะเลาะวิวาทกับเพื่อนฝูง และอุบัติเหตุอันฉาว

เกิดขณะเล่นกบเพื่อนฝูงมากกว่าอย่างอื่น เด็กในหมู่บ้านอู๋เม้งกล่าวถึงความกลัวโศก
กาลา และสิ่งอื่นในวัดเหมือนกันแต่มีคนน้อยคน สรุปแล้วกล่าวได้ว่า โดยทั่วไป ความกลัว
ของเด็กในหมู่บ้านนาข้าวและอู๋เม้ง เป็นความกลัวที่สมเหตุสมผลมากกว่าความกลัวของเด็กใน
หมู่บ้านพรานเหมอน

เมื่อพิจารณาคุณค่าของเด็กหญิงและชายในตาราง 4 แล้วจะเห็นได้ว่า เด็กหญิง
แสดงความกลัวสิ่งต่าง ๆ มากกว่าเด็กชาย ยกเว้นความกลัวเกี่ยวกับสัตว์ของเด็กในหมู่บ้าน
อู๋เม้งที่เด็กชายเขี่ยถึงมากกว่าเด็กหญิง ทั้งนี้ตรงกับผลการค้นคว้าทั่วไป ซึ่งมักพบว่าสิ่งที
น่ากลัวสำหรับเด็กหญิงนั้นมีจำนวนมากกว่าสิ่งทีเด็กชายกลัว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาราย
ละเอียดของสิ่งทีเด็กทั้งสองพวกกล่าวถึงแล้วพบว่าทั้งเด็กชายและเด็กหญิง มีความกลัวในสิ่งที
คล้ายคลึงกัน

เมื่อเปรียบเทียบความกลัวขณะอยู่ที่โรงเรียนของเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งนี้ กับของเด็ก
ในโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร พบว่าเด็กในหมู่บ้านทั้งสามมี
ความกลัวกว้างขวางกว่าเด็กในโรงเรียนประถมสาธิต สำหรับเด็กพวกหลังนี้ กล่าวถึงสถาน
การณ์น่ากลัวและสัตว์เท่านั้น ไม่มีเด็กคนใดเขี่ยถึงผี หรือสิ่งนอกเหนือธรรมชาติอื่น ๆ เลย
แม้แต่สัตว์และสิ่งทีจัดเป็นสถานการณ์น่ากลัว เด็กในโรงเรียนประถมสาธิต ก็กล่าวถึงเป็น
จำนวนน้อยกว่าเด็กในหมู่บ้านชนบท ความแตกต่างในเรื่องนี้ เองมาจากสิ่งแวดล้อมทางโรง
เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนของเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งนี้นั้นตั้งอยู่ในบริเวณวัด ส่วนโรงเรียน
ประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ตั้งอยู่ในแหล่งทีเกือบจะเรียกได้ว่าคึกคัก
ในจังหวัดพระนคร ฉะนั้นสิ่งทีน่ากลัวของเด็กในหมู่บ้านชนบท จึงมีมากกว่าสิ่งทีน่ากลัวของเด็ก
ในโรงเรียนประถมสาธิต เป็นธรรมดา

8. สิ่งทีเด็กกลัวในเวลากลางวันขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียน

ก. สิ่งทีกลัวมากที่สุด เมื่อสอบถามเด็กเกี่ยวกับสิ่งทีกลัวมากที่สุดขณะอยู่นอกบ้านนอก
ไร่ที่บ้านและโรงเรียน ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 5 จากตัวเลขในตารางนี้ จะเห็นได้

ว่าเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งทั้งชายและหญิงกลัวสัตว์กนมากที่สุด สัตว์ที่เด็กกลัวนมีมากที่สุดหลายชนิด สัตว์ร้ายที่เด็กเขยงคือ งู เสือ และช้าง งูเป็นสัตว์ที่เด็กน่ากลัวกนมากที่สุด แต่เสือเป็นสัตว์ที่เด็กพรานเหมือนและอูเม็งกลัวกนมากที่สุด ส่วนช้างมีเด็กอูเม็งเพียง 2 คน เท่านั้น นอกจากนกมัสตัวจ้าวพวก สุนัข สุนัขบ้า แมว และควาย ซึ่งมีเด็กกลัวกนมากเป็นเพียงบางคน การที่เด็กน่ากลัวกนมากขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียนนี้ เป็นเพราะว่าในบริเวณนี้เป็นที่ตั้งของหมู่บ้านนาข่ามีอยู่ชุกชุม เท่าที่ได้ลองสอบถามชาวบ้านดูแล้ว ปรากฏ

ตาราง 5. สิ่งที่เกิดในหมู่บ้านนาข่า พรานเหมือน และอูเม็ง คอบว่ากลัวมากที่สุด ขณะอยู่ที่ชนซึ่งไม่ใช่ที่บาน และโรงเรียน คำคอบคิดเป็นอัตราส่วนร้อย*

สิ่งทกลัว	หมู่บ้านนาข่า จังหวัดชลบุรี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	88.5 (5)	85.7 (5)	87.0 (10)
สถานการณนากลัว	15.8 (2)	42.9 (6)	29.6 (8)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ฟ้าร้อง)	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	7.7 (1)	14.8 (2)	11.1 (8)
ไม่กลัว ไม่คอบ	88.5 (5)	7.1 (1)	88.8 (6)

สิ่งทอ	หมู่บ้านพรานหมอน จังหวัดอุดรธานี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	42.8 (9)	45.8 (11)	44.4 (20)
สถานการณน้ำกลว	19.1 (4)	25.0 (6)	22.2 (10)
สิ่งทเป็นธรรมชาติ (ฟารอง)	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	99.9 (7)	20.8 (5)	26.7 (12)
ไม่กลว ไม่ทอย	4.8 (1)	8.4 (2)	6.7 (8)
	หมู่บ้านอเม็ง จังหวัดเชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	58.1 (18)	49.8 (14)	50.8 (92)
สถานการณน้ำกลว	—	15.6 (5)	7.9 (5)
สิ่งทเป็นธรรมชาติ (ฟารอง)	—	9.1 (1)	1.6 (1)
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	41.9 (19)	97.5 (12)	99.7 (25)
ไม่กลว ไม่ทอย	—	—	—

* ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนเด็กที่ทอย

ว่าคนคนถูกกักขังอยู่ ๆ ส่วนการที่เด็กพรานเหมือนกลัวเสียกันมากนั้น ก็คงเนื่องมาจากถูก
 ผู้ใหญ่ขู่ข่มขู่อยู่ ๆ ings ที่โตกลัวแล้วในตอนต้น สำหรับเด็กในหมู่บ้านอเม็งที่กลัวเสียและข้าง
 นั้น เข้าใจว่าคงเนื่องมาจากสภาพภูมิประเทศรอบ ๆ หมู่บ้านเป็นเหตุสำคัญ เท่าที่ได้สำรวจ
 บริเวณที่คงของหมู่บ้านนี้ พบว่าคานหนงตักทุ่งนา ส่วนอกคานหนงของหมู่บ้านเป็นป่าโปร่ง
 แม้ว่าในป่าอาจจะไม่มีเสือหรือช้างอาศัยอยู่ก็ตาม แต่ตามปกติธรรมดาคนเรา เมื่อพูดถึงป่า
 ก็มักจะนึกถึงเสือ ช้าง ควบคู่กันไปด้วย เด็กคงจะเรียนรู้ความกลัวในเรื่องนี้จากผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน
 นั้นนั่นเอง

สิ่งอื่น ๆ ที่เด็กออกหลายคนกล่าวว่ากลัวมากที่สุดขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียน ก็คือ
 สถานการณ์น้ำกลัว และผี ตัวเลขในตาราง 5 แสดงแนวโน้มว่า รองลงมาจากสัตว์แล้ว
 เด็กชายกลัวสถานการณ์น้ำกลัว มากกว่าผี แต่เด็กพรานเหมือน และอเม็ง กลัวกลัวผีมากกว่า
 สถานการณ์น้ำกลัวตักทุ่งนาและพรานเหมือนกลัวมากที่สุดคือ อยุ่ที่เหตุจากรถยนต์ ทั้งนี้
 เพราะโรงเรียนของเด็กในหมู่บ้านทั้งสองนี้ตั้งอยู่ไกลถนนนั่นเอง โดยเฉพาะเด็กพรานเหมือน
 ะต้องข้ามถนนวันละหลายเที่ยว เพราะหมู่บ้านอยู่คนละฟากถนนกับโรงเรียน ส่วนเด็กในหมู่บ้าน
 อเม็งนั้นไม่มีใครกลัวรถเลย ทั้งนี้เพราะหมู่บ้านตั้งอยู่ไกลจากถนนใหญ่มาก สถานการณ์
 น้ำกลัวที่เด็กในหมู่บ้านนี้กลัวขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียน คือคนบ้า และพวกที่กลัวก็ เป็นเด็ก
 ผู้หญิงทั้งสิ้น

เมื่อลองเปรียบเทียบความกลัวของเด็กในหมู่บ้านชนบททั้งสามแห่งนี้ กับเด็กในโรงเรียน
 ประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร พบข้อแตกต่างที่สำคัญคือ เด็กในโรงเรียน
 ประถมสาธิต กลัวสถานการณ์น้ำกลัวกันมากที่สุดขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียน ส่วนความกลัว
 สัตว์อื่นเป็นความกลัวของเด็กส่วนใหญ่ในหมู่บ้านชนบท นั้น มีเด็กในโรงเรียน ประถมสาธิต
 เพียง 5 คนเท่านั้นที่เขย่ง สถานการณ์น้ำกลัวของเด็กเหล่านั้นคือ อินทราจจากคนแปลกหน้า
 อยุ่ที่เหตุจากรถยนต์ และการหลงทาง ความกลัวสิ่งเหล่านั้นนับว่าสมเหตุสมผล เพราะเด็กเหล่านั้น
 อยุ่ในเมืองหลวงซึ่งเป็นเมืองกว้างใหญ่มีผู้คนมากมาย การจรรจาרכยคงอยุ่ตลอดเวลา และได้
 พบเห็นอุบัติเหตุจากรถยนต์อยู่เสมอ

ข. สิ่งอื่น ๆ ที่เด็กกลัวขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียน เมื่อถามถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กกลัวขณะอยู่ที่อื่นซึ่งไม่ใช่บ้านและโรงเรียน ปรากฏว่าเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งกลัวถึงสัตว์มากที่สุด ก็จะเห็นได้จากตัวเลขแสดงจำนวนคำตอบในตาราง 6 สิ่งที่เด็กกลัวมากที่สุด มารองลงมาจกสัตว์ได้แก่สถานการณ์น้ำท่วม ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับชีวิต คนแปลกหน้า คนบ้า คนเมา เป็นต้น นอกจากนี้เด็กยังกลัวผี โดยเฉพาะเด็กในหมู่บ้านอเม็ง เขี่ยถึงผีบ่อยมากจนน่าสังเกต ความกลัวในสิ่งต่าง ๆ ขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียนที่พบนี้ ปรากฏว่าทั้งเด็กชายและเด็กหญิงให้คำตอบคล้ายคลึงกัน เป็นที่น่าประหลาดใจว่า สำหรับเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาระดับมัธยม นั้น เมื่อถามถึงสิ่งอื่น ๆ ที่กลัวนอกเหนือจากสิ่งทกล้วที่สุดขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียน ปรากฏว่าเด็กเขี่ยถึงสัตว์ต่าง ๆ มากมาย และชนิดของสัตว์ที่เขี่ยถึงก็คล้ายคลึงกับชนิดของสัตว์ที่เด็กในหมู่บ้านชนบทเขี่ยถึงด้วย จากการตรวจสอบรายละเอียดของสัตว์ต่าง ๆ พบว่าเด็กในโรงเรียนประถมศึกษาเขี่ยถึง เสือ ช้าง หมูป่า กระทิง พอบู ๆ กับเด็กในชนบท ความกลัวของเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา ดังกล่าวนี้ นับว่าไม่สมเหตุสมผล เข้าใจว่าเด็กคงจะเรียนรู้อะไรเกี่ยวกับอันตรายของสัตว์เหล่านั้นจาก โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือจากกรรพลาในหนังสือต่าง ๆ และผู้ใหญ่มีโทษแวงให้เด็กมีความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับโอกาสที่เด็กจะได้พบปะกับสัตว์เหล่านั้น ยิ่งกว่านั้นบางคนอาจหยิบยกขึ้นมา ใช้ขู่เด็กอีกด้วย เด็กจึงมีความกลัวไม่สมเหตุสมผลดังกล่าวแล้ว

ตาราง ๖ จำนวนคำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาข้าว พรานหมอ และอเม็ง เกี่ยวกับสิ่งทกล้วขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียนในเวลากลางวัน นอกเหนือจากสิ่งทกล้วมากที่สุด คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ*

สิ่งทกล้ว	หมู่บ้านนาข้าว		จังหวัดชลบุรี
	ชาย	หญิง	
สัตว์	41.4 (12)	36.7 (11)	39.0 (28)
สถานการณ์น้ำท่วม	27.6 (8)	46.7 (14)	37.3 (22)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ฟ้าผ่า)	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	10.8 (3)	10.0 (8)	10.2 (6)
ไม่กลัว ไม่ตอบ	20.7 (6)	6.6 (2)	18.5 (8)

ตาราง 6 (ต่อ)

สิ่งทกถว	หมู่บ้านพรานหมอน จังหวัดอุดรธานี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	56.8 (46)	46.9 (45)	51.4 (91)
สถานการณน้ำถว	37.0 (30)	40.6 (39)	39.0 (69)
สิ่งทเป็นธรรมชาติ (พ่าผ่า)	—	—	—
สิ่งนอกเหนอธรรมชาติ (ผู้)	6.2 (5)	10.4 (10)	8.5 (15)
ไม่ถว ไม่คอบ	—	2.1 (2)	1.1 (2)
	หมู่บ้านอเม็ง		จังหวัดเซียงใหม่
สัตว์	59.4 (85)	60.4 (79)	59.8 (164)
สถานการณน้ำถว	20.8 (29)	19.8 (26)	20.1 (55)
สิ่งทเป็นธรรมชาติ (พ่าผ่า)	0.7 (1)	—	0.4 (1)
สิ่งนอกเหนอธรรมชาติ (ผู้)	19.6 (28)	19.8 (26)	19.7 (54)
ไม่ถว ไม่คอบ	—	—	—

*ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนคำคอบ

4. สิ่งที่เด็กกลัวในเวลากลางคืน

ก. สิ่งที่กลัวมากที่สุด เมื่อสอบถามถึงสิ่งที่เด็กมีความรู้สึกกลัวมากที่สุดในเวลากลางคืน ปรากฏเป็นข้อเท็จจริงดังแสดงไว้ในตาราง 7 จากตัวเลขในตารางนี้ จะเห็นได้ว่าเด็กในหมู่บ้านนาป่า และอูเม็ง กลัวผีมากที่สุด โดยเฉพาะเด็กอูเม็งกลัวผีแทบทุกคน ส่วนเด็กนาป่าซึ่งเคยพบว่าไม่ค่อยกลัวผีกันมากนักในเวลากลางวันนั้น ปรากฏว่าในเวลากลางคืนกลัวผีกันมากกว่าครึ่งหนึ่งของเด็กทั้งหมด ความกลัวในเวลากลางคืนของเด็กในหมู่บ้านทั้งสามนี้ ตรงกับความกลัวของเด็กในโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ซึ่ง ม.จ. หญิงประภาพณี ภานุพนธ์ พบว่ากลัวผีมากที่สุดเช่นเดียวกัน เกี่ยวกับเรื่องที่เด็กกลัวผีกันมากนี้ ม.จ. หญิงประภาพณี ภานุพนธ์ ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า คงเนื่องมาจากขนบประเพณีบางประการของไทยยังมีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งกี่ยวข้องอย่างประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็คงเนื่องมาจากคำขู่ของผู้ใหญ่ด้วย ข้อคิดเห็นดังกล่าวนี้ เช่น ข้อคิดเห็นที่นารายพิงและเข้าใจว่าการที่เด็กส่วนมากในหมู่บ้านนาป่าและอูเม็งกลัวผีกันมากที่สุดในเวลากลางคืน ก็คงจะเนื่องมาจากเหตุเดียวกัน เพราะประชาชนในชนบทนั้นมีความเชื่อถือเรื่องผีสงฆ์กันมาก และพิธีกรรมเกี่ยวข้องกับผีอยู่มากด้วย

ม.จ. หญิงประภาพณี ภานุพนธ์ ได้พบอีกด้วยว่า เด็กชายที่กลัวผีมากที่สุดในเวลากลางคืนมีจำนวนมากกว่าเด็กหญิง และได้แสดงเหตุผลว่า การที่เช่นเช่นนั้นคงเนื่องมาจากความแตกต่างในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กล่าวคือบิดามารดา มักเป็นห่วงเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย ในเวลากลางคืนมักจะไม่ใช่หรือปล่อยให้เด็กผู้หญิงทำอะไรอยู่ตามลำพังเหมือนเด็กผู้ชาย ถ้าข้อสันนิษฐานข้อนี้เป็นความจริงสำหรับเด็กในพระนคร ข้อเท็จจริงที่พบในตาราง 7 นี้ ก็แสดงแนวโน้มว่าเด็กในชนบทไม่ว่าชายหรือหญิงคงได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากบิดามารดาไม่แตกต่างกัน เพราะปรากฏว่าพวกที่กลัวผีในหมู่บ้านทั้งสามแห่งนั้น เป็นพวกเด็กผู้หญิงมากพอ ๆ กับเด็กผู้ชาย

ตาราง 7 สิ่งที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านนาข้าว พรวานเหมือน และอเม็ง คอยว่ากลัวมากที่สุดในเวลา
กลางคืน ค่าตอบคือเป็นอัตราส่วนร้อย*

สิ่งที่กลัวมากที่สุดในเวลากลางคืน	หมู่บ้านนาข้าว จังหวัดชลบุรี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	15.4 (2)	21.4 (8)	18.5 (5)
สถานการณ์น่ากลัว (ขโมย คนบ้า)	29.1 (8)	14.8 (2)	18.5 (5)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ความมืด ความหนาว)	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	59.8 (7)	64.8 (9)	59.8 (16)
ไม่กลัว ไม่ค่อย	7.7 (1)	—	9.7 (1)
	หมู่บ้านพรวานเหมือน จังหวัดอุดรธานี		
สัตว์	47.6 (10)	50.0 (12)	48.9 (22)
สถานการณ์น่ากลัว (ขโมย คนบ้า)	9.5 (2)	8.8 (2)	8.9 (4)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ความมืด ความหนาว)	4.8 (1)	4.2 (1)	4.4 (2)
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	38.1 (8)	37.5 (9)	37.8 (17)
ไม่กลัว ไม่ค่อย	—	—	—

ตาราง 7 (ต่อ)

สิ่งที่กลัวมากที่สุดในเวลากลางวัน	หมู่บ้านอเม็ง จังหวัดเชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	8.2 (1)	8.1 (1)	8.2 (2)
สถานการณ์น้ำกลัว (ขโมย คนบ้า)	—	8.1 (1)	1.6 (1)
สิ่งที่เขินหรืออาย (ความมืด ความหนาว)	—	—	—
สิ่งที่นอกเหนือหรืออาย (ผี)	96.8 (80)	98.8 (80)	95.2 (60)
ไม่กลัว ไม่ตอบ	—	—	—

*ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนเด็กที่ตอบ

ส่วนเด็กในหมู่บ้านพรานเหมื่อน ปรากฏว่ากลัวสัตว์คนมากกว่าผี และสัตว์ที่เด็กเหล่านี้กลัวกันมากที่สุดก็คือเสือ ความกลัวเสือของเด็กพรานเหมื่อนนี้ ในตอนกลางคืนจะรุนแรงมากกว่าในตอนกลางวัน เพราะปรากฏว่าพวกเขาตอบว่ากลัวสัตว์นั้นหมายถึงเสือแทบทุกคน เด็กพรานเหมื่อนกลัวเสือกินมากนกกิ่งเนื่องจากถูกผู้ใหญ่วิ่งไล่ล่ามาแล้วข้างต้น และที่กลัวรุนแรงมากในเวลากลางวันก็คงเป็นเพราะทราบจากผู้ใหญ่ว่า เสือมักชอบออกหากินในตอนกลางวันนั่นเอง

สำหรับสถานการณ์น้ำกลัวเด็กในทั้งสามหมู่บ้านกล่าวถึงนั้น ปรากฏว่าเด็กในหมู่บ้านนาป่าและพรานเหมื่อนกลัวขโมยมากกว่าอย่างอื่น แสดงว่าในหมู่บ้านทั้งสองนี้คงมีขโมยอยู่บ่อย ๆ ส่วนเด็กในหมู่บ้านอเม็งไม่เอียงถึงขโมยเลย สิ่งที่ตกเป็นสถานการณ์น้ำกลัวของเด็กอเม็งคือ คนบ้า และคนเมา

ข. สิ่งอื่น ๆ ที่เด็กกลัวในเวลากลางวัน เมื่อถามว่ากลัวอะไรอีกบ้างในเวลากลางวัน นอกเหนือจากที่กลัวมากที่สุด ปรากฏเป็นคำตอบของเด็กทั้งในตาราง 8 จะเห็นได้ว่าเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่ง กล่าวถึงความกลัวสัตว์บ่อยกว่าอย่างอื่น ทั้งนี้เด็กในโรงเรียนประถมศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ซึ่งเคยลงสถานการณ์นำกลัว อาทิเช่น ขโมย คนร้าย มากที่สุด การที่เป็นเช่นนั้นก็คงเป็นเพราะเด็กในชนบทมีประสบการณ์เกี่ยวกับสัตว์มากกว่าอย่างอื่น ส่วนเด็กในพระนครนั้นประสบการณ์เกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ มีน้อย แต่คงได้ขยี้ผู้ใหญ่พูดหรือแสดงความกลัวขโมยหรือคนร้ายจะเข้าบ้าน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเสมอในพระนคร

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคำตอบของเด็กชายและเด็กหญิงในหมู่บ้านทั้งสามนั้นแล้ว พบแนวโน้มว่า เด็กหญิงแสดงความกลัวสิ่งต่าง ๆ ในตอนกลางวันมากกว่าเด็กชาย ทั้งนี้ยกเว้นความกลัวสัตว์ของเด็กในหมู่บ้านอเม็ง ซึ่งปรากฏว่าเด็กชายเคยลงมากกว่าเด็กหญิง ตาราง 8 จำนวนคำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาบ้ำ พรานหมอน และอเม็ง เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่กลัวในเวลากลางวัน นอกเหนือจากที่กลัวมากที่สุด คิดเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งกลัว	หมู่บ้านนาบ้ำ จังหวัดชลบุรี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	86.4 (12)	61.8 (21)	49.8 (38)
สถานการณ์นำกลัว	80.8 (10)	82.4 (11)	31.8 (21)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	18.2 (6)	2.9 (1)	10.4 (7)
ไม่ตอบ ไม่กลัว	15.1 (5)	2.9 (1)	9.0 (7)

ตาราง 8 (ต่อ)

สิ่งทกถว	หมู่บ้านพรานหมอน จังหวัดอุดรธานี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	55.6 (30)	61.8 (49)	59.0 (79)
สถานการณ่กถว	24.1 (18)	18.8 (15)	79.8 (28)
สิ่งทเป็นธรรมชาติ	9.7 (2)	1.2 (1)	2.2 (3)
สิ่งนอกเหนอธรรมชาติ	16.7 (9)	17.5 (14)	17.2 (23)
ไม่ทอย ไม่กถว	—	1.2 (1)	0.8 (1)
	หมู่บ้านอเม็ง จังหวัดเชียงใหม่		
สัตว์	72.5 (58)	56.5 (48)	64.2 (106)
สถานการณ่กถว	5.0 (4)	15.8 (18)	10.3 (17)
สิ่งทเป็นธรรมชาติ	1.2 (1)	—	0.6 (1)
สิ่งนอกเหนอธรรมชาติ	21.8 (17)	28.2 (24)	24.9 (41)
ไม่ทอย - ไม่กถว	—	—	—

* ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนคำทอย

5. สิ่งที่เด็กกลัวมากที่สุดในโลก

เกี่ยวกับสิ่งที่เด็กในหมู่บ้านสามแห่งที่สถาบันค้นคว้าวิจัย กลัวมากที่สุดในโลกนี้
 ตัวเลขในตาราง 9 แสดงว่าเด็กในหมู่บ้านอูเม็งกลัวผีมากที่สุดในโลกแทบทุกคน ส่วนเด็ก
 ในหมู่บ้านพรานเหมือนนั้น มีพวกกลัวผีมากพอ ๆ กับพวกกลัวสัตว์ และสัตว์ที่เด็กกลัวกัน
 มากก็คือ เสือ เช่นเดียวกับที่พบมาแล้วในตอนต้น สำหรับเด็กในหมู่บ้านนาบ้านนี้ปรากฏว่า
 ความกลัวจำแนกเป็นหลายอย่าง เด็กเกือบครึ่งหนึ่งตอบว่ากลัวผีมากที่สุดในโลก ส่วนที่เหลือ
 ตอบว่ากลัวสัตว์มากที่สุด 8 คน กลัวสถานการณ่น่ากลัว 7 คน และไม่กลัวอะไรเลย 1 คน
 สัตว์ที่เด็กเหล่านี้กลัวกันมากที่สุดได้แก่ สุนัขบ้า ส่วนสถานการณ่น่ากลัว ได้แก่ ไข้โมย เป็นที่น่า
 สังเกตว่าสุนัขบ้าและไข้โมยเป็นสิ่งที่เด็กบางคนในหมู่บ้านนี้เคยถึงอยู่เสมอ

ตาราง 9 สิ่งที่เด็กในหมู่บ้านนาบ้าน พรานเหมือน และอูเม็ง ตอบว่ากลัวมากที่สุดในโลก
 คำตอบคิดเป็นอัตราส่วนร้อย*

สิ่งที่เด็กกลัวมากที่สุดในโลก	หมู่บ้านนาบ้าน จังหวัดชลบุรี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	30.8 (4)	28.6 (4)	29.6 (8)
สถานการณ่น่ากลัว	30.8 (4)	21.4 (3)	25.9 (7)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ฟ้าผ่า)	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	38.5 (5)	42.9 (6)	40.8 (11)
ไม่กลัว - ไม่ตอบ	—	7.1 (1)	3.7 (1)

ตาราง 8 (ต่อ)

สิ่งที่เป็นที่กล่าวถึงมากที่สุดทั่วโลก	หมู่บ้านพรานหมอน จังหวัดอุดรธานี		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	47.6 (10)	45.8 (11)	46.7 (21)
สถานการณ่น่ากลัว	4.8 (1)	4.2 (1)	4.4 (2)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ฟ้าผ่า)	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	42.8 (9)	50.0 (12)	46.7 (21)
ไม่กลัว - ไม่ตอบ	4.8 (1)	—	2.2 (1)
	หมู่บ้านอเม็ง จังหวัดเชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์	9.7 (8)	9.4 (8)	9.5 (6)
สถานการณ่น่ากลัว	—	6.2 (2)	3.2 (2)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ (ฟ้าผ่า)	3.2 (1)	—	1.6 (1)
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ผี)	87.1 (27)	84.4 (27)	85.7 (54)
ไม่กลัว - ไม่ตอบ	—	—	—

* ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนเด็กที่ตอบ

จากข้อเท็จจริงที่พบนี้ สรุปได้ว่า เด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งมีความโน้มเอียงที่จะกลัวกันมากที่สุดในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในหมู่บ้านอูเม็งกลัวมากที่สุดแทบทุกคน เด็กในหมู่บ้านน่าน้ำและพรานเหมื่อนนั้นแม้จะมีพวกทกลัวสถานการณ่มากกลัวและสัตว์กันอยู่ไม่น้อย แต่พวกทกลัวผกยังมีจำนวนสูงมากจนน่าสังเกต ข้อเท็จจริงที่พบนี้ตรงกับ ม.จ. หญิง ประภาพันธุ์ งานพันธ์ พยในกลุ่มเด็กโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ฉะนั้นกล่าวได้ว่า โดยทั่วไปแล้วเด็กไทยในวัยนี้กลัวกันมากที่สุดในโลก ไม่ว่าจะเป็นเด็กในชนบทหรือในพระนคร การที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากว่าคนไทยเราขังมีความเช็ดอนในเรื่องผกอยู่มาก ความเช็ดและการกระทำต่าง ๆ อันเนื่องมาจากความเช็ดอนจึงมีผลไปถึงความกลัวของ เด็กซึ่งพร้อมจะเรียนรู้อิ่งต่าง ๆ จากผู้ใหญ่อยู่แล้ว

แหล่งกำเนิดของความกลัว

พหุภพที่เด็กไทยกลัวมาแล้วทั้งหมดเป็นสิ่งที่เด็กกลัวในเวลาและสถานที่ต่าง ๆ กัน การที่เด็กมีความกลัวในสิ่งต่าง ๆ นี้ เนื่องมาจากขังภัยต่าง ๆ หลายอย่างด้วยกัน ขังภัยที่ทำให้เด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งบังเกิดความกลัวในสิ่งต่าง ๆ นั้น อาจเรียกได้ว่าเป็นแหล่งกำเนิดของความกลัว ซึ่งอาจแบ่งออกตามลักษณะคำตอบของเด็กได้เป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

ก. ประสบการณ์โดยตรง ในทันทีหมายถึงการที่เด็กเคยเผชิญหรือเคยพบปะกับสิ่งกลัวด้วยตนเอง และเรียนรู้อากประสบการณ์ว่าสิ่งนั้น ๆ มีอันตรายหรือเป็นสิ่งที่คุกคามความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยของตน

ข. คำบอกเล่าของบุคคลต่าง ๆ หมายถึงการที่เด็กเรียนรู้อากความกลัวจากคำบอกเล่าของผู้อื่น หรือคำชี้ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับเด็ก บุคคลที่บอกหรือสอนหรือชี้เด็กนี้ปรากฏจากคำตอบของเด็กว่า เป็นบิดามารดาหรือญาติพี่น้องมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อนและครู สำหรับครุณนมีเด็กเพียงบางคนเท่านั้น แสดงว่าครุณนมีบทบาทในการปลูกฝังความกลัวด้วยการบอกเล่าหรือชี้แนะน้อยมาก

ก. จินตนาการของเด็กเอง ในทันทีหมายถึงการที่เด็กคิดนึกเอาเองว่าสิ่งนั้นสิ่งนั้นเป็น
 สิ่งน่ากลัวโดยที่ไม่เคยมีประสบการณ์พบเห็นหรือเคยมีคนบอกเล่าแต่อย่างใด

ในเรื่องแหล่งกำเนิดของความกลัวนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับคำตอบของเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่ง
 นั้นกับคำตอบของเด็กในโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร แล้ว พบข้อ
 แตกต่างที่น่าสนใจคือ เด็กในโรงเรียนประถมสาธิตเรียนรู้ความกลัวสิ่งต่าง ๆ จากแหล่งที่
 สำคัญออกอย่างหนึ่ง คือ สื่อมวลชน อาทิเช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์
 เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งไม่อาจดูเลย และที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่ง
 ก็คือเด็กในหมู่บ้านชนบทยังเกิดความกลัวขึ้นได้จากการคิดนึกเอาเอง แต่เด็กในโรงเรียน
 ประถมสาธิตไม่เป็นเช่นนั้น ความแตกต่างในเรื่องนี้คงเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ
 เด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งมีประสบการณ์เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์น้อยมาก ส่วน
 มากอาจจะไม่รู้ก็ด้วยซ้ำไป ส่วนภาพยนตร์นั้นนาน ๆ จึงจะได้มีโอกาสดูสักครั้ง ฉะนั้นสิ่ง
 เหล่านี้จึงไม่มีอิทธิพลต่อความกลัวของเด็กแต่อย่างใด ความกลัวบางชนิดเกิดขึ้นเองโดย
 เด็กคิดนึกไปต่าง ๆ นานา ส่วนเด็กในพระนครนั้น ได้ฟังวิทยุได้ดูโทรทัศน์อยู่ทุกวัน รูปภาพ
 ที่น่ากลัวต่าง ๆ อาทิเช่นอุบัติเหตุจากรถยนต์ก็ปรากฏอยู่เสมอ ในหน้าหนังสือพิมพ์ เด็กจึงมี
 ขั้วจวบทำให้เกิดความกลัวได้มากมาย การคิดนึกเอาเองจึงไม่ปรากฏดังกล่าวแล้ว

ตาราง 10 คำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาข้าว พรานหมื่น และอเม็ง เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด
 ของความกลัว แสดงเป็นความถี่ และอัตราส่วนร้อยละ

แหล่งกำเนิดของความกลัว	หมู่บ้านนาข้าว จังหวัดชลบุรี		
	ชาย	หญิง	รวม
ประสบการณ์ (รวม)	25.0 (22)	90.0 (96)	27.9 (58)
1. สัตว์	(9)	(16)	(25)
2. สถานการณ์น่ากลัว	(12)	(19)	(31)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	—	—	—
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	(1)	(1)	(2)

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่งกำเนิดของความกลัว	หมู่บ้านนาย้า จังหวัดชลบุรี		
	ชาย	หญิง	รวม
ค่าขอกเล่าของบิดามารดาหรือญาติพี่น้อง (รวม)	85.2 (81)	45.0 (54)	40.9 (85)
1. สัตว์	(18)	(35)	(48)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(11)	(12)	(23)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	—	—	—
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	(7)	(7)	(14)
	18.2	12.5	14.9
ค่าขอกเล่าของบุคคลอื่น ๆ (รวม)	(16)	(15)	(31)
1. สัตว์	(8)	(9)	(17)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(8)	(5)	(13)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	—	(1)	(1)
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	—	—	—
	21.6	12.5	16.3
นักเขาเอง (รวม)	(19)	(15)	(34)
1. สัตว์	(5)	(7)	(12)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(8)	(5)	(13)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	—	(2)	(2)
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	(6)	(1)	(7)
	37.5	36.3	36.9
ประสบการณ์ (รวม)	(110)	(109)	(219)
1. สัตว์	(52)	(47)	(99)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(55)	(61)	(116)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	(2)	—	(2)
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	(1)	(1)	(2)
	97.5	96.3	96.9
หมู่บ้านพรานหมื่น จังหวัดอุดรธานี			
	97.5	96.3	96.9
ประสบการณ์ (รวม)	(110)	(109)	(219)
1. สัตว์	(52)	(47)	(99)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(55)	(61)	(116)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	(2)	—	(2)
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	(1)	(1)	(2)

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่งกำเนิดของควมกลัว	หมู่บ้านพรานหมอน จังหวัดอุดรธานี		
	ชาย	หญิง	รวม
กำยอกเล่าของบิดามารดาหรือญาติพี่น้อง (รวม)	47.8 (140)	50.7 (152)	49.2 (292)
1. สัตว์	(58)	(62)	(116)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(68)	(66)	(134)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	—	(1)	(1)
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	(19)	(28)	(47)
	10.2	9.7	10.0
กำยอกเล่าของบุคคลอื่น ๆ (รวม)	(30)	(29)	(59)
1. สัตว์	(9)	(8)	(17)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(19)	(17)	(36)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	—	—	—
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	(2)	(4)	(6)
	4.5	3.8	3.9
นกละเอง (รวม)	(18)	(10)	(28)
1. สัตว์	(2)	(1)	(3)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(10)	(9)	(19)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	(1)	—	(1)
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	—	—	—
	54.8	53.9	54.2
ประสบการณ์ (รวม)	(188)	(171)	(356)
1. สัตว์	(111)	(81)	(192)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(66)	(82)	(148)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	(4)	(8)	(12)
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	(7)	(2)	(9)
	54.8	53.9	54.2
	(188)	(171)	(356)
	(111)	(81)	(192)
	(66)	(82)	(148)
	(4)	(8)	(12)
	(7)	(2)	(9)

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่งกำเนิดของความกลัว	หมู่บ้านอเม็ง จังหวัดเชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม
ค่าขอกเล่าของบิดามารดาหรือญาติพี่น้อง (รวม)	26.2 (90)	99.1 (124)	92.6 (214)
1. สัตว์	(48)	(56)	(99)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(29)	(87)	(80)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	—	(1)	(1)
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	(24)	(30)	(54)
ค่าขอกเล่าของบุคคลอื่น ๆ (รวม)	8.8 (30)	8.2 (10)	6.1 (40)
1. สัตว์	(14)	(6)	(20)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(6)	(8)	(9)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	—	—	—
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	(10)	(1)	(11)
นักเอาเอง (รวม)	10.2 (35)	8.8 (12)	7.1 (47)
1. สัตว์	(8)	(1)	(9)
2. สถานการณ์น้ำกลัว	(17)	(8)	(25)
3. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ	—	—	—
4. สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ	(10)	(8)	(13)

* ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนคำตอบ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคำตอบของเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่ง เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด
 ของความกลัวทั้งแสดงไว้ในตาราง 10 จะเห็นได้ว่าเด็กในหมู่บ้านนาป่าและพรานเหมือน
 เรียนรู้ความกลัวสิ่งต่าง ๆ จากคำบอกเล่าของบิดามารดาและญาติพี่น้องมากที่สุด ส่วนเด็ก
 ในหมู่บ้านอูเม็งนั้นเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองมากที่สุด ความแตกต่างที่พบ
 เข้าใจว่าคงเนื่องมาจากวิถีการอบรมเลี้ยงดูเด็กต่างกัน เท่าที่ได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่อง
 ความเข้มงวดกวดขันในการที่เด็กจะไปเที่ยวเล่นในที่ต่าง ๆ ปรากฏว่าบิดามารดาในหมู่บ้าน
 อูเม็งมีความโน้มเอียงที่จะปล่อยให้บุตรหลานของตนมีอิสระเสรีที่จะไปเที่ยวเล่นในที่ต่าง ๆ ได้
 มากกว่าบิดามารดาในหมู่บ้านนาป่าและพรานเหมือน การที่เขยเช่นนี้คงเนื่องมาจากสภาพ
 ทั่วไปของหมู่บ้านอูเม็งนั้นแตกต่างกับสภาพของหมู่บ้านนาป่าและพรานเหมือน หมู่บ้านอูเม็งนั้น
 โดยทั่วไปมีลักษณะร่มรื่นน่าสบาย สภาพแวดล้อมทั่วไปไม่เปลี่ยวเหมือนหมู่บ้านนาป่าและ
 พรานเหมือนซึ่งตั้งอยู่ในทุ่งนาและมีป่าละเมาะน่ากลัวอยู่ข้างแห่ง ยิ่งกว่านั้นหมู่บ้านอูเม็งยัง
 ตั้งอยู่ห่างไกลจากถนนใหญ่ อันตรายที่อาจเกิดจากรถยนต์เป็นเรื่องที่ไม่ต้องเป็นห่วง
 กลัวเกรงกันเลย ไม่เหมือนกับหมู่บ้านนาป่าและพรานเหมือนซึ่งตั้งอยู่ติดกับถนน ดังนั้นเด็ก
 ในหมู่บ้านอูเม็งจึงมีอิสระเสรีในการเที่ยวเล่นไปในที่ต่าง ๆ มากกว่าเด็กในอีกสองหมู่บ้านนั้น
 การได้เที่ยวเล่นไปในที่ต่าง ๆ มากทำให้เด็กมีประสบการณ์มาก ได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ มากกว่า
 การเรียนรู้ความกลัวในสิ่งต่าง ๆ จึงเนื่องมาจากประสบการณ์ของตนเองมากกว่า

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของเด็กชายและเด็กหญิง พบความโน้มเอียงที่ควรแก่การสังเกต
 อยู่อย่างหนึ่งคือ ในการเรียนรู้ความกลัวสิ่งต่าง ๆ จากบุคคลต่าง ๆ กันนั้น ปรากฏว่าเด็กหญิง
 มีความโน้มเอียงที่จะเรียนรู้จากบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่มากกว่าเด็กชาย ส่วนที่เรียนรู้จาก
 บุคคลอื่น ๆ นั้น กลับพบความโน้มเอียงไปในทางตรงข้าม การที่เขยเช่นนี้ ก็เป็นเพราะ
 เด็กชายมีโอกาสออกไปนอกบ้านได้มากกว่าเด็กหญิง ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งเกี่ยวกับ
 ขบวนการทางสังคมของบ้านเมืองเรานั่นเอง และการที่เด็กชายมีโอกาสและมีประสบการณ์
 มากกว่าเด็กหญิงนั่นเอง จึงปรากฏเป็นข้อเท็จจริงอีกอย่างหนึ่ง คือ เด็กชายมีจินตนาการ
 เกี่ยวกับสิ่งทกลัวมากกว่าเด็กหญิงด้วย

การตอบสนองของความกลัว

1. วิธีตอบสนองของความกลัว ตามปกติ เมื่อคนเรามีความวิตกกังวลซึ่งจะเนื่องมาจากอะไรก็ตาม ย่อมจะมีปฏิกิริยาหรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อขจัดความวิตกกังวลนั้นให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้เป็นปกติวิสัยของมนุษย์ในการที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งความสมดุลทั้งทางกายและทางใจ วิธีตอบสนองของความกลัวซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์โดยทั่วไป ก็คือความพยายามที่จะหลบหนีสิ่งที่กลัวนั้น อย่างไรก็ตาม บางคนอาจตอบสนองด้วยความพยายามที่จะกำจัดสิ่งที่กลัวนั้นเสีย และบางคนอาจตอบสนองด้วยการแสดงที่ว่าคุณไม่กลัว เพราะได้รับการอบรมฝึกฝนมาว่าการแสดงของความกลัวเป็นสิ่งน่าอับอาย ฉะนั้นความกลัวของคนประเภทนี้ คือกลัวที่จะแสดง ความกลัวออกมา การที่คนเราจะมีการกระทำอย่างไรเพื่อตอบสนองต่อความวิตกกังวลนั้นขึ้นอยู่กับความริ่ความเข้าใจ สถิติปัญญาความสามารถ ตลอดจนสภาพร่างกายและประสพการณ์ของแต่ละคน

สำหรับวิธีคิดหรือตอบสนองของความกลัวของเด็กในหมู่บ้านนาบ้ำ พรานเหมื่อน และ อูเม็งนั้น ปรากฏว่าอาจจำแนกได้เป็น 3 วิธีด้วยกัน คือ

1. การตอบสนองของความกลัวด้วยวิธีหนี ในทันทีหมายถึงพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงว่าเด็กหลบหนีโดยตรงเมื่อพบปะกับสิ่งที่กลัว

ตาราง 11 คำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาบ้ำ พรานเหมื่อน และอูเม็ง เกี่ยวกับวิธีตอบสนอง ความกลัวคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ

วิธีตอบสนองของความกลัว	หมู่บ้านนาบ้ำ จังหวัดชลบุรี			
	ชาย	หญิง	รวม	
สัตว์ :	หน	20.2	28.5	25.0
		(17)	(31)	(48)
สิ่ง	ส	17.8	18.4	18.2
		(15)	(20)	(35)
หลบเสียง	—	—	7.8	4.2
		—	(8)	(8)
ไม่ทราบ	—	—	—	—
		—	—	—

ตาราง 11 (ต่อ)

วิธิตอบสนองความกลัว		หมู่บ้านนาป่า จังหวัดชลบุรี		
		ชาย	หญิง	รวม
สถานการณ์น้ำกลัว :	หน	16.7 (14)	19.8 (21)	18.2 (85)
	สู้	9.5 (8)	7.8 (8)	8.8 (16)
	หลบเลี่ยง	16.6 (18)	10.1 (11)	12.5 (24)
	ไม่ทราบ	—	—	—
สิ่งที่ยอมรับรวมชาติ :	หน	—	0.9 (1)	0.5 (1)
	สู้	—	—	—
	หลบเลี่ยง	—	0.9 (1)	—
	ไม่ทราบ	—	—	—
สิ่งนอกเหนือยอมรับรวมชาติ :	หน	17.8 (15)	6.4 (7)	11.5 (22)
	สู้	—	—	—
	หลบเลี่ยง	2.4 (2)	0.9 (1)	1.6 (3)
	ไม่ทราบ	—	—	—

ตาราง 11 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของความกลัว		หมู่บ้านพรานหมอน		จังหวัดอุดรธานี
		ชาย	หญิง	รวม
สัตว์ :	หมี	28.8 (87)	28.9 (88)	28.6 (175)
	สุนัข	9.1 (28)	8.9 (27)	9.0 (55)
	หอยเลียง	0.8 (1)	8.0 (9)	1.6 (10)
	ไม่ทราบ	0.6 (2)	2.0 (6)	1.8 (8)
สถานการณ์น้ำกลัว :	หมี	30.6 (94)	25.6 (78)	28.1 (172)
	สุนัข	1.0 (3)	0.6 (2)	0.8 (5)
	หอยเลียง	16.6 (51)	18.0 (55)	17.8 (106)
	ไม่ทราบ	6.2 (19)	5.2 (16)	5.7 (35)
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ :	หมี	0.8 (1)	—	0.2 (1)
	สุนัข	—	—	—
	หอยเลียง	0.6 (2)	—	0.8 (2)
	ไม่ทราบ	—	—	—

ตาราง 11 (ต่อ)

วิธิตอบสนองความกลัว		หมู่บ้านพรานหมอน จังหวัดอุดรธานี		
		ชาย	หญิง	รวม
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ :	หน	5.5 (17)	6.2 (19)	5.9 (86)
	สืบ	—	1.0 (8)	0.5 (8)
	หลบเลี่ยง	—	—	—
	ไม่ทราบ	0.6 (2)	0.6 (2)	0.7 (4)
		หมู่บ้านอูเม็ง จังหวัดเชียงใหม่		
		ชาย	หญิง	รวม
สัตว์ :	หน	25.9 (92)	32.8 (108)	29.2 (200)
	สืบ	19.5 (69)	7.9 (26)	13.9 (95)
	หลบเลี่ยง	4.5 (16)	3.6 (12)	4.1 (28)
	ไม่ทราบ	1.4 (5)	0.6 (2)	1.0 (7)
สถานการณ์น่ากลัว :	หน	14.6 (52)	22.1 (73)	18.2 (125)
	สืบ	1.1 (4)	—	0.6 (4)

ตาราง 11 (ต่อ)

วิธีตอบสนองต่อความกลัว	หมู่บ้านอู๋เม็ง		จังหวัดเชียงใหม่	
	ชาย	หญิง	รวม	
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ :	หกลบเลขง	18.9 (67)	20.9 (69)	19.9 (136)
	ไม่ทราบ	1.4 (5)	0.6 (2)	1.0 (7)
	หน	0.8 (3)	1.2 (4)	1.0 (7)
	สู้	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ :	หกลบเลขง	—	—	—
	ไม่ทราบ	—	—	—
	หน	7.9 (28)	9.4 (31)	8.6 (59)
	สู้	2.0 (7)	0.9 (3)	1.5 (10)
	หกลบเลขง	1.4 (5)	—	0.7 (5)
	ไม่ทราบ	0.6 (2)	—	0.8 (2)

* ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนคำตอบ

2. การตอบสนองของความกลัวด้วยวิธีเข้าสู่วิชา การตอบสนองของความกลัวด้วยวิธี
เด็กไม่พยายามหลบหนีหรือกระทำการต่าง ๆ เพื่อมิให้สิ่งทกลวเกิดขึ้น หากแต่เข้าเผชิญกับสิ่ง
ทกลวและพยายามกระทำการเพื่อกำจัดสิ่งนั้นให้หมดสิ้นไปด้วยวิธีต่าง ๆ

3. การตอบสนองของความกลัวด้วยวิธีหลีกเลี่ยง การตอบสนองของความกลัวด้วยวิธี
นหมายถึงการกระทำหรือความพยายามที่จะกระทำเพื่อมิให้สิ่งทกลวบังเกิดขึ้น และเมื่อ
ไม่มีทางหลบหนีเมื่อบังเผชิญปะกับสิ่งทกลว ก็พยายามที่จะกระทำหรือทำตนให้เข้ากับสิ่ง
นั้นให้ได้ เพื่อเป็นการลดความรู้สึกกลัวให้น้อยลง ตัวอย่างของการตอบสนองของความกลัว มีอาทิ
เช่น การที่เด็กทำตัวให้อยู่ในกฎเกณฑ์หรืออยู่ในโอวาทของบิดามารดาหรือครูอาจารย์ หรือ
เมื่อทำผิดกลัวจะถูกเขย่งต ก็พยายามประจบประแจงเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเขย่งต เป็นต้น การ
กระทำดังกล่าวนี้ โดยนัยที่แท้คือการหลบหนีสิ่งทกลวนั่นเอง แต่เป็นการหนีด้วยวิธีฉลาด จึง
ควรจำแนกออกไว้เป็นวิธีการตอบสนองของความกลัวอีกวิธีหนึ่ง

จากตัวเลขในตาราง 11 จะเห็นได้ว่า โดยทั่วไปแล้วเมื่อเด็กบังเกิดความกลัวขึ้นมาไม่ว่า
จะกลัวสิ่งใดก็ตาม ส่วนมากมักจะมิปฏิบัติการตอบสนองเพื่อลดหรือขจัดความรู้สึกกลัวด้วยวิธี
หลบหนีมากกว่าอย่างอื่น วิธีเข้าสู่วิชาเพื่อกำจัดสิ่งทกลวนั้น ใช้กันเป็นส่วนน้อย ส่วนวิธีหลีกเลี่ยง
หรือกระทำการเพื่อมิให้สิ่งทกลวเกิดขึ้นนั้น เด็กใช้กันมากเมื่อบังเกิดความกลัว ในสิ่งที่ทกลว
เป็นสถานการณ์ที่น่ากลัวมากกว่าสิ่งอื่น ๆ เป็นที่น่าสังเกตว่า พวกทกลวดังกล่าวนี้การใช้วิธีหลีกเลี่ยง
หรือกระทำการเพื่อมิให้สิ่งทกลวเกิดขึ้น เพื่อบรรเทาความรู้สึกกลัวแล้วมักเป็นพวกที่ผล
การเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ข้อเท็จจริงนี้ตรงกับความคิดที่ว่า ทกลวคือเด็กที่มีสติปัญญา
ความรู้สึกจะรู้จักกลัวในสิ่งที่ควรกลัว และเมื่อบังเกิดความกลัวก็สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้
เหมาะสมมากกว่าเด็กที่มีสติปัญญาความรู้สึกต่ำกว่า

เมื่อเปรียบคำตอบของเด็กชายและเด็กหญิง แล้วไม่ปรากฏความแตกต่างที่เด่นชัดมาก
นัก แต่พอจะมองเห็นความโน้มเอียงโดยทั่วไปได้ว่า เด็กหญิงใช้วิธีหลีกเลี่ยงหลีกเลี่ยงมากกว่า
เด็กชาย ส่วนในเรื่องการเข้าสู่วิชา เด็กชายเขย่งตมากกว่า ความโน้มเอียงเช่นนี้เป็นธรรมดา
และเนื่องมาจากขบวนการทางสังคมของบ้านเมืองเรานั่นเอง

โดยทั่วไปแล้วกล่าวได้ว่า เด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งใช้วิชาหลบหนีสิ่งตกถ่วงนมากที่
 การหลบหนีสิ่งตกถ่วงเป็นธรรมชาติของมนุษย์คงได้กล่าวมาแล้ว แต่ถ้าเด็กกลัวในสิ่งที่ไม่
 สมเหตุสมผลดังที่ไต่พบมาแล้วในตอนต้น และทั้งยังตอบสนองควยวิชาหลบหนีเช่นนี้เป็นเรื่อง
 ที่ควรแก่การสังเกต เพราะแสดงว่าเด็กยังขาดความรู้อย่างความเข้าใจอีกมาก

อนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของเด็กในหมู่บ้านทั้งสามแห่งนี้ กับคำตอบของเด็กในโรงเรียน
 ประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปรากฏว่าเป็นแบบฉบับคล้ายคลึงกัน กล่าว
 คือเด็กในโรงเรียนประถมสาธิตก็ใช้วิชาหลบหนีมากที่สุด รองลงมาเป็นวิชาหลกเลียงหรือทำตน
 ให้เขาขยสิ่งตกถ่วง และวิชาเขยยเป็นวิชาที่เด็กใช้กันน้อยที่สุด

2. แหล่งที่เด็กเรียนรูวิชาตอบสนองความกลัว เมื่อสอบถามต่อไปว่า เด็กเรียน

วิชาจิตใจความกลัวมาจากไหน ปรากฏเป็นคำตอบที่แสดงไว้ในตาราง 12 จากตัวเลขใน
 ตารางนี้จะเห็นได้ว่าเด็กเรียนรูวิชาจิตใจความกลัวสิ่งต่าง ๆ จากการสั่งสอนของ บิดามารดาและ
 ญาติผู้ใหญ่มากที่สุด รองลงไปคือการศึกษาตนเอง และท้ายสุดเรียนจากประสบการณ์ของ

ตาราง 12 คำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาป่า พรานหมื่น และอู่เม็ง เกี่ยวกับแหล่งเรียนรูวิชา
 วิชาตอบสนองความกลัว คิดเป็นอัตราส่วนร้อย*

แหล่งเรียนรูวิชาตอบสนองความกลัว	หมู่บ้านนาป่า จังหวัดชลบุรี		
	ชาย	หญิง	รวม
จากประสบการณ์ (รวม)	14.8	21.7	22.9
วิชา	(12)	(81)	(49)
วิชา	(5)	(8)	(18)
วิชา	(5)	(15)	(20)
วิชาหลกเลียง	(2)	(8)	(10)

สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้อัตนตบสนองความกลว	หมยำนนยา จังหวัดชลบูร		
	ชาย	หญิง	รวม
จากค้ายอกเลาของบิคามารดาและญาติ (รวม)	48.2 (95)	42.9 (48)	48.0 (88)
วิทน	(19)	(31)	(50)
วิสิ	(11)	(9)	(20)
วิสลกลยง	(5)	(8)	(18)
จากค้ายอกเลาของบุคคลอน ๆ (รวม)	6.2 (5)	8.9 (10)	7.8 (15)
วิทน	—	(8)	(8)
วิสิ	—	(1)	(1)
วิสลกลยง	(5)	(1)	(6)
นกอเอง (รวม)	85.8 (29)	20.5 (28)	26.9 (52)
วิทน	(18)	(11)	(29)
วิสิ	(9)	(7)	(16)
วิสลกลยง	(2)	(5)	(7)
	หมยำนพรานหมอน จังหวัดคอราน		
จากประสยการณ (รวม)	8.1 (9)	2.5 (8)	2.7 (17)
วิทน	(5)	(8)	(8)
วิสิ	(2)	(4)	(6)
วิสลกลยง	(2)	(1)	(8)
จากค้ายอกเลาของบิคามารดาและญาติ (รวม)	70.6 (209)	78.2 (251)	74.6 (460)
วิทน	(150)	(158)	(808)
วิสิ	(16)	(31)	(47)
วิสลกลยง	(48)	(67)	(110)

ตาราง 12 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้อัตนของควมกลว	หมยบำนพรานหมอน จ้งหวคอกกรษาน		
	ชาย	หญง	รวม
ากค้ำออกเล้าของบุคคลอน ๆ (รวม) วรทหน วรทส วรทลลกลยง	10.8 (82) (14) (8) (15)	18.1 (42) (28) (1) (18)	12.0 (74) (87) (4) (88)
นกเขาเอง (รวม) วรทหน วรทส วรทลลกลยง	15.5 (46) (80) (9) (7)	6.2 (20) (14) (4) (2)	10.7 (66) (44) (18) (9)
	หมยบำนอเมง จ้งหวคเซยงใหม่		
ากปรสขการณ (รวม) วรทหน วรทส วรทลลกลยง	2.4 (10) (8) (4) (8)	0.5 (2) (1) — (1)	1.4 (12) (4) (4) (4)
ากค้ำออกเล้าของบิตามารคานและญาท (รวม) วรทหน วรทส วรทลลกลยง	72.6 (297) (187) (68) (92)	70.8 (800) (188) (29) (88)	71.4 (597) (820) (97) (180)

ตาราง 12 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้อีกต่อไปของควมกลัว	หมู่บ้านอเม็ง จังหวัดเชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม
จากคำบอกเล่าของบุคคลอื่น ๆ (รวม)	8.1 (88)	7.4 (82)	7.8 (65)
วิหหน	(11)	(20)	(31)
วิหส	(4)	(1)	(5)
วิหลกละยง	(18)	(11)	(29)
นกอเอง (รวม)	16.9 (69)	21.8 (98)	19.4 (162)
วิหหน	(89)	(48)	(87)
วิหส	(18)	(5)	(18)
วิหลกละยง	(17)	(40)	(57)

* ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนคำตอบ

ตนเอง ไม่มีเด็กคนใดทตอบว่าเรียนรู้อีกต่อไปหรือลดความกลัวจาก หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ดังที่ ม.จ. หญิง ประภาพันธุ์ ภานพันธ์ พบในกลุ่มเด็กโรงเรียน ประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เลข หนึ่งถึงสองเป็นเพราะเด็กในหมู่บ้าน ทั้งสามแห่งยังห่างไกลจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ดังที่เคยกล่าวมาแล้วนั่นเอง

เมื่อพิจารณาคุณค่าตอบของเด็กแต่ละหมู่บ้านแล้ว จะเห็นได้ว่า เด็กในหมู่บ้านนาป่าพยายามขจัดความกลัวโดยอาศัยประสบการณ์และการคิดค้นของตนเอง มากกว่าเด็กในหมู่บ้านพรานหมอน และอเม็ง การทเป็นเช่นนั้น แสดงว่าเด็กในหมู่บ้านนาป่าได้รับการอบรมฝึกฝนให้รู้จักพึ่งพาอาศัยตนเองมากกว่าเด็กในหมู่บ้านพรานหมอนและอเม็ง

โดยทั่วไปแล้วกล่าวได้ว่า เด็กเห็นเข้าฟังข่ามารดาและญาติผู้ใหญ่มากที่สุดเมื่อเกิด ความรู้สึกกลัว เป็นที่น่าสังเกตว่า เด็กมักได้รับการอบรมสั่งสอนให้ใช้วิธีหลบหนีส่งตกกลัวมาก

กว่าอย่างอื่น ขอเท็จจริงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะหมายถึงคามารถหรือผลปกครองของเด็ก
 มิได้ทราบหรือคำนึงถึงความสำคัญของการฝึกฝนให้เด็กรู้จักตอบสนองของความกลัว เมื่อเด็กหัน
 เข้ามาฟัง ก็บอกให้หลบเลี่ยงเสียทุกอย่างที่เด็กไม่มีความเข้าใจที่แท้จริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอุปนิสัย
 ของคนไทยโดยทั่วไปก็เป็นได้ คนไทยไม่ชอบวิธีก้าวร้าวรุกราน ฉะนั้นเมื่อสั่งสอนอบรมบุตร
 หลานของตนก็มักจะสอนให้หลบเลี่ยงหลีกเลี่ยงหลีกหนีอยู่เสมอไป การหลบเลี่ยงหลีกเลี่ยงสิ่งตกถวนนั้นจะมี
 ประโยชน์ต่อเมื่อเด็กมีความเข้าใจที่แท้จริง ว่าจะสิ่งใดควรกลัวสิ่งใดควรหลีกหนี แต่ถ้าเด็ก
 หลบหนีอยู่เรื่อยไปโดยปราศจากความเข้าใจ ก็ย่อมไม่เกิดประโยชน์ เพราะนอกจากเด็กจะไม่
 หายกลัวแล้ว ความรู้สึกตกถวนนั้นก็อาจจะรุนแรงขึ้นตามกาลเวลา และถ้ามีความกลัวอยู่มาก
 เด็กก็จะไม่กล้าทำอะไร มีประสบการณ์อยู่ในวงแคบเป็นผลร้ายต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพโดย
 ส่วนรวมทั้งที่กล่าวมาแล้ว

สรุปผลและอภิปราย

การวิจัยเรื่องความกลัวของเด็กไทย เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยระยะยาวของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสังคมต่อการปรับตัวของเด็กในสถานการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัยเรื่องความกลัว ก็เพื่อเป็นการช่วยเหลือบิดามารดาและผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ตลอดจนบุคคลที่สนใจ ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการทางอารมณ์เฉพาะที่เกี่ยวกับความกลัวที่ยังงุน และนำความรู้ความเข้าใจดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางสำหรับอบรมฝึกฝนให้เด็กมีการปรับตัวที่เหมาะสมต่อไป การวิจัยเรื่องนี้กระทำกับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ๑ ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านชนบท ๓ แห่ง คือ หมู่บ้านในภาคกลางได้แก่ หมู่บ้านตำบลนาข้าว จังหวัดชลบุรี หมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่หมู่บ้านพรานหม่อม จังหวัดอุดรธานี และหมู่บ้านในภาคเหนือ ได้แก่หมู่บ้านอุเม็ง จังหวัดเชียงใหม่ รวมเป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๑๓๕ คน เป็นชาย ๖๕ คน หญิง ๗๐ คน วิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นวิธีสัมภาษณ์โดยตลอด ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนความถี่ของคำตอบและอัตราส่วนร้อยละ จำแนกเป็นหมู่บ้านและเพศ นอกจากนี้ยังได้นำผลการค้นคว้าของ ม.จ. หมูying ประภาพันธุ์ ภาพันธุ์ ซึ่งกระทำกับเด็กในโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร จังหวัดพระนคร มาอภิปรายเปรียบเทียบไว้ด้วย ผลของการวิจัยทั้งหมดมีสาระสำคัญ สรุปได้ดังต่อไปนี้

ก. สิ่งต่างๆ ที่เด็กกลัว สิ่งต่างๆ ที่เด็กในหมู่บ้านชนบททั้ง ๓ แห่งกลัว พบว่าอาจจำแนกได้เป็น ๔ ประเภท คือ สัตว์ สถานการณ์น่ากลัว สิ่งที่เป็นธรรมชาติ และสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ สัตว์ต่างๆ ที่เด็กเอียงถึงนั้นมีมากมายหลายชนิด ตั้งแต่สัตว์เล็ก คือ มด ไปจนถึงสัตว์ใหญ่ ๆ อาทิเช่น เสือและช้าง เป็นต้น สถานการณ์น่ากลัวในทันทีหมายถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่คุกคามความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยของเด็ก ส่วนสิ่งที่เป็นธรรมชาติได้แก่ ความร้อน ความหนาว พายุแลบ พายุผ่า เป็นต้น และสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ

เด็ก ๘ ขวบ หรือสังเกตกันว่าเข็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ความกลัวของเด็กในสิ่งทกล่าวมานี้
ต่างกันไปตามเวลาและสถานที่ต่าง

๑. ความกลัวขณะอยู่ที่บ้านในเวลากลางวัน โดยทั่วไปแล้ว ขณะอยู่ที่บ้านใน
เวลากลางวัน เด็กในหมู่บ้านชนบททั้งสามแห่งกลัวสัตว์กันเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
เด็กในหมู่บ้านนาข้าวและพรานหม่อนกลัวสัตว์กันมากที่สุด สัตว์ที่เด็กน่ายากกลัวกันมากที่สุดคือ
งูสุนัขขี้ สันนิษฐานว่าในหมู่บ้านนี้คงมีสุนัขขี้ชุกชุกอยู่ เพราะเด็กรู้จักและเอียงถึงกัน
แทบทุกคน ส่วนเด็กในหมู่บ้านพรานหม่อนกลัวเสือมากที่สุด ทั้งที่ไม่เคยพบเห็นเลย การ
ที่เด็กในหมู่บ้านพรานหม่อนกลัวเสือกันมากนั้น เข้าใจว่าเนื่องมาจากเหตุ ๒ ประการ ประการ
แรกสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านนี้มีลักษณะเป็นป่าเปลี่ยวในบางแห่ง ซึ่งอาจทำให้เด็กหวงเกรง
สัตว์ร้ายต่าง ๆ โดยเฉพาะเสือเป็นอันมาก อีกประการหนึ่งเข้าใจว่า เด็กคงถูกผู้ใหญ่ชี้ให้กลัว
เสืออยู่เสมอ ข้อสันนิษฐานที่ว่าผู้ใหญ่อาจเอาน้ำมาชี้เด็กอยู่เสมอ มีหลักฐานพอจะเชื่อ
ได้ว่า โกลดเคียงความจริงอยู่มาก หลักฐานประการแรกได้แก่คำตอบของมารดาของเด็กเอง
ที่ขบขันว่าใช้ขังขี้เด็กให้กระทำในสิ่งทกล่าวมานี้ การชี้ให้กลัวสัตว์เป็นวิธีการหนึ่ง
มารดาและญาติผู้ใหญ่ของเด็กใช้อยู่เสมอ หลักฐานประการที่สองได้แก่ประวัติของหมู่บ้านซึ่ง
สมัยทราบว่า เป็นหมู่บ้านที่คนกล้าสัตว์คนหนึ่งชื่อเหมือนเป็นผกอตงชน จึงเรียกกันว่าหมู่บ้าน
พรานหม่อนจนทราบเท่าที่ทวน การที่พรานหม่อนตกลงใจตรงรกรากลง ณที่นั้น ก็คงเป็นเพราะ
สมัยก่อนนั้นคงเป็นป่าเปลี่ยวมีสัตว์อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก พรานหม่อนเป็นนกล่าสัตว์ชาย
เป็นอาชีพ คงเห็นเป็นทำเลดีจึงพอใจและเที่ยวล่าสัตว์อยู่ ณที่นั้นเป็นเวลานาน ต่อมาผู้คนมา
สมทบเพิ่มขึ้นจึงกลายเป็นหมู่บ้านดังกล่าว ประวัติของหมู่บ้านนี้คงจะได้เล่าสืบเนื่องกันเรื่อยมา
ถึงนนี้แม้ในปัจจุบันจะไม่มีเสือหรือช้างอาศัยอยู่ แต่ผกก็น่าจะอดคิดไม่ได้ว่าอาจมีหลงเหลืออยู่
บ้าง เมื่อเป็นเช่นนั้น คราวใดที่คนถึงสัตว์ขี้คงจะนกลังเลอก่อนอื่น ถึงนั้นเสือจริงเป็นสัตว์ที่ถูก
คนใช้ชี้ให้กลัวอยู่เสมอ และการชี้ก็จะมีไม้ชี้พอให้กลัว แต่ข้ออย่างแท้จริงอาจจริง คงน
ในหมู่บ้านนี้คงกลัวเสือกันอย่างรุนแรงมาก เป็นความกลัวที่ฝังใจ เพราะไม่ว่าจะอยู่
ที่ไหน เวลาใด เด็กในหมู่บ้านนี้จะคิดถึงเสือเสมอคงจะเห็นต่อไป

สำหรับเด็กในหมู่บ้านอื่นนั้น แม้จะเอ่ยถึงความกลัวสัตว์กันเป็นจำนวนมากก็ตาม สิ่ง
 ที่เด็กกลัวมากที่สุดมิใช่สัตว์ แต่เป็นการลงโทษของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ การที่เป็น
 เช่นนี้ เขาใจว่าคงเป็นเพราะวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กซึ่งใช้วิธีเช่นคนเป็นวิธีการที่ไซกันทั่วไป
 แม้ในหมู่บ้านนาข้าวและพรานเหมือนที่ไซกันเป็นประจำเช่นเดียวกัน แต่การที่เด็กในหมู่บ้านทั้ง
 สองนี้อาจว่ากลัวสัตว์มากที่สุดนั้น แสดงว่า ความกลัวสัตว์ของเด็กในหมู่บ้านทั้งสองแห่งนี้
 เป็นความกลัวที่รุนแรงมาก

ความกลัวของเด็กในหมู่บ้านชนบทดังกล่าวนี้ แตกต่างกับความกลัวของเด็กในโรงเรียน
 ประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ซึ่งเป็นเด็กในจังหวัดพระนคร กล่าวคือโดย
 ทั่วไปแล้ว เด็กในจังหวัดพระนคร เอ่ยถึงความกลัวสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสถานการณ์น่ากลัวเป็น
 ส่วนมาก สถานการณ์น่ากลัวที่เด็กในจังหวัดพระนครกลัวมากที่สุดขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน
 คือการลงโทษของบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ การที่เด็กในชนบทและเด็กในพระนครมีความ
 กลัวขณะอยู่บ้านในเวลากลางวันแตกต่างกันดังนี้ ก็เนื่องมาจากความแตกต่างในเรื่องสภาพ
 แวดล้อมทางบ้านนั่นเอง เด็กในพระนครส่วนมากมีประสบการณ์ได้พบเห็นสัตว์ต่าง ๆ น้อยมาก
 ขณะอยู่บ้าน และสภาพแวดล้อมก็ไม่ชวนโหดกลองอันตรายจากสัตว์แต่อย่างใด ดังนั้นเด็ก
 จึงกลัวสัตว์กันน้อยมากในเวลาและสถานที่ดังกล่าวนี้ ส่วนเด็กในชนบทนั้น ทั้งประสบการณ์
 และสภาพแวดล้อมมีส่วนทำให้เด็กกลองสัตว์อยู่เสมอ จึงเอ่ยถึงความกลัวสัตว์มากมายหลาย
 ชนิดดังกล่าวมาแล้ว

ข้อแตกต่างในเรื่องความกลัวของเด็กในชนบทและเด็กในพระนครที่น่าสนใจมากอีกอย่าง
 หนึ่ง คือ ขณะอยู่บ้านในเวลากลางวันนั้น เด็กชนบทหลายคนกลัวผีมาก ส่วนเด็กในพระ
 นครกลับไม่มีใครเอ่ยถึงผีเลย ความแตกต่างในเรื่องนี้ก็เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน
 อีกเช่นกัน เด็กในชนบทนั้นส่วนมากมีบ้านเรือนอยู่ใกล้วัด การเก็บศพหรือการทำศพในวัด
 ชนบทไม่สู้จะมีพิธีที่รบกวนนัก ประสบการณ์ของเด็กในเรื่องนี้ ประกอบกับความงีบยบงอน
 เป็นลักษณะสำคัญของหมู่บ้านชนบท อาจทำให้เด็กจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องผีได้ง่าย
 เกยวกับเรื่องความกลัวผี พยขอทศควรแก่การสนใจอีกอย่างหนึ่ง เด็กที่กลัวผีมาก
 ส่วนมากเป็นเด็กที่ผลการเรียนต่ำ ข้อเท็จจริงนี้แม้จะยืนยันไม่ได้แน่นอนนัก เพราะเป็นความ

แตกต่างกันในกลุ่มเด็กเพียงส่วนน้อย แต่ก็เป็นความโน้มเอียงที่แสดงว่าสติปัญญาควมรู้ส่วนสำคัญที่จะช่วยให้คนเรามีความกลัวอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่เพียงใด

2. ความกลัวขณะอยู่ที่โรงเรียน สิ่งที่เกิดกลัวมากที่สุดขณะอยู่ที่โรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็นเด็กในหมู่บ้านชนบทหรือเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ซึ่งเป็นเด็กในพระนคร ใต้แก่ครู ความกลัวครูในชั้น ส่วนมากเป็นความกลัวในเรื่องการถูกลงโทษมากกว่าเรื่องอื่น การที่เกิดกลัวครูลงโทษกันมากนี้ สันนิษฐานว่าเนื่องมาจากเหตุ สองประการ กล่าวคือ เด็กได้รับการอบรมปลูกฝังให้มีความเคารพยำเกรงผู้ใหญ่ อันได้ แก่บิดามารดา ครู-อาจารย์ และผู้มีอาวุโสมาตั้งแต่เล็ก ๆ ประการหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูบาอาจารย์นั้น นอกจากเด็กจะได้รับการอบรมจากบิดามารดาให้เคารพยำเกรงแล้ว บิดามารดาส่วนมากก็มักจะมอบอำนาจสิทธิขาดในการอบรมสั่งสอนให้ครูอย่างเต็มที่เมื่อตอนพา เด็กมาฝากเข้าเรียน เพราะครูเป็นบุคคลที่บิดามารดาของเด็กก็เคารพนับถืออยู่แล้ว โดยเหตุนี้เด็กจึงเห็นครูเป็นบุคคลที่น่ากลัวมาก นอกจากนั้นความสัมพันธ์แบบเป็นแผน (formal relationship) มากเกินไป อาจเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้เด็กกลัวครู ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ทำให้เด็กมองเห็นว่าครูเป็นบุคคลที่ห่างไกล และทรงไว้ซึ่งอำนาจ เด็กซึ่งมีความโน้มเอียงที่จะกลัวครูนั้นเนื่องมาจากการอบรมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองอยู่แล้ว ก็เลยยิ่งกลัวมากขึ้นไปอีก

ความกลัวครูนี้จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อช่วยให้เด็กระมัดระวังไม่กระทำสิ่งที่เป็น การผิด ระเบียบวินัย รู้จักควบคุมตนเองให้เห็นบุคคลที่มวณยอนดิงาม แต่ถ้าเด็กกลัวครูรุนแรงมากเกินไป ก็ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และเป็นผลร้ายต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพเป็นอันมาก เนื่องจาก ในชีวิตของเด็กแต่ละคนนั้นจะต้องพบปะกับครูบาอาจารย์อยู่เป็นเวลาหลายปี ฉะนั้นการที่พบว่า เด็กไทยของเรากลัวครูกันมากนี้ จึงเป็นเรื่องน่าสนใจ ควรแก่การที่ครูจะนำไปพิจารณาและ สำรวจดูความรู้สึกของเด็กของตน ถ้าเด็กกลัวโดยไม่มีเหตุผลและเป็นความกลัวที่รุนแรง ก็ควร จะได้คิดหาวิธีการช่วยเหลือแก้ไขต่อไป

นอกจากครูแล้ว เด็กยังกล่าวถึงสิ่งอื่น ๆ อีกหลายอย่าง อาทิเช่น กลัวเพื่อนรังแก กลัวสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น เด็กในชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่บ้านพรานเหมือนยิ่งเอียงใจความ กลัวผกนมากจนน่าสังเกตุทั้งที่เขยเวลากลางวันและอยู่ทโรงเรียนซึ่งมีเพื่อนฝูงมากมาย การทเป็นเช่นนี้กเเนองมาจากโรงเรียนในหมู่บ้านชนบททั้งสามแห่งนี้ตั้งอยู่ในวัด โดยเฉพาะในหมู่บ้านพรานเหมือน ใช้ศาลาวัดเป็นอาคารเรียน และอยู่ไม่ห่างไกลจากป่าช้ามากนัก ประสบการณ์เกี่ยวกับกาเก็บศพหรือการเผาศพมีส่วนสำคัญทำให้เด็กมีจินตนาการเกี่ยวกับผีส่งไปได้ต่าง ๆ นานา

8. สิ่งทีเด็กกลัวในเวลากลางวันขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียน สิ่งทีเด็กในหมู่บ้านชนบททั้งสามแห่งกลัวมากที่สุดขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียนได้แก่สัตว์ชนิดต่าง ๆ สัตว์ทีเด็กในหมู่บ้านนาป่ากลัวกันมากได้แก่ งู จากการสอบถามชาวบ้านในตำบลนาข่า ปรากฏว่าภูมิประเทศในแถบนี้ม้งชกชม และมีคนถูกงูกัดอยู่บ่อย ๆ ส่วนเด็กในหมู่บ้านพรานเหมือนและอเม็งเอียงใจเลือกนมากที่สุด การทเด็กในหมู่บ้านพรานเหมือนกลัวเสือมากที่สุดขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียนนี้ ไม่ใช่เรื่องน่าประหลาด เพราะเด็กเหล่านี้กลัวเสือแม่ขณะอยู่บ้าน ทงนเป็นเพราะสภาพแวดล้อมและเป็นเพราะคำขู่ของผู้ใหญ่ทีได้กล่าวมาแล้ว ส่วนทีเด็กในหมู่บ้านอเม็งกลัวเสือขณะอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียนนนี้ก็เป็นเรื่องทีพอเข้าใจได้ เพราะสภาพแวดล้อมบางแห่งของหมู่บ้านนี้มีลักษณะเป็นป่ารกทออยู่เหมือนกัน ปกติคนเราเมื่อนกกลางป่าก็มักจะระแวงกลัวสัตว์ประเภทเสือ ช้าง ควคไปทีด้วยอยู่เสมอ

4. สิ่งทีเด็กกลัวในเวลากลางคืน เกี่ยวกับสิ่งทีเด็กกลัวในเวลากลางคืนนั้น พบว่าเด็กในหมู่บ้านนาข่า อเม็ง และเด็กในโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร กลัวผกนมากที่สุด ส่วนเด็กในหมู่บ้านพรานเหมือนกลัวเสือมากกว่าผกน จะเห็นได้ว่าสำหรับเด็กในหมู่บ้านพรานเหมือนนั้น กลัวเสือรุนแรงมากในทุกเวลาและสถานที่ ยกเว้นขณะอยู่ทโรงเรียนเท่านั้น อย่างไรก็ตามเด็กในหมู่บ้านพรานเหมือนส่วนมากจะตอบว่ากลัวเสือมากที่สุดในเวลากลางคืน แต่ก็มีอยู่เกือบครึ่งทีตอบว่ากลัวผกนมากที่สุด ฉะนั้นโดยทั่วไปแล้ว สรุปได้ว่าสิ่งทีเด็กกลัวมากที่สุดในเวลากลางคืน ไม่ว่าจะเป็เด็กชนบทหรือเด็กในพระนคร ได้แก่ผี การทเป็นเช่นนี้เข้าใจว่าจะเนื่องมาจากความเชื่อดอนในเรื่องผีส่งของคนไทยโดยทั่ว ๆ ไป

ตลอดจนชนบประเพณีบางอย่างในสังคมไทยก็ยังมีพักการเกยวกับผลอยู่มาก ความเชื่อและการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกยวของกับชนบจึงมีผลไปดังอารมณ์กลวของเด็กด้วย

ข้อเท็จจริงที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งเกยวกับเรื่อง ความกลัวผ่น คือ สำหรับเด็กในโรงเรียนประถมสาธิตที่ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร นั้น พบว่าในเวลากลางคืนเด็กผู้ชายกลัวผ่นมากกว่าเด็กผู้หญิง การที่เช่นนี้ ม.จ. หญิงประภาพณี ภานพินธ์ สันนิษฐานว่า เนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูและความเอาใจใส่ของบิดามารดา กล่าวคือ บิดามารดาหรือผู้ปกครองมักเป็นห่วงและเอาใจใส่เด็กผู้หญิงมากกว่าเด็กผู้ชาย ในเวลากลางคืนมักจะปล่อยให้ยู่ตามลำพัง หรือใช้ให้ทำอะไรคนเคยว ดังนั้น เด็กผู้หญิงทกลวผ่นจึงมีจำนวนน้อยกว่าเด็กผู้ชาย ถ้าข้อสันนิษฐานดังกล่าวนี้เป็นจริงสำหรับเด็กในโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ก็แสดงว่า เด็กในหมู่บ้านชนบทั้งสามแห่งนั้นทั้งชายและหญิงคงได้รับความเอาใจใส่จากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเท่าเทียมกันในเวลากลางคืน ทั้งนี้เพราะไม่ปรากฏว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องความกลัวผ่นของเด็ก ในหมู่บ้านเหล่านั้น

5. สิ่งทีเด็กกลัวมากที่สุดในโลก เกยวกับสิ่งทีเด็กกลัวมากที่สุดในโลกนี้ ไม่ว่าจะยู่เป็นเด็กในหมู่บ้านชนบหรือเด็กในพระนคร ปรากฏว่ากลัวผ่นเช่นกัน ข้อเท็จจริงนี้ ยังแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า คนไทยโดยทั้ว ๆ ไปยังมีความเชื่อมั่นในเรื่องภูตผ่นคำรณแรงมาก และคงจะได้ถ่ายทอดความเชื่อมั่นนี้มายังบุตรหลานของตนอยู่เสมอ ทั้งในทางการบอกเล่า การอบรมสั่งสอน และการให้เด็กมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรมเกยวกับผ่นต่าง ๆ เด็กจึงมีความรู้สึกกลัวผ่นรุนแรงมากดังที่พบ

ผลการค้นคว้าเกยวกับสิ่งทีเด็กกลัวทกลวมาแลวทั้งหมดคนนั้นแสดงว่า สิ่งทีเด็กในวัยเริ่มเข้าโรงเรียนกลวนั้น มีมากมายหลายชนิด ดังจะเห็นได้จากรายละเอียคของสิ่งน่ากลัวต่าง ๆ ทีเด็กเอ่ยถึงในภาคผนวก ความกลัวของเด็กเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและสถานที่ วิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การปฏิบัติของครู ความเชื่อผ่นของผู้ใหญ่ทั้ว ๆ ไป ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อความรู้สึกกลัวของเด็กเป็นอันมาก

สิ่งที่ควรแก่การสนใจอย่างยิ่งจากผลการค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กกลัวนั้น คือ เด็ก
 ในวัยนี้ยังมีความกลัวที่ไม่สมเหตุสมผลอยู่มาก ความกลัวที่ไม่สมเหตุสมผลพบในกลุ่มเด็ก
 ในหมู่บ้านชนบทมากกว่าในกลุ่มเด็กในจังหวัดพระนคร โดยทั่วไปแล้วความกลัวของเด็กใน
 ชนบทเป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์มากกว่าอย่างอื่น แต่ปรากฏว่าสัตว์ที่เด็กกลัวเป็นจำนวนมากเป็นสัตว์
 ที่ไม่มีอันตรายแต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น ไก่ นก กระจก่าย แมว และสัตว์เลื้อยคลาน เป็นต้น
 ความกลัวดังกล่าวมานี้ถือว่าเป็นความกลัวที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก สัตว์ออกจำพวกหนึ่งซึ่ง
 เป็นสัตว์ที่มีอันตราย เช่น เสือ ช้าง หมี นน เด็กก็ไม่เคยพบเห็นเลย และในบริเวณที่ทุ่งของ
 หมู่บ้านทั้งสามแห่งนั้นแม้จะเป็นป่าเปลี่ยวในบางแห่ง แต่ก็ไม่เคยปรากฏว่ามีสัตว์เหล่านี้อาศัย
 อยู่ แต่เด็กก็เขี่ยถึงกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เสือเป็นสัตว์ที่เด็กในหมู่บ้านพรานเหมือนกลัว
 อย่างรุนแรงมากที่สุด ความกลัวของเด็กดังกล่าวมานี้สะท้อนให้เห็นว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครอง
 ของเด็กตลอดจนครูและผู้ใหญ่อื่น ๆ ในหมู่บ้านเหล่านี้มิได้ให้ความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับ
 สิ่งที่น่ากลัวหรือไม่ควรกลัวแต่อย่างใดเลย นอกจากเด็กจะไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีความ
 เข้าใจที่ถูกต้องแท้จริงแล้ว ยังมีหลักฐานซึ่งได้จากการสัมภาษณ์มารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
 เด็กแสดงว่า บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่มักใช้สิ่งที่เด็กกลัวนั้นเป็นเครื่องมือข่มขู่ให้เด็กปฏิบัติ
 ตนหรือกระทำในสิ่งที่ตนต้องการอีกด้วย วิธีการขู่เด็กของบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน
 เหล่านี้มีหลายอย่าง อาทิเช่น ขู่ว่าจะไม่รัก ขู่ว่าจะตี ขู่ว่าจะไม่เลี้ยง ขู่ว่าจะหลอก ขู่ว่า
 สัตว์ต่าง ๆ จะกัด หรือทำอันตราย เป็นต้น ในบรรดาคำขู่ต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ปรากฏว่า การขู่
 ให้กลัวผี กลัวสัตว์ และขู่ว่าจะตี เป็นวิธีการที่ใช้กันมาก ด้วยเหตุนี้เองเด็กจึงเขี่ยถึงความ
 กลัวสัตว์ ผี และการลงโทษของบิดามารดาที่น้อยครั้งมาก จากนั้นจะเห็นได้ว่า ในการอบรม
 เลี้ยงดูของบิดามารดาในหมู่บ้านเหล่านี้ นอกจากจะมีคำอบรมสั่งสอนให้เด็กมีความรู้ความ
 เข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับสิ่งกลัวแล้ว ยังกลับมองเห็นความกลัวของเด็กเป็นสิ่งที่มิประโยชน์และ
 นำมาใช้เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนอีกด้วย

ความกลัวที่รุนแรงมากควรแก่การสังเกตอย่างหนึ่ง คือ ความกลัวผี ดังที่เด็กกล่าวมาแล้ว
 ว่า ทั้งเด็กในหมู่บ้านชนบทและเด็กในพระนครที่ในกลุ่มตัวอย่าง กลัวผีกันมากที่สุดในโลก
 การที่เด็กกลัวผีกันรุนแรงมากเช่นนั้น นอกจากจะเนื่องมาจากคำขู่ของผู้ใหญ่ดังกล่าวข้างบนนี้

แล้ว เข้าใจว่าคงเป็นเพราะผู้ใหญ่เองได้แสดงความกลัวเป็นตัวอย่างให้เด็กเห็นอีกด้วย เพราะ
 โดยทั่วไปแล้วคนไทยยังมีความเชื่อถือนในเรื่องภูตผีปิศาจกันอยู่มาก เมื่อผู้ใหญ่มีความเชื่อถือน
 และแสดงความกลัวให้เด็กเห็น ก็ย่อมเป็นของธรรมดาที่เด็กจะกลัวตามไปด้วย อันที่จริงความ
 กลัวและความเชื่อมนในเรื่องผีลางน ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์แล้วเป็นความรู้สึกที่งมงาย
 ไร้เหตุผล ฉะนั้นการที่พบว่าเด็กส่วนมากกลัวผกผันรุนแรงมากซึ่งสะท้อนให้เห็นความรู้สึกของ
 ผู้ใหญ่ด้วยน จึงเป็นเรื่องที่ควรแก่การสังเกตอยู่

เนื่องจากความกลัวอันปราศจากเหตุผล กลัวในสิ่งที่ไม่ควรกลัวน ไม่เป็นประโยชน์ต่อ
 เด็กแต่อย่างใด ยิ่งถ้าความกลัวเหล่านั้นเป็นความรู้สึกในชั้นรุนแรงด้วยแล้ว ก็จะเป็นอุปสรรค
 และเป็นผลร้ายต่อพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเด็กเป็นอันมาก ฉะนั้นการที่พบว่าเด็กกลุ่ม
 ตัวอย่างยังมีความกลัวที่ไม่สมเหตุผลอีกมาก และบิดามารดาหรือผู้ปกครองหลายคนญาติ
 ผู้ใหญ่อื่น ๆ ของเด็กเหล่านั้นก็มิได้ช่วยเหลือส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้ที่เหมาะสมเกี่ยวกับสิ่ง
 กลัวแต่ประการใด ซ้ำยังนำเอาความกลัวของเด็กมาใช้เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการ
 อบรมเลี้ยงดูอีกด้วยคงได้กล่าวมาแล้ววนน จึงเป็นเรื่องที่ควรสนใจอย่างยิ่ง ขอเท็จจริงที่พบ
 แสดงถึงความจำเป็นที่ควรต้องมีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กตลอด
 จนวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ข. แหล่งกำเนิดของความกลัว โดยทั่วไปแล้วความกลัวของเด็กขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ

และการเรียนรู้ควบคู่กันไป อิทธิพลของวุฒิภาวะที่มีต่อความกลัวนั้น อาจเห็นได้ง่ายจากข้อเท็จ
 จริงที่ว่า ในวัยทารกนั้น เด็กยังมีความกลัวไม่มาก แต่เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้น มีสมรรถภาพ
 ในการรับรู้และการจำแนกสูงชัน ความกลัวของเด็กก็เพิ่มจำนวนมากขึ้นตามลำดับ ยิ่งเด็ก
 เจริญเติบโตถึงขั้นที่สามารถมีจินตนาการได้ เด็กก็อาจมีความกลัวที่เกิดจากจินตนาการของ
 ตนเองเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามที่กล่าวมานี้มิได้หมายความว่า ยิ่งเด็กโตขึ้นก็ยิ่งมีความกลัวมาก
 ขึ้นเสมอไป ความเจริญของสติปัญญาและความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จะช่วยให้
 เด็กสามารถขจัดความรู้สึกกลัวในบางสิ่งบางอย่างที่เคยกลัวลงได้มาก ส่วนอิทธิพลของการ
 เรียนรู้ที่มีต่อความกลัวของเด็กนั้น มองเห็นได้ง่ายกว่าอิทธิพลของวุฒิภาวะ เด็กอาจเรียนรู้

ความกลัวในสิ่งที่ไม่เคยรู้จักกลัวมาก่อนเลยจากประสบการณ์ไม่น่าพึงพอใจของตนเองหรือ
 จากคำบอกเล่าของคนอื่น ๆ เป็นต้น การเรียนรู้ความกลัวนั้นอาจเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจง อาทิเช่น
 เมื่อเด็กถูกสุนัขตัวโตเห่าหรือกัด ก็ยังเกิดความกลัวสุนัขตัวนั้น หรืออาจเป็นเรื่องทั่วไป อาทิ
 เช่นเมื่อเด็กยังเกิดความกลัวสุนัขนั้นเองมาจากถูกสุนัขตัวหนึ่งตัวโตเห่าหรือกัด เด็กอาจกลัว
 สุนัขทุกตัวที่พบ หรือยิ่งกว่านั้นอาจพลอยกลัวสัตว์สี่เท้าทุกชนิดก็เป็นได้ การที่เด็กจะเรียนรู้
 ความกลัวสิ่งใดเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับความเจริญของงามในบ้านต่าง ๆ หรือวุฒิภาวะด้วย
 สรุปแล้วกล่าวได้ว่า วุฒิภาวะและการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อความกลัวของเด็กควบคู่กันไปเสมอ

การที่เด็กจะเรียนรู้จากกลัวสิ่งต่าง ๆ นั้น เด็กอาจเรียนรู้มาจากแหล่งต่าง ๆ มากมาย
 สำหรับเด็กในหมู่บ้านชนบททั้งสามแห่งที่สถาบันเลือกมาศึกษา พบว่าเรียนรู้จากความกลัวมา
 จากแหล่งสำคัญ ๆ ๓ แหล่งด้วยกัน คือ ประสบการณ์ของตนเองโดยตรง คำบอกเล่าของบิดา
 มารดาและคนอื่น ๆ และจินตนาการของตนเอง ไม่มีคำตอบของเด็กคนใดที่แสดงว่า หนังสือ
 พิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือสื่อมวลชนชนิดอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อความกลัวของตนเองเลย
 ทั้งนี้เด็กในโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ซึ่งเรียนรู้
 ความกลัวในสิ่งต่าง ๆ จากสื่อมวลชนเป็นจำนวนมาก ข้อเท็จจริงนี้แสดงว่า เด็กในหมู่บ้าน
 ชนบททั้งสามแห่งยังห่างไกลจากสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ มากทั้งหมู่บ้านเหล่านั้นคงยังไม่ไกลจก
 ตัวเมืองมากนัก

ในบรรดาแหล่งที่เด็กเรียนรู้จากความกลัวในสิ่งต่าง ๆ ๓ แหล่งนั้น คำตอบของเด็กแสดง
 ว่า คำบอกเล่าของบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่เป็นแหล่งสำคัญที่สุด กล่าวคือเด็กส่วนใหญ่
 เรียนรู้จากความกลัวสิ่งต่าง ๆ จากบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ของตนเองมากที่สุด ข้อเท็จจริงนี้
 แสดงให้เห็นชัดว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กในหมู่บ้านทั้งสามนั้น ยังขาดความรู้
 ความเข้าใจในการอบรมฝึกฝนบุตรหลานของตนอีกมาก เพราะนอกจากจะไม่ได้อบรมเข้มแข็งให้
 เด็กมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ พอเพียงแล้ว ยังเป็นแหล่งสำคัญที่ทำให้เด็กยังเกิดความ
 กลัวในสิ่งต่าง ๆ มากมายอีกด้วย และทั้งที่เด็กเหล่านั้นมีอายุประมาณ ๗-๘ ปีแล้ว แต่ยังคงกลัว
 ในสิ่งที่ไม่ควรกลัว ซึ่งเป็นความกลัวที่ไม่เหมาะสมกับวัยชดช้อยอีกมาก ดังที่พบมาแล้ว แสดงว่า
 บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ของเด็กเหล่านั้นมีส่วนเกื้อหนุนและส่งเสริมพัฒนาการ ในบ้านต่าง ๆ
 ของเด็กน้อยมาก

ค. วิธิตอบสนองความกลัว เมื่อคนเราบังเกิดอารมณ์กลัว ปฏิบัติการตอบสนองโดย
 ทวีไป ก็คือพยายามหนีสิ่งตกกลัว อย่างไรก็ตาม บางคนอาจตอบสนองด้วยการแสดงว่าไม่กลัว
 พยายามเขาสู้หรือกำจัดสิ่งตกกลัวจนเสีย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้รับการอบรมมาว่าการแสดงความ
 กลัวเช่นสิ่งที่น่าอาย สำหรับเด็กในหม่มบ้านทั้งสามแห่งนี้ พบว่าต่างตอบสนองต่อความรู้สึกกลัว
 ของตนด้วยการพยายามหนีสิ่งตกกลัวจนเป็นส่วนมาก ส่วนวิชเชาเผชิญหรือพยายามกำจัดสิ่ง
 ตกกลัวจนเด็กใช้กินนอนหลับ อันที่จริงการหลบหนีสิ่งตกกลัว เป็นธรรมชาติสามัญของมนุษย์ทั่วไป
 เมื่อบังเกิดความรู้สึกกลัว แต่การหลบหนีจะมีประโยชน์ต่อเมื่อรู้และมีความเข้าใจโดยแท้จริง
 ว่าสิ่งใดควรหนีสิ่งใดไม่ควร ถ้าเมื่อเกิดความรู้สึกกลัวจนครั้งใด เด็กหนีเสียทุกครั้ง ก็อาจ
 ทำให้ขาดประสบการณ์บางอย่างที่อาจเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการได้ การหนีสิ่งตกกลัวโดยไม่มี
 เหตุผล แสดงว่าเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจอีกมาก

วิธิตอบสนองความกลัวของเด็กในหม่มบ้านทั้งสามแห่งนี้ที่น่าสนใจมากวิชหนึ่ง คือ วิชหลก
 เลียงซึ่งตกกลัว อันที่จริงตามนัยบทที่แล้ว วิชหลกเลียงนึกคือวิชหนนเอง แต่เป็นการหนนท
 ฉลาด เพราะหมายถึงการกระทำกรเพื่อพยายามมิให้สิ่งตกกลัวเกิดขึ้น และเมื่อไม่
 สามารถจะหลบเลี่ยงได้หรือยังเผชิญได้พยประกบสิ่งตกกลัวเข้าจริง ๆ ก็พยายามที่จะกระทำกรหรือ
 ทำตนให้เข้ากับสิ่งตกกลัวให้ได้ ตัวอย่างเช่นเด็กทพยายามประจบประแจงบิดามารดาเมื่อรู้ว่าจะ
 ถูกเขยขึ้นเป็นตน วิชหลกเลียงน พบว่าเด็กใช้กินนอนหลับเหมือนกัน แต่พวกทใช้มักเป็นพวกทมีผล
 การเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และมีใช้กินนอนหลับในสิ่งที่เป็นสถานการณ์น่ากลัว อาทิเช่น
 การลงโทษของบิดามารดาหรือครู เป็นต้น ส่วนเมื่อบังเกิดความกลัวสัตว์หรือฝน เด็กมักตอบ
 สสนองด้วยวิธินี้โดยตรงเป็นส่วนใหญ่

เมื่อสอบถามต่อไปถึงแหล่งที่เด็กเรียนรูวิธิตอบสนองความกลัวต่าง ๆ ดังกล่าว พบว่า
 เด็กเรียนรูจากบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่มากที่สุด รองลงไปคือการคิดนึกเอาเอง และท้ายสุด
 จากประสบการณ์ของตนเอง ข้อเท็จจริงนแสดงว่า เมื่อเด็กเกิดความรู้สึกกลัวเด็กมักจะหนีเข้า
 พงบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ก่อนอื่น แต่เป็นที่น่าสนใจที่เด็กคงได้รับการสั่งสอนให้หนีสิ่งตก
 กลัวมากกว่าอย่างอื่น เพราะการหนีเป็นวิธิตอบสนองความกลัวของเด็กส่วนมากดังที่เพบมา

แล้ว ข้อเท็จจริงนี้แสดงถึงข้อบกพร่องในการอบรมเลี้ยงดูที่บกพร่องหนึ่ง เพราะการอบรมให้
 เด็กนอนอยู่เสมอนั้นมิใช่เป็นวิธีการที่ช่วยให้เด็กหายกลัว นอกจากจะไม่หายกลัวแล้ว ความ
 รู้สึกกลัวอาจจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นตามกาลเวลา ซึ่งเป็นอันตรายต่อพัฒนาการทางอารมณ์
 ของเด็กอย่างขงคงโตกล้าเข้ามาแล้ว

ผลของการค้นคว้าทางหมคทพบน แสดงให้เห็นข้อบกพร่องที่สำคัญอย่างหนึ่งในการ
 ฝึกฝนอบรมเด็กในบ้านเมืองของเรา กล่าวคือเด็กส่วนมากหรือกล่าว ใคว่าแทบ ทุกคนที่เป็น
 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มิได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่
 ควรหรือไม่ควรกลัวแต่อย่างใดเลย เด็กมีความกลัวในสิ่งต่าง ๆ มากมาย และความกลัวเป็น
 จำนวนมากเป็นเรื่องไม่สมเหตุสมผล อาทิเช่นความกลัวสัตว์บางชนิดที่ไม่อันตรายและความ
 กลัวผี เป็นต้น นอกจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองมิได้อบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนให้มีความ
 รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ควรหรือไม่ควรกลัวแล้ว ยังใช้สิ่งทีเด็กกลัวนั้นเช่นเครื่องมือซึ่งขับ
 ให้เด็กมีการกระทำในสิ่งที่ตนต้องการอีกด้วย ยิ่งกว่านั้นยังปรากฏว่าเด็กเรียนรู้จากความกลัว
 สิ่งต่าง ๆ มากขึ้นก็โดยคำขอกเล่าหรือคำขู่ของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่เป็นส่วนมาก การที่
 เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนนั้น บิดามารดาหรือผู้ปกครอง
 ส่วนใหญ่มิได้เข้าใจเลยว่าคุณสมบัติกลัวของเด็กนั้นอาจมีผลร้ายต่อการพัฒนาการของเด็ก
 อย่างไรบ้าง ตรงกันข้ามยิ่งถ้าเด็กมีความกลัวมากก็ดูเหมือนว่าผู้ใหญ่จะมีความพอใจมากขึ้น
 เพราะหมายถึงการเลี้ยงดูที่ระมัดระวังยิ่งขึ้นด้วย และเมื่อใดที่เด็กมีความต้องการจะฟัง
 พาท้ายความรู้อจากผู้ใหญ่เพื่อขจัดความกลัวที่กลัวทเกิดชน ก็ปรากฏว่าส่วนมากไม่ได้รับความ
 ช่วยเหลือแต่อย่างใด บิดามารดาหรือผู้ปกครองมักจะตบตีขู่ทาด้วยการบอกให้เด็ก หลบหลีกสิ่ง
 ที่กลัวนั้นเสียซึ่งมิได้เป็นการช่วยให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นเลย วิธีการอบรมเลี้ยงดู
 เช่นนั้นนอกจากจะเป็นผลร้ายต่อพัฒนาการทางอารมณ์โดยตรงแล้วยังเกี่ยวพันกับบุคลิกภาพโดย
 ทวิ ๆ ไปของเด็กอีกด้วย เมื่อเด็กเติบโตขึ้นอาจกลายเป็นคนหวาดกลัวอยู่เสมอ มีประสบการณ์
 อยู่ในวงจำกัด ไม่กล้าเผชิญหรือกระทำสิ่งใดที่อาจเป็นการ สร้างสรรค์ กลายเป็นคนที่ไร้
 ประโยชน์หรือทำความเจริญให้แก่สังคมโดยส่วนรวมได้น้อยกว่าที่ควร.

ภาคผนวก

ตาราง 13 สังกะสีในหมู่บ้านนาป่า พรานหมื่น และอุเม็ง คอบัว
 กล้วยมากที่สุด ขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน

สังกัด	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมื่น จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอุเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย 13 คน	หญิง 14 คน	รวม 27 คน	ชาย 21 คน	หญิง 24 คน	รวม 45 คน	ชาย 31 คน	หญิง 32 คน	รวม 63 คน
สัตว์									
สุนัข	2	2	4	4	1	5	1	1	2
สุนัขป่า	4	6	10	—	—	—	5	4	9
แมว	—	1	1	—	—	—	1	—	1
แมวป่า	—	—	—	1	1	2	—	—	—
เสือดอ	—	—	—	7	11	18	1	—	1
งู	1	—	1	—	—	—	2	1	3
ช้าง	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ลิง	—	—	—	—	1	1	—	—	—
ม้า	—	—	—	—	1	1	—	—	—
จระเข้	—	1	1	—	—	—	—	1	1
ปลิง	—	—	—	—	—	—	1	—	1
ตะขาบ	—	—	—	—	—	—	1	—	1
แมลงเม่า	—	—	—	—	—	—	1	—	1
รวม	7	10	17	13	15	28	12	7	19
สถานการณ์นำกล้วย									
ญาติพี่น้อง	—	—	—	3	—	3	16	13	29
ขโมย	2	—	2	1	2	3	—	—	—
คนขี้	—	—	—	—	—	—	—	1	1
กล้วยเลี้ยงน้อง	—	—	—	—	1	1	—	—	—
สิ่งที่ไม่รู้จัก	—	—	—	1	—	1	—	—	—
รวม	2	—	2	5	3	8	16	14	30

สิ่งทกั่ว	หมู่บ้านนา จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอึ้ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย 18 คน	หญิง 14 คน	รวม 27 คน	ชาย 21 คน	หญิง 24 คน	รวม 45 คน	ชาย 31 คน	หญิง 32 คน	รวม 63 คน
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ ผี	1	8	4	3	4	7	8	10	18
รวม	1	8	4	3	4	7	8	10	18
ไม้กั่ว ไม้ตอ									
ไม้กั่ว	2	—	2	—	2	2	—	1	1
ไม้ตอ	1	1	2	—	—	—	—	—	—
รวม	3	1	4	—	2	2	—	1	1

ตาราง 14 จำนวนคำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาป่า พรานหมอน และอุเม็ง
เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทดแล้ว ขณะอยู่บ้านในเวลากลางวัน

สิ่งทักแล้ว	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอุเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์									
สุนัข	2	5	7	10	10	20	9	4	18
สุนัขป่า	4	3	7	—	—	—	8	7	15
แมว	—	1	1	3	9	12	4	3	7
แมวป่า	—	1	1	—	2	2	—	—	—
แมวทมิฬ	—	1	1	—	—	—	—	—	—
หมู	—	1	1	4	—	4	2	1	3
ไก่	1	—	1	2	1	3	1	1	2
นกขุนทอง	—	1	1	—	—	—	—	—	—
นกเขาไฟ	—	1	1	—	—	—	—	—	—
นกแร้ง	—	1	1	—	1	1	—	—	—
งู	6	3	9	1	1	2	7	7	14
ควาย	1	2	3	7	6	13	5	1	6
วัว	—	—	—	4	7	11	4	—	4
กระท้าย	—	3	3	1	1	2	1	—	1
ม้า	—	1	1	5	3	8	2	1	3
เสือ	3	3	6	8	7	15	5	1	6
ช้าง	—	3	3	5	7	12	5	—	5
หม	—	—	—	2	1	3	—	—	—
หมป่า	—	—	—	2	—	2	—	—	—
ลิง	—	—	—	1	1	2	2	1	3
แพะ	—	—	—	—	—	—	1	—	1
ควหอก	—	—	—	—	—	—	1	1	2

สังกัด	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมื่น จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอเม้ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
หนูน้อย	—	—	—	1	1	2	—	—	—
ตุ๊กแก	—	—	—	—	3	3	1	2	3
แมงป่อง	—	—	—	—	—	—	4	1	5
ตะเข็บ	—	—	—	—	—	—	2	2	4
หิ้งหอย	—	—	—	—	—	—	1	—	1
จระเข้	—	—	—	—	2	2	—	—	—
ปลาตุ๊ก	—	—	—	—	1	1	—	—	—
เต่า	—	—	—	—	1	1	—	—	—
รวม	17	30	47	56	65	121	65	33	98
สถานการณ่นักลว้									
ญาติพี่น้อง	1	1	2	18	18	36	21	22	43
ครูลงโทษ	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ตำรวจจับ	—	1	1	1	—	1	1	—	1
ขโมย	3	3	6	3	5	8	1	1	2
คนขี้	3	—	3	1	1	2	3	6	14
คนใกล้บ้าน	—	—	—	—	—	—	1	—	1
เพื่อนรังแก	—	—	—	—	—	—	1	2	3
คนเมาสุรา	—	—	—	—	—	—	—	1	1
เจ๊กจับ	—	1	1	—	—	—	—	—	—
คนตาย	—	—	—	—	3	3	—	—	—
เครื่องขน	—	—	—	—	—	—	1	1	2
รถชน	—	—	—	1	3	4	—	2	2
รวม	7	7	14	24	30	54	34	35	69

สิ่งที่กล่าว	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ									
แสงอาทิตย์	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ความชื้น	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ฟ้าผ่า	—	—	—	—	—	—	2	2	4
รวม	—	1	1	1	—	1	2	2	4
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ									
ผี	1	4	5	12	10	22	8	10	18
ยักษ์	—	—	—	—	—	—	1	—	1
รวม	1	4	5	12	10	22	9	10	19
ไม้กลัว—ไม่ตอบ									
ไม้กลัว	1	—	1	—	—	—	1	—	1
ไม้ตอบ	1	1	2	—	—	—	—	—	—
รวม	2	1	3	—	—	—	1	—	1

ตาราง 15 สิ่งเด็กในหมู่บ้านนาป่า พรานหมอน และอุเม็ง ตอบว่ากลัวมากที่สุด ขณะอยู่ที่โรงเรียน

สิ่งที่กลัว	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอุเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย 13 คน	หญิง 14 คน	รวม 27 คน	ชาย 21 คน	หญิง 24 คน	รวม 45 คน	ชาย 31 คน	หญิง 32 คน	รวม 63 คน
สัตว์									
สุนัข	—	—	—	—	1	1	—	1	1
สุนัขขี้	—	3	3	—	—	—	—	2	2
แมว	—	1	1	—	1	1	—	—	—
ม้า	—	1	1	—	1	1	—	—	—
หมูป่า	—	1	1	—	—	—	—	—	—
เสือ	—	—	—	—	3	3	—	—	—
ช้อน	—	—	—	1	—	1	—	—	—
งู	1	—	1	—	—	—	—	—	—
รวม	1	6	7	1	6	7	—	3	3
สถานการณ์น่ากลัว									
ครูลงโทษ	6	3	9	8	5	13	25	20	45
เพื่อนรังแก	1	—	1	2	—	2	5	2	7
คนขี้	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ขโมย	1	—	1	—	—	—	—	—	—
รถชน	—	1	1	1	—	1	—	—	—
โยสถ์	—	—	—	3	—	3	—	—	—
ศาลา	—	—	—	—	1	1	—	—	—
รวม	8	5	13	14	6	20	30	22	52
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ									
ฟ้าผ่า	—	1	1	—	—	—	—	—	—
รวม	—	1	1	—	—	—	—	—	—

สังกัด	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหม่อม จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอเม้ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย 13 คน	หญิง 14 คน	รวม 27 คน	ชาย 21 คน	หญิง 24 คน	รวม 45 คน	ชาย 31 คน	หญิง 32 คน	รวม 63 คน
ส่งนอกเหนือธรรมชาติ ผู้	1	1	2	6	11	17	—	6	6
รวม	1	1	2	6	11	17	—	6	6
ไม่กลัว ไม่ตอบ									
ไม่กลัว	1	—	1	—	1	1	1	1	2
ไม่ตอบ	2	1	3	—	—	—	—	—	—
รวม	3	1	4	—	1	1	1	1	2

ตาราง 16 จำนวนคำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาป่า พรานหมอน และ
อุเม็ง เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่กลัวขณะอยู่ที่โรงเรียน

สิ่งที่กลัว	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอุเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์									
สุนัข	2	6	8	6	6	12	3	4	7
สุนัขป่า	—	4	4	—	—	—	3	3	6
แมว	—	—	—	1	3	4	—	—	—
แมวพง	—	—	—	—	—	—	—	1	1
ไก่	—	1	1	2	1	3	1	—	1
เขียด	—	—	—	—	—	—	1	—	1
นก	—	—	—	—	—	—	1	—	1
หมี	—	—	—	2	1	3	1	1	2
หมา	1	—	1	—	—	—	—	—	—
งู	1	—	1	1	3	4	9	5	14
สัตว์ป่า	1	1	2	—	—	—	—	—	—
เสือ	2	1	3	1	4	5	1	—	1
ช้าง	—	1	1	—	1	1	—	—	—
ควาย	—	—	—	—	2	2	—	1	1
กวาง	—	—	—	—	1	1	—	—	—
แพะ	—	—	—	—	—	—	1	—	1
ม้า	—	—	—	—	—	—	1	—	1
ลิง	1	1	2	—	—	—	—	—	—
หนู	—	—	—	—	—	—	2	—	2
กามย	—	—	—	—	1	1	—	—	—
พงพอน	—	1	1	—	—	—	—	—	—

สังกัด	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอูเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
กระแต	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ตักแก	—	—	—	—	1	1	2	1	3
ตะเข็บ	—	—	—	—	—	—	1	2	3
ตะขาย	—	—	—	—	—	—	—	1	1
แมงป่อง	—	—	—	—	—	—	—	1	1
แมงมุม	—	—	—	—	—	—	—	1	1
หึ่งหอย	—	—	—	—	—	—	1	—	1
คางคก	—	—	—	—	—	—	—	1	1
เต่า	—	—	—	—	1	1	—	—	—
จระเข้	—	1	1	—	—	—	—	—	—
รวม	8	18	26	13	25	38	28	22	50
สถานการณ์กล้วย									
ญาติพี่น้อง	—	—	—	1	—	1	—	1	1
ครูลงโทษ	3	1	4	17	15	32	3	10	13
เพื่อนรังแก	5	5	10	12	7	19	1	6	7
พระ	1	—	1	10	13	23	3	2	5
คนแปลกหน้า	—	—	—	1	2	3	1	1	2
ขโมย	—	2	2	—	2	2	—	1	1
คนขี้	—	3	3	—	—	—	3	6	9
รถชน	1	—	1	—	—	—	1	1	2
โบลัด	—	—	—	14	15	29	1	3	4
ศาลา	—	—	—	11	13	24	—	2	2
เจกีย	—	—	—	13	15	28	—	—	—
พระพุทธรูป	—	—	—	3	3	6	1	1	2
ตุลวงวัด	—	—	—	1	2	3	—	—	—

สิ่งทอ	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอเม้ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ผ้า	—	—	—	1	1	2	—	—	—
เครื่องขึ้น	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ลูกกระเบิด	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ต้นไม้	—	—	—	2	1	3	—	2	2
ซุงท๊อป	—	—	—	—	—	—	1	—	1
รวม	10	11	21	88	89	177	15	96	51
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ									
ผี	1	4	5	12	9	21	5	11	16
รวม	1	4	5	12	9	21	5	11	16
ไม้กลั่ว - ไม้ตอย									
ไม้กลั่ว	—	2	2	1	2	3	2	2	4
ไม้ตอย	1	—	1	—	—	—	—	—	—
รวม	1	2	3	1	2	3	2	2	4

ตาราง 17 สังกะเด็กในหมู่บ้านนาป่า พรานเหมือน และอูเม็ง ตอบว่า
กลัวมากที่สุด ขณะอยู่ที่นั่นซึ่งไม่ใช่ที่บ้านและโรงเรียน

สิ่งกลัว	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานเหมือน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอูเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย 13 คน	หญิง 14 คน	รวม 27 คน	ชาย 21 คน	หญิง 24 คน	รวม 45 คน	ชาย 31 คน	หญิง 32 คน	รวม 63 คน
สัตว์									
สุนัข	1	1	2	1	4	5	—	—	—
สุนัขบ้า	1	1	2	1	—	1	3	1	4
สุนัขป่า	—	—	—	—	—	—	1	—	1
สุนัขจิ้งจอก	—	—	—	—	—	—	—	1	1
แมว	—	1	1	—	—	—	—	—	—
แมวโง่ง	1	—	1	—	—	—	—	—	—
ควาย	1	—	1	1	—	1	—	1	1
เสือ	—	—	—	4	7	11	9	10	19
ช้าง	—	—	—	—	—	—	2	—	2
งู	—	—	—	2	—	2	1	—	1
งูเห่า	1	2	3	—	—	—	—	—	—
ปลิง	—	—	—	—	—	—	2	1	3
รวม	5	5	10	9	11	20	18	14	32
สถานการณ์น่ากลัว									
คำกรวดภัย	—	1	1	—	1	1	—	—	—
ขโมย	1	1	2	—	1	1	—	1	1
คนแปลกหน้า	—	—	—	—	1	1	—	—	—
คนบ้า	—	—	—	—	—	—	—	3	3
คนใจ	—	1	1	—	—	—	—	—	—
พระ	1	—	1	—	—	—	—	—	—
รถชน - รถคว่ำ	—	3	3	4	3	7	—	1	1
รวม	2	6	8	4	6	10	—	5	5

สังกัด	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอเม้ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย 13 คน	หญิง 14 คน	รวม 27 คน	ชาย 21 คน	หญิง 24 คน	รวม 45 คน	ชาย 31 คน	หญิง 32 คน	รวม 63 คน
สังกัดเป็นธรรมชาติ พร้อม	—	—	—	—	—	—	—	1	1
รวม	—	—	—	—	—	—	—	1	1
สังกัดนอกเหนือธรรมชาติ ผู้	1	2	3	7	5	12	18	12	25
รวม	1	2	3	7	5	12	18	12	25
ไม่กลัว - ไม่ตอบ ไม่กลัว	4	1	5	1	2	3	—	—	—
ไม่ตอบ	1	—	1	—	—	—	—	—	—
รวม	5	1	6	1	2	3	—	—	—

ตาราง 18 จำนวนคำตอบของเด็กในหมู่บ้านน่านป่า พรานหมื่น และอูเม็ง
เกี่ยวกับสิ่งที่กลัวขณะอยู่นอกบ้าน นอกโรงเรียน ในเวลา
กลางวัน นอกเหนือจากสิ่งที่กลัวมากที่สุด

สิ่งที่กลัว	หมู่บ้านน่านป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมื่น จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอูเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์									
สุนัข	1	1	2	9	8	17	9	4	13
สุนัขป่า	2	3	5	—	—	—	9	11	20
ไก่	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ห่าน	—	—	—	2	—	2	—	—	—
นก	—	—	—	—	—	—	1	—	1
กา	—	—	—	—	1	1	—	—	—
เขียด	—	—	—	—	—	—	1	—	1
แมง	—	—	—	1	4	5	1	2	3
หม	—	—	—	3	2	5	—	—	—
หมู่บ้าน	—	—	—	—	—	—	1	1	2
หมี	1	—	1	1	1	2	1	—	1
ควาย	1	—	1	5	5	10	2	3	5
วัว	—	—	—	4	5	9	1	3	4
เสือด	—	3	3	7	4	11	12	8	20
สิงโต	—	—	—	—	—	—	1	1	2
ม้า	—	—	—	—	3	3	2	2	4
ช้าง	—	—	—	2	4	6	3	2	5
กวาง	—	—	—	—	—	—	1	1	2
แพะ	—	—	—	1	—	1	2	2	4
กระต่าย	—	—	—	—	—	—	2	3	5
ลิง	—	1	1	1	2	3	4	3	7

สิ่งทอตัว	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหม่อม จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอูเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ขี้	5	1	6	2	3	5	15	17	32
หนู	1	—	1	—	—	—	1	—	1
คางคก	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ตุ๊กแก	—	—	—	—	—	—	1	2	3
จิ้งจก	—	—	—	—	—	—	1	—	1
แมงป่อง	—	—	—	—	—	—	1	1	2
ตะเข็บ	—	—	—	2	—	2	—	1	1
จระเข้	1	—	1	2	3	5	5	1	6
เต่า	—	—	—	—	—	—	—	1	1
ปู	—	—	—	3	—	3	—	1	1
ปูทะเล	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ปลิง	—	—	—	—	—	—	8	9	17
รวม	12	11	23	46	45	91	85	79	164
สถานการณ์น้ำกลว									
ญาติพี่น้อง	—	—	—	—	1	1	—	—	—
เพื่อนวังแก	—	—	—	—	—	—	1	3	4
ตำรวจจับ	—	—	—	6	5	11	—	1	1
คนแปลกหน้า	—	—	—	1	2	3	—	—	—
ขโมย	—	—	—	1	3	4	—	—	—
คนบ้า	3	3	6	5	6	11	2	1	3
คนบ้า	1	—	1	—	—	—	—	—	—
เจกชอทาน	1	—	1	—	—	—	—	—	—
คนเมาสุรา	—	—	—	—	—	—	2	1	3
รถชน - เกวียนชน	1	5	6	15	11	26	11	10	21
ตกนา	—	—	—	1	3	4	8	8	16

สิ่งที่กล่าว	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน ข. อุดรธานี			หมู่บ้านอู่เม้ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
เรือล่อม	2	2	4	—	2	2	—	—	—
นากระเด็น	—	1	1	—	—	—	—	—	—
หนองนา	—	—	—	1	—	1	—	—	—
คันไม้ทข	—	—	—	—	—	—	8	1	4
ตกคันไม้	—	—	—	—	—	—	2	—	2
ชนคอไม้	—	—	—	—	1	1	—	—	—
ผลไม้หล่น	—	—	—	—	1	1	—	—	—
หลงทาง	—	1	1	—	—	—	—	1	1
ทางเปลี่ยว	—	1	1	—	—	—	—	—	—
เรือไฟฟ้า	—	—	—	—	1	1	—	—	—
เครื่องบน	—	—	—	—	8	8	—	—	—
มด	—	1	1	—	—	—	—	—	—
รวม	8	14	22	30	39	69	29	26	55
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ									
ฟ้าผ่า	—	—	—	—	—	—	1	—	1
รวม	—	—	—	—	—	—	1	—	1
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ									
ผี	8	8	6	5	10	15	27	25	52
ยักษ์	—	—	—	—	—	—	1	1	2
รวม	8	8	6	5	10	15	28	26	54
ไม้กลัว - ไม้ตอ									
ไม้กลัว	1	1	2	—	2	2	—	—	—
ไม้ตอ	5	1	6	—	—	—	—	—	—
รวม	6	2	8	—	2	2	—	—	—

ตาราง 20 จำนวนคำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาป่า พรานหมอน และอูเม็ง
เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่กล่าวในเวลากลางคืน นอกเหนือจากที่กล่าวมา
ที่สุด

สิ่งทีกล่าว	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอูเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์									
สุนัข	2	2	4	5	10	15	7	9	16
สุนัขป่า	1	7	8	—	—	—	5	3	8
หมาป่า	1	—	1	—	—	—	—	—	—
แมว	1	3	4	2	6	8	11	11	22
แมวป่า	—	—	—	1	—	1	—	—	—
แมวพัง	—	—	—	5	6	11	4	—	4
แมวนา	—	1	1	—	—	—	—	—	—
หม	—	—	—	—	—	—	1	—	1
หมป่า	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ไก่	—	1	1	—	—	—	—	—	—
นก	—	—	—	—	—	—	3	1	4
แร้ง	—	—	—	1	—	1	—	—	—
กา	—	—	—	—	1	1	—	—	—
จิ้ง	—	—	—	—	1	1	—	1	1
ควาย	1	—	1	2	3	5	—	1	1
ม้า	—	—	—	—	—	—	—	1	1
ช้าง	—	—	—	—	4	4	—	1	1
เสือ	2	—	2	4	4	8	4	2	6
หม	—	—	—	2	1	3	—	1	1
กวาง	—	—	—	1	—	1	—	—	—
สิง	1	—	1	—	1	1	—	2	2

สิ่งทักลัว	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
กระต่าย	—	1	1	—	—	—	—	—	—
งู	8	2	5	2	1	3	8	6	14
หนู	—	—	—	—	1	1	1	—	1
ตุ๊กแก	—	2	2	2	6	8	—	7	7
จิ้งจก	—	—	—	—	—	—	2	—	2
ตะขาบ	—	1	1	—	—	—	3	1	4
ตะเข็บ	—	—	—	2	—	2	—	—	—
แมงป่อง	—	1	1	—	3	3	2	—	2
มด	—	—	—	—	—	—	1	—	1
หึ่งหอย	—	—	—	—	—	—	1	—	1
ยุง	—	—	—	—	—	—	2	—	2
เรือด	—	—	—	—	—	—	2	1	3
เต่า	—	—	—	—	1	1	—	—	—
คางคก	—	—	—	—	—	—	1	—	1
รวม	12	21	33	30	49	79	58	48	106
สถานการณ์ทักลัว									
ญาติพี่น้องที่	—	—	—	—	—	—	—	1	1
ขโมย	2	5	7	8	7	15	1	5	6
คนหลอก	—	1	1	—	1	1	—	—	—
คนแปลกหน้า	1	—	1	—	—	—	1	—	1
คนบ้า	2	1	3	2	4	6	—	—	—
คนแทง	1	—	1	—	—	—	1	—	1
คนยิง	—	1	1	—	—	—	—	—	—
คนเมาสุรา	—	—	—	—	—	—	1	4	5
ตำรวจจับ	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ศาลา	1	—	1	1	—	1	—	—	—

สิ่งที่กล่าว	หมู่บ้านนาบ จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอู่เม้ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
เจดีย์	1	—	1	—	—	—	—	—	—
พระพุทธรูป	—	1	1	—	—	—	—	—	—
คนโพธิ์	1	—	1	—	—	—	—	—	—
คนไม้ลมทข	—	1	1	—	1	1	—	—	—
ชนคอไม้	—	—	—	—	1	1	—	—	—
เรือลุ่ม	—	—	—	1	—	1	—	—	—
นาแห้ง	1	—	1	—	—	—	—	—	—
เสียงนกร้อง	—	—	—	—	—	—	—	2	2
เสียงคนร้องไห้	—	—	—	—	—	—	—	1	1
สิ่งที่ไม่รู้จัก	—	—	—	1	1	2	—	—	—
รวม	10	11	21	18	15	28	4	18	17
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ									
ผ้า	—	—	—	—	—	—	1	—	1
ความหนาว	—	—	—	2	—	2	—	—	—
ความร้อน	—	—	—	—	1	1	—	—	—
รวม	—	—	—	2	1	3	1	—	1
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ									
ผี	6	1	7	9	14	23	16	23	39
ยักษ์	—	—	—	—	—	—	1	1	2
รวม	6	1	7	9	14	23	17	24	41
ไม้กล้วย - ไม้ตอม									
ไม้กล้วย	1	—	1	—	1	1	—	—	—
ไม้ตอม	4	1	5	—	—	—	—	—	—
รวม	5	1	6	—	1	1	—	—	—

ตาราง 21 สิ่งตกในหมู่บ้านนาป่า พรานเหมือน และอูเม็ง ตอบว่า
 กัดัวมากที่สุดในโลก

สิ่งตกแล้ว	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานเหมือน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอูเม็ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย 18 คน	หญิง 14 คน	รวม 27 คน	ชาย 21 คน	หญิง 24 คน	รวม 45 คน	ชาย 81 คน	หญิง 82 คน	รวม 63 คน
สัตว์									
สุนัข	1	—	1	2	—	2	—	—	—
สุนัขป่า	1	3	4	—	—	—	2	1	3
แมวป่า	—	—	—	—	1	1	—	—	—
เสือ	1	1	2	7	10	17	—	2	2
เสือโคร่ง	1	—	1	—	—	—	—	—	—
ช้าง	—	—	—	1	—	1	—	—	—
งู	—	—	—	—	—	—	1	—	1
รวม	4	4	8	10	11	21	3	3	6
สถานการณ์ นากแล้ว									
ญาติพี่น้อง	1	—	1	—	—	—	—	—	—
บิดาเมาสุรา	—	—	—	—	—	—	—	1	1
ครูลงโทษ	1	1	2	—	—	—	—	—	—
ตำรวจจับ	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ขโมย	1	1	2	—	1	1	—	—	—
คนป่า	—	—	—	—	—	—	—	1	1
คนโย้	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ความตาย	1	—	1	—	—	—	—	—	—
รวม	4	3	7	1	1	2	—	2	2
สิ่งตกเป็นธรรมชาติ									
ฟ้าผ่า	—	—	—	—	—	—	1	—	1
รวม	—	—	—	—	—	—	1	—	1

สังกัด	หมู่บ้านนาป่า จ. ชลบุรี			หมู่บ้านพรานหมอน จ. อุดรธานี			หมู่บ้านอู่เม้ง จ. เชียงใหม่		
	ชาย 18 คน	หญิง 14 คน	รวม 27 คน	ชาย 21 คน	หญิง 24 คน	รวม 45 คน	ชาย 31 คน	หญิง 32 คน	รวม 86 คน
ส่งนอกเหนือธรรมชาติ									
ผู้	5	6	11	9	12	21	27	27	54
รวม	5	6	11	9	12	21	27	27	54
ไม่กลัว - ไม่ตอบ									
ไม่กลัว	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ไม่ตอบ	—	—	—	1	—	1	—	—	—
รวม	—	1	1	1	—	1	—	—	—

แหล่งกำเนิด ของความกลัว	บิดามารดา ญาติพี่น้อง			เพื่อน			ครู			ประสบการณ์			นึกเอาเอง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
แมงป่อง	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
จระเข้	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
คางคก	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ปูทะเล	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	18	95	48	8	8	16	—	1	1	9	16	25	5	7	12
สถานการณ์น่ากลัว															
ญาติพี่น้อง	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—
ครูลงโทษ	—	—	—	—	1	1	—	—	—	6	2	8	1	—	1
ตำรวจจับ	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ขโมย	3	4	7	1	1	2	—	—	—	1	5	6	—	—	—
คนบ้า	2	3	5	4	1	5	—	—	—	—	1	1	2	—	2
คนใบ้	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
คนตึก	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
คนหลอก	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
คนขอทาน	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
คนบ้า	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แขกจับ	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
เงาจับ	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
พระ	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
เพื่อนรังแก	—	—	—	2	—	2	—	—	—	2	4	6	—	—	—
เรลล์ม	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
รถคว่ำ	2	—	2	—	1	1	—	—	—	—	3	3	1	1	2
หลงทาง	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
ทางเปลี่ยว	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
ศาลา	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1

แหล่งกำเนิด ของความกลัว	บิดามารดา ญาติพี่น้อง			เพื่อน			ครู			ประสบการณ์			นักเอาเอง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
พระพุทธรูป	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
เจดีย์	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
บ้านลม	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
มานังลม	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ตุ้มทุย	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
คนโพธิ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
มด	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
ขุ่น	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
รวม	11	12	23	8	5	13	—	—	—	12	19	31	8	5	13
สงทเมษธรรมชาติ															
แสงอาทิตย์	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
ฟ้าผ่า	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
รวม	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2
สงนอกเหนือธรรมชาติ															
ผี	6	7	13	—	1	1	—	—	—	1	1	2	6	1	7
ยักษ์	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	7	7	14	—	1	1	—	—	—	1	1	2	6	1	7

ตาราง 23 คำตอบของเด็กในหมู่บ้านพรานหมอน เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของ
ความกลัว

แหล่งกำเนิด ของความกลัว	บิดามารดา ญาติพี่น้อง			เพื่อน			ครู			ประสบการณ์			นึกเอาเอง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์															
สุนัข	4	6	10	—	—	—	—	—	—	14	15	29	—	—	—
แมว	2	6	8	—	1	1	—	—	—	5	11	16	—	—	—
ไก่	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—
ห่าน	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—
แร้ง	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
กา	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—
หม	1	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—
หมขี้	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
หมา	2	2	4	1	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	1
วัว	—	2	2	1	—	1	—	—	—	2	1	3	—	—	—
ควาย	4	2	6	1	1	2	—	—	—	5	4	9	—	—	—
เส้	15	16	31	1	—	1	1	2	3	1	—	1	1	1	2
ช่าง	6	8	14	1	1	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—
หม	1	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
กวาง	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แพะ	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
ลิง	2	3	5	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—
หนู	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
กามข	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
กระต่าย	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
มดตะนอย	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ตะขาบ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—

แหล่งกำเนิด ของความกลัว	บิดามารดา ญาติพี่น้อง			เพื่อน			ครู			ประสบการณ์			นึกเอาเอง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ตะเข็บ	1	—	1	—	—	—	—	—	—	6	1	7	—	—	—
ตุ๊กแก	1	2	3	—	1	1	—	—	—	1	5	6	—	—	—
งู	5	5	10	—	—	—	—	—	—	8	3	6	—	—	—
แมลงขบอง	1	—	1	—	—	—	—	—	—	8	—	8	—	—	—
จระเข้	1	1	2	—	2	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—
เต่า	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ปลา	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ปู	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—
รวม	58	62	115	8	6	14	1	2	3	52	47	99	2	1	3
สถานการณ์น่ากลัว															
ญาติพี่น้อง	8	1	9	1	2	3	—	1	1	12	22	34	—	1	1
ครูโรงเรียน	1	—	1	—	—	—	—	—	—	11	18	29	—	—	—
เพื่อนรังแก	—	—	—	1	—	1	—	—	—	11	11	22	—	—	—
พระ	2	8	10	—	2	2	3	5	8	7	2	9	1	1	2
คนแปลกหน้า	2	4	6	2	—	2	1	—	1	—	2	2	—	3	3
ขโมย	7	9	16	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	1
คนขี้	3	3	6	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
คนเลี้ยงควาย	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
แซกซี้	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ตำรวจจับ	8	5	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รถชน	7	10	17	1	1	2	3	1	4	7	2	9	1	1	2
เกวียนทับ	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
เรือล่ม	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ตกน้ำ	1	1	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1
ใบสัด	7	4	11	—	1	1	3	1	4	1	—	1	2	1	3

แหล่งกำเนิด ของความกลัว	บิดามารดา ญาติพี่น้อง			เพื่อน			ครู			ประสบการณ์			นึกเอาเอง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
คำลา	8	4	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
เจตย์	6	4	10	—	—	—	8	1	4	1	—	1	2	—	2
หลังวัด	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
ป่า	2	1	8	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ต้นไม้	1	1	2	—	—	—	—	—	—	2	—	2	1	—	1
เครื่องบน	8	2	5	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ลูกกระเบิด	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
พระเจ้าแผ่นดิน	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
พระพุทธรูป	4	5	9	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—
รวม	68	66	184	6	6	12	18	11	24	55	61	116	10	9	19
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ															
ความหนาว	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ความมืด	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
ไฟ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
รวม	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	1	—	1
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ															
ผี	19	20	39	1	1	2	—	2	2	1	1	2	—	—	—
กระต๊าก	—	8	8	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
รวม	19	28	42	1	2	3	1	2	3	1	1	2	—	—	—

ตาราง 24 คำตอบของเด็กในหมู่บ้านอนุเม็งเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของความกลัว

แหล่งกำเนิด ของความกลัว	บิดามารดา ญาติพี่น้อง			เพื่อน			ครู			ประสบการณ์			นึกเอาเอง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์															
สุนัข	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	14	29	—	1	1
สุนัขบ้า	2	7	9	—	—	—	—	—	—	18	18	36	1	—	1
สุนัขขี้	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แมว	—	—	—	—	—	—	1	—	1	12	11	23	—	—	—
แมวขี้	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
ไก่	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—
เขียด	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
นก	—	1	1	—	—	—	—	—	—	4	2	6	1	—	1
หมู	2	1	3	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—
เสือ	11	16	27	2	2	4	3	1	4	—	—	—	3	—	3
ช้าง	3	1	4	1	—	1	—	—	—	2	1	3	—	—	—
สิงโต	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
หม	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
กวาง	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
แพะ	—	1	1	—	1	1	1	—	1	2	1	3	—	—	—
ควาย	1	2	3	1	—	1	—	—	—	4	2	6	—	—	—
วัว	—	1	1	1	—	1	—	—	—	4	2	6	—	—	—
ม้า	1	2	3	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1
ลิง	1	—	1	1	1	2	—	—	—	3	1	4	—	—	—
กระต่าย	1	2	3	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—
กระรอก	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—
ควหอก	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	—	—

แหล่งกำเนิด ของความกลัว	บิดามารดา ญาติพี่น้อง			เพื่อน			ครู			ประสบการณ์			นึกเอาเอง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
หนู	1	1	2	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—
งู	6	6	12	—	—	—	1	—	1	15	12	27	—	—	—
ตุ๊กแก	2	3	5	1	—	1	—	—	—	2	—	2	—	—	—
จิ้งจก	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แมงป่อง	2	—	2	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	1
ตะขาบ	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ตะเข็บ	1	—	1	—	—	—	—	—	—	3	3	6	—	—	—
แมงมุม	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
แมลงเม่า	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
หึ่งห้อย	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—
ยุง	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
เรือค	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—
มด	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
คางคก	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—
จระเข้	4	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
ปลิง	—	1	1	—	—	—	—	—	—	8	7	15	—	—	—
เต่า	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
กบ	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ปู	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
รวม	48	56	99	7	5	12	7	1	8	111	81	192	8	1	9
สถานการณ์น่ากลัว															
ญาติพี่น้อง	2	2	4	—	—	—	—	—	—	17	20	37	7	8	10
ครูตงไทย	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	25	42	—	—	—
เพื่อนรังแก	1	—	1	—	—	—	—	—	—	28	28	51	—	—	—
ตำรวจ	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1

แหล่งกำเนิด ของความกลัว	บิดามารดา ญาติพี่น้อง			เพื่อน			ครู			ประสบการณ์			นึกเอาเอง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ขโมย	1	5	6	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
คนบ้า	4	5	9	—	1	1	—	—	—	6	2	8	—	2	2
คนแปลกหน้า	1	1	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	8	1	4
คนเมาสุรา	1	—	1	2	—	2	—	—	—	—	4	4	—	—	—
พระ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	2
ตึก	4	6	10	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	1
รถคว่ำ	7	10	17	—	—	—	1	—	1	—	1	1	2	—	2
ศาลา	—	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
โยส	—	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
พระพุทธรูป	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
เครื่องบน	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
หลงทาง	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ต้นไม้	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ต้นไม้	—	1	1	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ซุงทึบ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
รวม	28	97	60	5	8	8	1	—	1	66	82	148	17	8	25
สงทเป็นธรรมชาติ															
* พารอง	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—
* พาผ้า	—	1	1	—	—	—	—	—	—	4	1	5	—	—	—
รวม	—	1	1	—	—	—	—	—	—	4	3	7	—	—	—
สงนอกเหนือธรรมชาติ															
A ผ	22	28	50	8	—	8	2	1	3	7	2	9	10	8	18
ข กษ	2	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	24	30	54	8	—	8	2	1	3	7	2	9	10	8	18

ตาราง 25 คำตอบของเด็กในหมู่บ้านนาป่า เกี่ยวกับวิธีตอบสนองความกลัว

สิ่งที่กลัว	วิธีตอบสนองความกลัว			หนี			สู้			หลบเลี่ยง			ไม่ทราบ		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์															
สุนัข	2	2	4	5	7	12	—	2	2	—	—	—	—	—	—
สุนัขบ้า	1	7	8	9	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แมว	1	4	5	1	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แมวบ้า	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไก่	1	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
หมู	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—
หมูบ้า	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
นก	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
งู	8	8	6	4	1	5	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ควาย	4	1	5	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ม้า	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
เสือ	8	4	7	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ช้าง	—	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
หมูลิง	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ลิง	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
กระต่าย	—	1	1	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ฟองพอน	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ตุ๊กแก	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แมงข่อง	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
จระเข้	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
คางคก	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ปูทะเล	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	17	81	48	15	20	85	—	8	8	—	—	—	—	—	—

วิธีตอบสนองความกลัว	หนี			สู้			หลบเลี่ยง			ไม่ทราบ		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สถานการณ์น่ากลัว												
ญาติพี่น้อง	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	—	—
ครูโรงเรียน	—	—	—	—	—	—	7	5	12	—	—	—
เพื่อนรุ่นแก	—	1	1	2	—	2	—	2	2	—	—	—
ตำรวจ	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ขโมย	—	5	5	4	4	8	2	1	3	—	—	—
คนบ้า	4	2	6	2	3	5	—	—	—	—	—	—
คนไข้	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
คนแปลกหน้า	2	1	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—
พระ	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
รถชน	2	5	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
เรือจม	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
คนไม่	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
หวั่นไหว	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
บ้านพัง	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ศาลา	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
เจตภัย	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
พระพุทธรูป	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
มด	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
บัน	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
หลงทาง	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
ทางเปลี่ยว	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	14	21	35	8	8	16	13	11	24	—	—	—

สิ่งที่กล่าว	วิธีตอบสนองความกลัว			หนี			สู้			หลบเลี่ยง			ไม่ทราบ		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สิ่งที่ ^๑ เป็นธรรมชาติ															
^๒ พายุ	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
^๓ แสงอาทิตย์	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
รวม	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
สิ่งที่ ^๔ นอกเหนือธรรมชาติ															
^๕ ผี	12	7	19	—	—	—	2	1	3	—	—	—	—	—	—
^๖ ยักษ์	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	15	7	22	—	—	—	2	1	3	—	—	—	—	—	—

ตาราง 26 คำตอบของเด็กในหมู่บ้านพรานหมอน เกี่ยวกับวิธีตอบสนองความกลัว

สิ่งที่กลัว	วิธีตอบสนองความกลัว			หนี			สู้			หลบเลี่ยง			ไม่ทราบ		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์															
สุนัข	10	9	19	9	7	16	—	1	1	—	—	—	—	—	—
สุนัขบ้า	8	2	5	—	8	8	—	1	1	—	—	—	—	—	—
แมว	5	11	16	4	8	7	—	8	8	—	1	1	—	—	—
หมูป่า	4	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
หมา	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไก่	2	1	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แมง	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
กา	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ห่าน	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ควาย	5	7	12	2	—	2	—	1	1	—	1	1	—	—	—
วัว	4	8	12	1	—	1	—	1	1	1	1	2	—	—	—
ช้าง	7	6	13	1	2	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—
เสือดาว	13	14	27	2	4	6	—	1	1	1	—	1	—	—	—
ม้า	4	2	6	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
หมู	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
กวาง	2	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แพะ	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ลิง	2	3	5	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
กระต่าย	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
หนู	1	2	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
งู	4	4	8	3	3	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
มดคระนอย	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แมงป่อง	8	—	8	1	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—

วิธีตอบสนองความกลัว	หนี			สู้			หลบเลี่ยง			ไม่ทราบ		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สิ่งที่กลัว												
พระพุทธรูปเจ้า	4	1	5	—	—	—	—	1	1	1	—	1
พระเจ้าแผ่นดิน	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	94	78	172	8	2	5	51	55	106	19	16	85
สิ่งที่เบียดเบียนธรรมชาติ												
ไฟ	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ความมืด	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ความหนาว	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
รวม	1	—	1	—	—	—	2	—	2	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ												
ผี	17	19	86	—	8	8	—	—	—	2	2	4
รวม	17	19	86	—	8	8	—	—	—	2	2	4

ตาราง 27 ค่าตอบของเด็กในหมู่บ้านอูเม็ง เกี่ยวกับวิธีตอบสนองความกลัว

สิ่งที่กลัว	วิธีตอบสนองความกลัว			หนี			สู้			หลบเลี่ยง			ไม่ทราบ		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สัตว์															
สุนัข	8	9	17	6	2	8	—	8	8	—	—	—	—	—	—
สุนัขป่า	16	18	29	6	5	11	1	8	4	—	—	—	—	—	—
สุนัขป่า	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
แมว	5	8	18	8	8	11	1	1	2	1	1	2	—	—	—
แมวพง	—	2	2	—	1	1	—	2	2	—	—	—	—	—	—
หม	1	2	3	1	—	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—
หมป่า	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไก่	—	1	1	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
เขียด	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
นก	2	2	4	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	—
วัว	1	1	2	4	—	4	1	1	2	—	—	—	—	—	—
ควาย	1	4	5	4	—	4	1	—	1	—	—	—	—	—	—
ม้า	2	3	5	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
แพะ	—	2	2	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
กวาง	1	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ช้าง	5	1	6	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
เสือ	14	17	31	4	2	6	1	—	1	1	—	1	—	—	—
หม	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ลิง	2	5	7	2	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—
กระต่าย	—	3	3	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
กระรอก	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ควหอก	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

วิธีตอบสนองความกลัว	หนี			สู้			หลบเลี่ยง			ไม่ทราบ		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
หนี	1	—	1	1	—	1	2	—	2	—	—	—
ตกแก	1	4	5	2	2	4	—	—	—	1	—	1
จังก	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ง	11	12	23	10	5	15	—	—	—	—	1	1
แมงของ	—	—	—	4	—	4	—	1	1	—	—	—
ตะขาย	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
ตะเข็บ	1	3	4	4	—	4	—	—	—	—	—	—
แมงมุม	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
หึ่งห้อย	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
แมลงเม่า	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
มด	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
ยง	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
เรือค	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—
คางคก	1	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—
เต่า	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ปู	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ปลิง	7	6	13	2	2	4	—	—	—	—	—	—
จระเข้	5	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	92	108	200	69	26	95	16	12	28	5	2	7
สถานการณ์น่ากลัว												
ญาติพี่น้อง	3	5	8	1	—	1	22	22	44	—	—	—
ครูลงโทษ	1	1	2	—	—	—	23	25	48	1	1	2
เพื่อนรังแก	6	9	15	1	—	1	19	18	37	1	—	1
ตำรวจจับ	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ขโมย	—	4	4	1	—	1	1	2	3	—	—	—

วิธีตอบสนองความกลัว	หนี			สู้			หลบเลี่ยง			ไม่ทราบ		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
คนบ้า	18	17	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—
คนแปลกหน้า	8	8	16	—	—	—	—	—	—	1	—	1
คนเมาสุรา	2	4	6	—	—	—	1	—	1	—	—	—
พระ	1	2	3	—	—	—	—	—	—	2	—	2
รถชน	11	10	21	—	—	—	1	—	1	—	—	—
เรือล่ม	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ตกน้ำ	7	7	14	—	—	—	—	1	1	—	—	—
ต้นไม้	1	1	2	1	—	1	—	—	—	—	1	1
ชนต้นไม้	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ชงกบ	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไบล้อ	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ศาลา	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
เครื่องบิน	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
หลงทาง	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
รวม	52	78	125	4	—	4	67	69	136	5	2	7
สิ่งที่เป็นธรรมชาติ												
ฟ้าผ่า	3	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
พารอง	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	3	4	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติ												
ผี	27	30	57	6	2	8	5	—	5	2	—	2
ยักษ์	1	1	2	1	1	2	—	—	—	—	—	—
รวม	28	31	59	7	3	10	5	—	5	2	—	2

ตาราง 28 ค่าตอบแทนในกลุ่มบ้านป่า พรานหมอน และอเนิง เกวียนแหล่งเรียนรู้ชุมชนร่วมของศาลากลาง

หมู่บ้าน	แหล่งเรียนรู้ชุมชนร่วมของศาลากลาง	นิคมารรดา		ครู		พ่อน		ประสมการณ		นักอานอง							
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง						
บ้านป่า	วัดหนองสนองความกลัว	วัดหนองสนอง	19	81	50	—	—	—	8	8	5	8	13	18	11	29	
		วัดสนอง	11	9	20	—	1	1	—	—	5	15	20	9	7	16	
		วัดหลักไผ่	5	8	18	2	1	3	—	8	2	8	10	2	5	7	
		วัดหลักไผ่	5	8	18	2	1	3	—	8	2	8	10	2	5	7	
พรานหมอน	วัดหนองสนอง	วัดหนองสนอง	150	168	868	14	17	81	—	6	6	5	8	80	14	44	
		วัดสนอง	16	81	47	8	1	4	—	—	2	4	6	9	4	18	
		วัดหลักไผ่	48	67	110	15	16	81	—	2	2	2	1	3	7	2	9
		วัดหลักไผ่	48	67	110	15	16	81	—	2	2	2	1	3	7	2	9
อเนิง	วัดหนองสนอง	วัดหนองสนอง	137	188	320	2	5	7	9	15	24	8	4	39	48	87	
		วัดสนอง	68	29	97	1	—	1	8	1	4	4	—	4	18	5	18
		วัดหลักไผ่	92	88	180	9	9	18	9	2	11	8	1	4	17	40	57
		วัดหลักไผ่	92	88	180	9	9	18	9	2	11	8	1	4	17	40	57

๗. เวลากลางวันคนหนุ่มสาวอะไรมากที่สุด?

๘. เวลากลางวันคนหนุ่มสาวอะไรอีกบ้างนอกจากที่ตอบแล้วในข้อ ๗. ? เขียนมาหลาย ๆ อย่างให้หมดที่หนุ่มสาว

๙. หนุ่มสาวอะไรที่สุดในโลก?